

At: Aelodau'r Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd Dyddiad: 21 Tachwedd 2023
Rhif Union: 01824 712589
ebost: democrataidd@sirddinbych.gov.uk

Annwyl Gynghorydd

Fe'ch gwahoddir i fynychu cyfarfod y **PWYLLGOR GWASANAETHAU DEMOCRATAIDD, DYDD LLUN, 27 TACHWEDD 2023** am **10.00 am** yn **SIAMBR Y CYNGOR, NEUADD Y SIR, RHUTHUN A THRWY GYNHADLEDD FIDEO**.

Yn gywir iawn

G Williams
Swyddog Monitro

AGENDA

1 YMDDIHEURIADAU

2 DATGANIADAU O FUDDIANT (Tudalennau 5 - 6)

Aelodau i ddatgan unrhyw gysylltiad personol neu ragfarnus mewn unrhyw fusnes a nodwyd i'w ystyried yn y cyfarfod hwn.

3 MATERION BRYD

Hysbysiad o eitemau y dylid, ym marn y Cadeirydd, eu hystyried yn y cyfarfod fel mater o frys yn unol ag Adran 100B(4) o Ddeddf Llywodraeth Leol 1972.

4 COFNODION (Tudalennau 7 - 18)

Derbyn cofnodion cyfarfod y Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd a gynhaliwyd ar 24 Mawrth 2023 a'r cyfarfod arbennig a gynhaliwyd ar 9 Mehefin 2023 (copïau ynghlwm).

5 CYMERADWYO POLISI YMGYSYLLTU Â'R CYHOEDD DRAFFT A STRATEGAETH CYFRANOGIAD CYHOEDDUS DRAFFT AR GYFER YMGYNGHORIAD CYHOEDDUS CYN CAEL EU CADARNHAU
(Tudalennau 19 - 62)

Ystyried adroddiad gan y Swyddog Ymgysylltu â'r Cyhoedd, Jo Sutton (copi ynghlwm) ar gynnydd Polisi Ymgysylltu â'r Gymuned y Cyngor, a Strategaeth Cyfranogiad y Cyhoedd y Cyngor.

6 MESUR I FYND I'R AFAEL Â BACHLYGU YN ERBYN AELODAU
(Tudalennau 63 - 72)

Ystyried adroddiad gan y Rheolwr Gwasanaethau Cyfreithiol, Lisa Jones, a'r Rheolwr Gwasanaethau Democrataidd, Steve Price (copi ynghlwm) am y mesurau y mae'r cyngor wedi'u rhoi mewn lle i gefnogi aelodau.

7 ADOLYGIAD I "SUT MAE CYFARFODYDD YN CAEL EU CYNNAL"
(Tudalennau 73 - 84)

Ystyried adroddiad gan y Rheolwr Gwasanaethau Democrataidd, Steve Price (copi ynghlwm), am drefniadau'r Cyngor ar gyfer cynnal ei gyfarfodydd lefel aelodau.

8 ADRODDIAD BLYNYDDOL DRAFFT PANEL CYDNABYDDOL CYMRU AR GYFER 2024-2025 (Tudalennau 85 - 136)

Ystyried adroddiad gan y Rheolwr Gwasanaethau Democrataidd, Steve Price (copi ynghlwm) i ymgynghori ar y cynigion a nodir yn yr adroddiad drafft.

9 PLEIDLAI SENGL DROSSLWYDDO (Tudalennau 137 - 140)

Ystyried adroddiad gan y Rheolwr Gwasanaethau Democrataidd, Steve Price (copi ynghlwm) am y Rheolau newydd sy'n nodi'r broses ar gyfer etholiad a gynhaliwyd gan ddefnyddio'r Bleidlais Sengl Drosglwyddadwy o 2027.

10 RHAGLEN GWAITH I'R DYFODOL (Tudalennau 141 - 146)

Ystyried adroddiad gan y Rheolwr Gwasanaethau Democrataidd, Steve Price (copi ynghlwm) ar flaenraglen waith y Pwyllgor a materion cysylltiedig.

MEMBERSHIP

Y Cynghorwyr

Michelle Blakeley-Walker
Ellie Chard
Karen Edwards
Hugh Evans
Justine Evans

Martyn Hogg
Brian Jones
Delyth Jones
Cheryl Williams
Elfed Williams

COPIAU I'R:

Holl Gynghorwyr er gwybodaeth
Y Wasg a'r Llyfrgelloedd
Cynghorau Tref a Chymuned

Mae tudalen hwn yn fwriadol wag

DEDDF LLYWODRAETH LEOL 2000

Cod Ymddygiad Aelodau

DATGELU A CHOFRESTRU BUDDIANNAU

Rwyf i,
(enw)

*Aelod /Aelod cyfetholedig o
(*dileuer un)

Cyngor Sir Ddinbych

YN CADARNHAU fy mod wedi datgan buddiant ***personol / personol a sy'n rhagfarnu** nas datgelwyd eisoes yn ôl darpariaeth Rhan III cod ymddygiad y Cyngor Sir i Aelodau am y canlynol:-
(*dileuer un)

Dyddiad Datgelu:

Pwyllgor (nodwch):

Agenda eitem

Pwnc:

Natur y Buddiant:

(*Gweler y nodyn isod*)*

Llofnod

Dyddiad

Noder: Rhowch ddigon o fanylion os gwelwch yn dda, e.e. 'Fi yw perchennog y tir sy'n gyfagos i'r cais ar gyfer caniatâd cynllunio a wnaed gan Mr Jones', neu 'Mae fy ngŵr / ngwraig yn un o weithwyr y cwmni sydd wedi gwneud cais am gymorth ariannol'.

Mae tudalen hwn yn fwriadol wag

PWYLLGOR GWASANAETHAU DEMOCRATAIDD

Cofnodion cyfarfod o'r Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd a gynhaliwyd yn Siambr y Cyngor, Neuadd y Sir, Rhuthun a thrwy gynhadledd fideo, Dydd Gwener, 24 Mawrth 2023 am 10.00 am.

YN BRESENNOL

Y Cynghorwyr Ellie Chard, Karen Edwards, Hugh Evans, Justine Evans, Martyn Hogg (Cadeirydd), Delyth Jones, Cheryl Williams ac Elfed Williams

HEFYD YN BRESENNOL

Y Cynghorydd Julie Matthews, Aelod Arweiniol Polisi, Cydraddoldeb a Strategaeth Gorfforaethol.

1 YMDDIHEURIADAU

Cyflwynwyd ymddiheuriadau am absenoldeb gan y Cynghorwyr Michelle Blakeley-Walker, Chris Evans a Cheryl Williams.

2 DATGANIADAU O FUDDIANT

Ni ddatganwyd unrhyw gysylltiad.

3 PENODI CADEIRYDD AR GYFER Y CYFARFOD

Adroddodd y Rheolwr Gwasanaethau Democrataidd nad oedd angen cynnwys yr eitem hon ar y rhaglen rhagor. Atgoffodd y pwyllgor fod cadeirydd y Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd wedi cael ei benodi gan y Cyngor Llawn, a bod y Cyngor wedi penodi'r Cynghorydd Martyn Hogg.

Mae'r eitem ar y rhaglen wedi cael ei ychwanegu ar ôl newid i gydbwysedd gwleidyddol y pwyllgor, o ganlyniad i isetholiad sydd wedi golygu bod y cadeirydd wedi colli ei gadair dros dro ar y pwyllgor. Fodd bynnag fe ddychwelodd y Cynghorydd Hogg fel aelod o'r pwyllgor ac roedd yn gallu parhau yn ei rôl fel cadeirydd y pwyllgor.

4 MATERION BRYD

Nid oedd unrhyw faterion bryd.

5 PENODI IS-GADEIRYDD

Roedd cadeirydd y pwyllgor, y Cynghorydd Martyn Hogg, wedi gwahodd enwebiadau ar gyfer penodi is-gadeirydd y pwyllgor.

Yn absenoldeb cynigion fe gynghorodd y Rheolwr Gwasanaethau Democrataidd y pwyllgor fod is gadeirydd yn gallu cael ei benodi mewn cyfarfod dilynol.

PENDERFYNWYD – bod penodi is-gadeirydd o’r Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd yn cael ei ohirio i’w ystyried mewn cyfarfod dilynol.

6 COFNODION

Cafodd cofnodion cyfarfod y Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd a gynhaliwyd ar 30 Medi 2022 eu cyflwyno.

PENDERFYNWYD - cadarnhau cofnodion cyfarfod y Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd a gynhaliwyd ar 30 Medi 2022 fel cofnod cywir.

7 ADRODDIAD BLYNYDDOL PANEL ANNIBYNNOL CYMRU AR GYDNABYDDIAETH ARIANNOL 2023 - 2024

Cyflwynodd yr Aelod Arweiniol Polisi, Cydraddoldeb a Strategaeth Gorfforaethol, y Cynghorydd Julie Matthews yr eitem ar Adroddiad Blynyddol Panel Annibynnol Cymru ar Gydabyddiaeth Ariannol 2023 - 2024.

Cafodd y pwyllgor ei hysbysu gan Banel Annibynnol Cymru ar Gydabyddiaeth Ariannol fod corff wedi cael ei sefydlu gan Lywodraeth Cymru sy’n gosod penderfyniadau a dewisiadau penodol ym mholisiau cynghorau ar daliadau a chefnogaeth i aelodau wedi’u hethol ac aelodau lleyg. Y mis blaenorol roedd y Panel wedi cyhoeddi Adroddiad Blynyddol ar gyfer y flwyddyn ariannol newydd a ddechreuwyd ym mis Ebrill.

Cafodd y pwyllgor ei atgoffa o ddynodiad rolau Panel Annibynnol Cymru ar Gydabyddiaeth Ariannol a oedd yn cael eu talu ar gyflogau sylfaenol, uwch a dinesig, ac mae’r rheolau ynghylch tâl cyflogau o’r fath yn dibynnu ar agweddau fel maint pleidiau’r cyngor y mae’r Panel yn ei ddefnyddio i osod lefelau cyflog.

Cafodd aelodau wybod:

- Byddai Cynghorwyr yn derbyn cynnydd o 4.76% yn eu lwfansau sylfaenol oedd yn golygu cynnydd mewn cyflogau sylfaenol o £800 i £17,600.
- Mae cyflogau uwch ar gyfer y Cabinet wedi derbyn y cynnydd llawn o 4.76% h.y. mae elfen gyflog sylfaenol a’r cyflog uwch ar gyfer dyletswyddau Cabinet wedi cael eu cynyddu gyda’r cyfanswm hynny.
- Mae elfen y rôl ar gyfer cadeiryddion pwyllgor ac arweinydd yr wrthblaid fwyaf wedi cael ei gynyddu o 3.15% a gydag elfen Gyflog Ddinesig ar gyfer Cadeirydd y Cyngor.
- Mae’r cyflog dinesig ar gyfer Is-gadeirydd y Cyngor wedi derbyn y cynnydd i’r cyflog sylfaenol yn unig.

O ran yr aelodau llewg a'r aelodau cyfetholedig mae'r pwyllgor wedi cynghori fod y Panel heb newid y rheolau neu'r cyfansymiau sy'n daladwy. Amlinellodd y Rheolwr Gwasanaethau Democrataidd fod:

- Mae aelodau cyfetholedig sydd â hawliau pleidleisio yn derbyn ffi ddyddiol neu hanner diwrnod yn ôl yr ymrwymiad amser sydd ynghlwm.
- Mae cyfarfodydd sy'n gymwys am daliad ffi yn cynnwys cyfarfodydd pwyllgor, gweithgorau, sesiynau briffio a hyfforddiant ac mae disgwyl i aelodau cyfetholedig fynychu'r rhain.
- Mae'r Panel wedi caniatáu digon o amser i baratoi ac i allu hawlio unrhyw amser teithio.
- Gall y Cyngor benderfynu ar yr uchafswm o ddyddiau y gall aelodau cyfetholedig dderbyn tâl amdanynt mewn blwyddyn.
- Mae'r Panel yn galluogi pob cyngor i benderfynu ar yr hyn sy'n rhesymol wrth benderfynu beth y mae graddfa diwrnod llawn yn ei gynnwys.
- Dydi Sir Ddinbych heb osod cap ar nifer y dyddiau y gellir hawlio tâl, ond fe ddefnyddiodd cyfradd 'diwrnod llawn' sengl i fod yr uchafswm y gellir ei hawlio ar gyfer mynychu un cyfarfod neu ddiwyddiad, a oedd yn cynnwys unrhyw waith paratoi ac amser teithio.
- Mae'r ffi hanner diwrnod yn cael ei dalu am unrhyw ymrwymiad amser cymwys o hyd at 4 awr.

Adroddodd y Rheolwr Gwasanaethau Democrataidd eu bod wedi gofyn am safbwyntiau'r pwyllgor os ddylai'r cyngor gynnal neu newid ei ffordd o weithio (o fewn y paramedrau sy'n cael eu caniatáu gan y Panel) i dalu cyfradd diwrnod llawn i aelodau cyfetholedig.

Canolbwyntiodd yr aelodau eu trafodaeth ar daliadau i aelodau cyfetholedig, yn enwedig o ran y pwyntiau canlynol:

- Ni ddylai ymagwedd y Cyngor i daliadau aelodau cyfetholedig fod yn rhwystri i recriwtio neu gynnal aelodau cyfetholedig effeithiol gyda phleidlais.
- Mae'r aelodau cyfetholedig â phleidlais yn mynychu'r Pwyllgor Safonau, y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio, y pwyllgorau Craffu ac wedi eistedd ar rai paneli mewnol. O ystyried yr ystod o ddyletswyddau sy'n cael eu gweithredu byddai'n werth edrych os fyddai'r Cyngor yn gallu amrywio'r taliadau hanner diwrnod a diwrnod llawn yn unol â gofynion y dyletswyddau, pwyllgor neu banel.
- Mae angen rhoi ystyriaeth i'r effaith ar gyllid y Cyngor gydag unrhyw newidiadau sy'n cael eu cynnig.

- Mae'r Pwyllgor wedi cytuno ei fod angen ymagwedd y Cyngor tuag at dâl cydnabyddiaeth i aelodau cyfetholedig fod yn deg ac yn unol â naws Adroddiadau Blynyddol y Panel. Byddai llunio arolwg i aelodau cyfetholedig am eu safbwyntiau a'u profiadau o ran eu dyletswyddau yn gallu darparu gwybodaeth ddefnyddiol.

PENDERFYNWYD - bod y pwyllgor yn argymhell arolwg o safbwyntiau a phrofiadau'r aelodau cyfetholedig i'w cymryd cyn i'r pwyllgor ystyried yn y dyfodol ymagwedd y Cyngor at dâl cydnabyddiaeth i aelodau cyfetholedig â phleidlais.

8 ADNODDAU AR GYFER CRAFFU

Mae'r Rheolwr Gwasanaethau Democrataidd wedi cyflwyno adroddiad (dosbarthwyd ymlaen llaw) sy'n amlinellu'r newidiadau i'r trefniadau cefnogaeth ar gyfer y swyddogaeth Craffu.

Yn ôl y Rheolwr Gwasanaethau Democrataidd ac o dan Fesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2011 mae gan y Pwyllgor rôl mewn adolygu pa mor ddigonol yw'r ddarpariaeth gan yr awdurdod o ran staff, llety ac adnoddau eraill i gyflawni swyddogaethau gwasanaethau democrataidd. Mae'r rhain wedi ategu rôl y Pennaeth y Gwasanaethau Democrataidd gyda hyrwyddo a chefnogi rôl y pwyllgorau Craffu.

Cafodd aelodau wybod:

- Bod y Cyngor yn arfer cyflogi 2 Swyddog Craffu yn y gorffennol ond fe gafodd hynny ei leihau i 1 swyddog yn dilyn 'Adolygiad Effeithiolrwydd Gwasanaethau Democrataidd'. Arweiniodd hynny at ddogni gweithgareddau Craffu fel eu bod nhw'n canolbwyntio ar y prif gyfarfodydd pwyllgorau i raddau llawer mwy nac o'r blaen.
- Yn 2018 dyma adroddiad Swyddfa Archwilio Cymru yn adolygu swyddogaeth Craffu Sir Ddinbych. Yn eu hadroddiad 'Trosolwg a Chraffu - Parod at y dyfodol?' - dyma 'Cyngor Sir Ddinbych' yn canmol ansawdd eu darpariaeth Craffu ond roedd y Cyngor yn ymwybodol nad oedd ganddo'r cymhwysedd i roi sylw i bopeth y disgwylir iddo'i wneud.
- Felly roedd Swyddog Archwilio Cymru yn argymhell bod y Cyngor yn 'Adolygu digonolrwydd trefniadau cefnogi o ran y maint a'r math o gefnogaeth sydd o bosib ei angen ar bwyllgorau trosolwg a chraffu'.
- Ardal bwysig sydd angen mwy o gefnogaeth yw'r defnydd o grwpiau tasg a gorffen Craffu ar gyfer materion cymhleth na ellir mynd i'r afael â nhw drwy'r ymagwedd 'adrodd i'r pwyllgor' arferol. Mae'r diffyg cymhwysedd hwn i gefnogi gweithgorau aelodau wedi achosi anawsterau cynyddol yn ddiweddar.

- Fwyfwy mae swyddogaeth Craffu'r Cyngor hefyd angen gallu craffu'r datblygu a'r trefniadau llywodraethu rhanbarthol ac ar y cyd sy'n effeithio'r sir ac yn aml iawn yn achosion cymhleth.
- Mae'r Cyngor wedi cydnabod bod angen 2 swyddog craffu unwaith eto ac mae hynny wedi cael ei gyflawni erbyn hyn yn dilyn ymarfer recriwtio llwyddiannus.
- Gofynnwyd am adroddiad i'r pwyllgor yn amlinellu'r sefyllfa o ran trefniadau craffu ar gyfer trefniadau llywodraethu rhanbarthol ac ar y cyd.

PENDERFYNWYD - bod y pwyllgor yn nodi'r adroddiad ac yn gofyn am adroddiad pellach yn amlinellu'r sefyllfa o ran trefniadau craffu ar gyfer trefniadau llywodraethu rhanbarthol ac ar y cyd.

9 RHAGLEN GWAITH I'R DYFODOL

Cyflwynodd Rheolwr y Gwasanaethau Democraataidd Raglen Gwaith i'r Dyfodol y Pwyllgor (a ddosbarthwyd yn flaenorol). Dyma'n atgoffa'r pwyllgor fod y wybodaeth ym mharagraffau 4.1 i 4.3 o'r adroddiad o ran cadeirio'r pwyllgor wedi cael ei ddatrys. Mae'r adroddiad hefyd yn crynhoi darganfyddiadau arolwg y cynghorwyr ar amseriad y cyfarfodydd a gweminar Gymdeithas Llywodraeth Leol ym mis Chwefror ar ddiogelwch personol i gynghorwyr sydd wedi cael ei wneud ar gael i aelodau o'r cyngor ymuno.

Cyfeiriodd y RhGD at gyfarfod arbennig o'r pwyllgor a oedd yn cael ei drefnu ar gyfer 9 Mehefin 2023, yn arbennig i hwyluso'r drafodaeth o hyfforddiant aelodau a materion adolygu datblygiad personol.

Mae'r pwyllgor wedi cytuno i eitemau ar fynd i'r afael ag ymddygiad bygythiol yn erbyn aelodau ac ar ddarpariaethau pleidleisio trosglwyddadwy sengl i gael eu hychwanegu i'r rhaglen gwaith i'r dyfodol ar gyfer cyfarfod mis Medi o'r pwyllgor.

PENDERFYNWYD, yn amodol ar yr uchod, bod Rhaglen Gwaith i'r Dyfodol y pwyllgor yn cael ei gymeradwyo.

Mae tudalen hwn yn fwriadol wag

PWYLLGOR GWASANAETHAU DEMOCRATAIDD

Cofnodion cyfarfod y Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd a gynhaliwyd yn Siambr y Cyngor, Neuadd y Sir, Rhuthun a thrwy gynhadledd fideo ddydd Gwener, 9 Mehefin 2023 am 10.00 am.

YN BRESENNOL

Y Cynghorwyr Ellie Chard, Karen Edwards, Hugh Evans, Justine Evans, Martyn Hogg (Cadeirydd) a Delyth Jones

HEFYD YN BRESENNOL

Y Cynghorydd Julie Matthews (Aelod Arweiniol Polisi, Cydraddoldeb a Strategaeth Gorfforaethol), y Cynghorydd Peter Scott a'r Cynghorydd Andrea Tomlin

Cyfarwyddwr Corfforaethol: Llywodraethu a Busnes (GW), y Swyddog Ymgysylltu â'r Cyhoedd (JS), a Rheolwr y Gwasanaethau Democrataidd (SP)

1 YMDDIHEURIADAU

Cyflwynwyd ymddiheuriadau am absenoldeb gan y Cynghorwyr Michelle Blakeley-Walker, Cheryl Williams ac Elfed Williams.

2 DATGAN CYSYLLTIAD

Ni ddatganwyd unrhyw gysylltiad.

3 MATERION BRYD

Nid oedd unrhyw faterion bryd.

4 PENODI IS-GADEIRYDD

Ni chafodd y pwyllgor unrhyw enwebiadau ar gyfer rôl Is-gadeirydd y Pwyllgor.

5 STRATEGAETH CYFRANOGIAD Y CYHOEDD DDRAFFT

Cyflwynodd y Cynghorydd Julie Matthews, Aelod Arweiniol Polisi, Cydraddoldeb a Strategaeth Gorfforaethol, adroddiad ar strategaeth cyfranogiad y cyhoedd ddrafft (a rannwyd ymlaen llaw).

Dywedwyd wrth y Aelodau mai bwriad yr adroddiad oedd rhoi diweddariad i'r Pwyllgor ar y cynnydd a wnaed mewn perthynas â llunio'r strategaeth, er mwyn ymgysylltu'n gynnar a derbyn adborth ar yr adroddiad drafft, a sicrhau bod y Pwyllgor yn cefnogi'r strategaeth.

Darparodd y Swyddog Ymgysylltu â'r Cyhoedd ddisgrifiad manwl o gynnwys y strategaeth ddrafft, a oedd yn ceisio datgan sut roedd y Cyngor yn bwriadu annog pobl leol i gymryd rhan ym mhenderfyniadau'r Cyngor.

Byddai'r strategaeth hon yn ategu'r Polisi Ymgysylltu cyfredol sy'n cynnig arweiniad a chefnogaeth i swyddogion a Chynghorwyr wrth ymgymryd ag ystod o weithgarwch ymgysylltu ac ymgynghori.

Rhoddwyd gwybod i'r Aelodau bod mabwysiadu strategaeth cyfranogiad y cyhoedd yn statudol ofynnol dan Ddeddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021. Mae'r Ddeddf yn anelu'n benodol at fynd i'r afael â'r canlynol:

- Ffyrdd o hyrwyddo ymwybyddiaeth ymysg pobl leol o swyddogaethau'r prif Gyngorau.
- Ffyrdd o hyrwyddo ymwybyddiaeth ymysg pobl leol o sut i ddod yn aelod o'r prif Gyngor, a beth mae aelodaeth yn ei olygu.
- Ffyrdd o hwyluso mynediad i bobl leol at wybodaeth ynglŷn â phenderfyniadau a wnaed, neu i'w gwneud, gan y prif Gyngor.
- Ffyrdd o hyrwyddo a hwyluso prosesau i bobl leol allu cyflwyno sylwadau i'r prif Gyngor am benderfyniad cyn ac ar ôl iddo gael ei wneud.
- Trefniadau a wnaed, neu sydd i'w gwneud, ar gyfer dyletswydd y Cyngor yn adran 62 ym Mesur 2011 (dod â barn y cyhoedd i sylw Pwyllgorau Trosolwg a Chraffu).
- Ffyrdd o hyrwyddo ymwybyddiaeth ymysg aelodau'r prif Gyngor o fanteision defnyddio'r cyfryngau cymdeithasol i gyfathrebu â phobl leol.

Roedd gofyn i brif Gyngorau ymgynghori â'r gymuned leol i ddatblygu ac adolygu Strategaeth Cyfranogiad y Cyhoedd. Mae'n rhaid adolygu'r strategaeth hon o leiaf unwaith ar ôl pob etholiad llywodraeth leol arferol. Rhoddwyd gwybod i'r Pwyllgor bod ymchwilwyr allanol wedi cael eu penodi gan y Cyngor a'u bod wedi cwblhau archwiliad annibynnol o wasanaethau presennol y Cyngor, arolwg ar-lein ac arolygon stryd gydag aelodau'r cyhoedd. Roedd rhywfaint o'r gwaith ymchwil hwn wedi'i gomisiynu ar gyfer prosiect cynllun corfforaethol presennol o'r enw 'Mae pobl yn cymryd rhan wrth lunio a gwella gwasanaethau,' ac roedd yr ymchwil yn berthnasol i ddatblygiad strategaeth cyfranogiad y cyhoedd. Cafodd canfyddiadau'r gwaith ymchwil eu cynnwys yn y strategaeth ddrafft.

Rhoddodd y Swyddog Ymgysylltu â'r Cyhoedd wybod y dylid cyflwyno fersiwn derfynol o'r strategaeth ddrafft a'i Hasesiad o Effaith ar Les i'r Grŵp Strategol Cydraddoldeb ac Amrywiaeth ym mis Gorffennaf cyn ei chyflwyno i'r Pwyllgor ym mis Medi.

Wrth ystyried y cyflwyniad, holodd yr Aelodau p'un a allai'r strategaeth groes-gyfeirio gwahanol strategaethau'r Cyngor sy'n cyfrannu at, neu'n gorgyffwrdd â, nodau strategaeth cyfranogiad y cyhoedd?

Wrth ateb cwestiynau, rhoddodd y Swyddog Ymgysylltu â'r Cyhoedd wybod y gellid ystyried casglu negeseuon cyfryngau cymdeithasol a gwybodaeth sy'n berthnasol i Gyngorwyr yn rheolaidd, i helpu'r Aelodau i rannu cynnwys priodol a allai fod o ddiddordeb i'w preswylwyr.

PENDERFYNWYD – Bod y Pwyllgor yn nodi cynnwys Strategaeth Cyfranogiad y Cyhoedd ddrafft ac yn cytuno i gynnwys y Strategaeth yn y Rhaglen Gwaith i'r Dyfodol ar gyfer cyfarfod mis Medi 2023.

6 DYLETSWYDD ARWEINWYR GRWPIAU I HYRWYDDO YMDDYGIAD MOESEGOL

Cyflwynodd y Swyddog Monitro adroddiad (a rannwyd ymlaen llaw) ar ddyletswydd arweinwyr grwpiau i hyrwyddo ymddygiad moesegol.

Rhodddwyd gwybod i'r Pwyllgor bod Deddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021 yn pennu dyletswydd newydd ar arweinwyr grwpiau gwleidyddol i gymryd camau rhesymol i hyrwyddo a chynnal safonau uchel o ymddygiad gan eu haelodau.

Nodwyd nad oedd y ddyletswydd yn gwneud arweinwyr grwpiau'n atebol am ymddygiad aelodau eraill – roedd y rôl yn ymwneud â chymryd camau rhesymol i hyrwyddo ymddygiad moesegol o fewn eu grwpiau.

Soniodd y Swyddog Monitro am rolau'r Pwyllgor mewn perthynas â'r dyletswyddau newydd. Roedd gan Bwyllgor Safonau'r Cyngor rôl statudol yn monitro cydymffurfiaeth arweinwyr grwpiau â'r ddyletswydd i gynghori a darparu hyfforddiant i arweinwyr grwpiau mewn perthynas â chyflawni'r ddyletswydd. Ychwanegodd y byddai'n briodol ymgynghori â'r Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd a rhannu'r diweddaraf â hwy mewn perthynas â gweithredu'r ddyletswydd newydd.

Ystyriodd yr Aelodau'r canllawiau statudol drafft oedd yn cynnwys enghreifftiau o sut allai arweinwyr grwpiau gyflawni eu dyletswydd, a gweithgareddau perthnasol aelodau'r Pwyllgor Safonau.

Cytunodd y Pwyllgor y byddai hyfforddiant ar ddyletswydd arweinwyr grwpiau i hyrwyddo ymddygiad moesegol yn fuddiol.

PENDERFYNWYD – Bod y Pwyllgor yn nodi'r adroddiad ac yn cymeradwyo darparu hyfforddiant i arweinwyr grwpiau ar y ddyletswydd i hyrwyddo ymddygiad moesegol.

7 ADOLYGIADAU DATBLYGIAD PERSONOL

Cyflwynodd y Cynghorydd Julie Matthews, Aelod Arweiniol Polisi, Cydraddoldeb a Strategaeth Gorfforaethol, adroddiad ar Adolygiadau Datblygiad Personol (a rannwyd ymlaen llaw).

Rhodddwyd gwybod i'r Pwyllgor bod Mesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2011 yn mynnu bod Adolygiad Datblygiad Personol ar gael i bob Cynghorydd. Roedd Adolygiadau Datblygu Perfformiad yn ffordd i Aelodau a'r Cyngor asesu anghenion datblygu personol Aelod a'u gosod o fewn cyd-destun rôl yr Aelod, eu dyheadau o ran yr hyn yr hoffent ei gyflawni, pwrpas a dyheadau'r Awdurdod ac anghenion y gymuned.

Clywodd yr Aelodau wybod nad pwrpas Adolygiadau Datblygiad Personol oedd arfarnu eu perfformiad, felly ni fyddai'r hwylusydd yn rhoi adborth i Gynghorwyr am eu perfformiad. Nid oedd yn orfodol i unrhyw Aelod gael Adolygiad Datblygiad Personol. Gallai Adolygiad Datblygiad Personol gynnwys adolygiad o hyfforddiant, datblygiad a chefnogaeth roedd Aelod wedi'i dderbyn neu'n dymuno ei dderbyn. Gallai hefyd fod yn sgwrs i egluro disgwyliadau a rolau neu sut mae'r Cyngor yn gweithio, a'i amcanion.

O ran hwyluso Adolygiad Datblygiad Personol, gallai Cynghorwyr ofyn i'w harweinydd grŵp ei gynnal, a chadarnhaodd y Rheolwr Gwasanaethau Democrataidd fod cefnogaeth a briff ar gael i unrhyw arweinydd grŵp oedd yn cynnal un. Fel arall, gallai Cynghorydd ofyn i swyddog priodol gynnal eu Hadolygiad.

Soniodd yr aelodau am y canlynol:

- Dylid dechrau rownd nesaf yr Adolygiadau Datblygiad Personol gyda briff i arweinwyr grwpiau ar gynnal Adolygiad.
- Byddai darparu rhestr o'r hyfforddiant y gellid ei ddarparu'n ddefnyddiol i arweinwyr grwpiau.

PENDERFYNWYD – Yn amodol ar y sylwadau uchod, bod y Pwyllgor yn nodi'r wybodaeth am Adolygiadau Datblygiad Personol i Gynghorwyr.

8 POLISI'R CYNGOR AR HYFFORDDIANT AELODAU

Cyflwynodd y Cynghorydd Julie Matthews, Aelod Arweiniol Polisi, Cydraddoldeb a Strategaeth Gorfforaethol, adroddiad ar Bolisi'r Cyngor ar Hyfforddiant Aelodau (a rannwyd ymlaen llaw).

Rhodddwyd gwybod i'r Pwyllgor bod yr adroddiad ar hyfforddiant Aelodau'n cael ei gyflwyno er mwyn ymgynghori ag Aelodau a ffurfio polisi'r Cyngor ar Hyfforddiant Aelodau i'r dyfodol. Byddai adroddiad yn cael ei gyflwyno i'r Cyngor llawn fis nesaf felly roedd cyfle i'r Pwyllgor wneud unrhyw argymhellion ffurfiol mewn perthynas â'r polisi yn uniongyrchol i'r Cyngor.

Clywodd yr Aelodau'r pwyntiau canlynol:

- Roedd yr adroddiad yn crynhoi rhai o'r rhaglenni hyfforddiant a datblygu oedd wedi'u darparu ers y cyfnod cynefino cychwynnol yn dilyn yr etholiadau ym mis Mai y llynedd.
- Roedd hyfforddiant a datblygiad Aelodau, yn yr un modd â hyfforddiant a datblygiad swyddogion, yn barhaus ei natur a dylai adlewyrchu anghenion yr unigolion mewn perthynas â'u rolau a'u huchelgeisiau, a nodau'r sefydliad yn ogystal ag unrhyw ofynion deddfwriaethol.
- Roedd y rhan fwyaf o'r cynllun hyfforddi'n cael ei ddarparu gan swyddogion y Cyngor. Nid oedd angen arian ychwanegol ar gyfer hyn ond roedd angen amser swyddogion ac roedd hynny'n ffactor ym maint a chymhlethdod y rhaglen hyfforddi y gellid ei darparu. Gallai fod angen hwyluso rhywfaint o hyfforddiant yn allanol, a byddai unrhyw gostau sydd ynghlwm â'r hyfforddiant hwn yn dod o gyllideb hyfforddiant Aelodau.

- Roedd yr atodiad i'r adroddiad yn cynnig canllaw byr ar sut i gael mynediad at safle e-ddysgu'r Cynghorwyr ac yn nodi rhestr o'r modiwlau oedd ar gael.

Cyflwynwyd enghraifft i'r Pwyllgor o hyfforddiant Cod Contractau a oedd yn hyfforddiant gorfodol i bob Cynghorydd. Roedd y gofyniad gorfodol yn rhan o'r Cod ei hun yr oedd Cynghorwyr wedi cytuno i gydymffurfio ag o wrth ddod yn Aelod. Atgoffwyd y Pwyllgor y gallai'r Cyngor benderfynu gwneud rhagor o hyfforddiant yn orfodol i bawb, neu Aelodau penodol sy'n cyflawni rolau arbennig, ac roedd manylion polisi hyfforddiant gorfodol blaenorol y Cyngor wedi'u cynnwys yn yr adroddiad.

Gan fod Aelodau'n ddeiliaid swyddi ac nid yn gyflogeion i'r Cyngor, nid oedd modd defnyddio'r trefniadau hyfforddiant gorfodol a ddefnyddir ar gyfer staff, ond roedd gan y Cyngor opsiynau i annog cydymffurfiaeth â hyfforddiant gorfodol ymhlith Cynghorwyr. Rhoddwyd gwybod i'r Pwyllgor y gallai'r rhain gynnwys:

- Darparu cofnodion hyfforddiant i'r arweinwyr grŵp
- Adrodd ar gofnodion hyfforddiant gorfodol, i'r Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd, er enghraifft
- Cyhoeddi presenoldeb mewn hyfforddiant a manylion diffyg cydymffurfio â gofynion gorfodol
- Grwpiau yn ystyried materion hyfforddiant wrth ddyrannu swyddogaethau i'w haelodau.

Trafododd a chytunodd Aelodau'r Pwyllgor ar y materion canlynol:

- Gosod gofynion hyfforddiant gorfodol rhesymol ar gyfer pynciau a rolau priodol. Teimlai'r Pwyllgor fod defnyddio 'unwaith y tymor' fel amserlen ar gyfer cwblhau hyfforddiant gorfodol yn anaddas.
- Ymgysylltu â grwpiau gwleidyddol ac arweinwyr grwpiau i annog cydymffurfiaeth ag unrhyw ofynion hyfforddiant gorfodol. I gefnogi hyn, gofynnodd y Pwyllgor i arweinwyr grwpiau gael cofnodion hyfforddi eu haelodau ac unrhyw hyfforddiant a chymorth angenrheidiol i wneud eu dyletswyddau fel arweinwyr grwpiau o ran hyfforddiant Aelodau.
- Ymgysylltiad swyddogion i ddatblygu a hyrwyddo hyfforddiant Aelodau.
- Eglurhad am unrhyw eithriadau i sancsiynau ar Aelodau unigol nad oedd yn rhesymol iddynt gydymffurfio â gofynion y Cyngor ar hyfforddiant gorfodol.
- Bod arweinwyr grwpiau'n cael gwybod cyn bod unrhyw gofnodion am ddiffyg presenoldeb yn cael eu cyhoeddi.

Penderfynwyd – Bod y Pwyllgor yn argymhell y pwyntiau a gytunwyd uchod i'r Cyngor mewn perthynas â'r Polisi Hyfforddiant Aelodau.

9 RHAGLEN GWAITH I'R DYFODOL

Cyflwynodd Rheolwr y Gwasanaethau Democrataidd Raglen Gwaith i'r Dyfodol y Pwyllgor (a rannwyd ymlaen llaw). Atgoffwyd yr Aelodau am gylch gwaith y Pwyllgor a thynnwyd sylw at raglen gwaith i'r dyfodol y Pwyllgor oedd wedi'i hatodi i'r adroddiad eglurhaol.

Gofynnodd y Cynghorydd Hugh Evans a oedd y Pwyllgor yn gyfrifol am oruchwylio neu fonitro trefniadau llywodraethu prosiectau rhanbarthol a chymunedol, fel y rhai oed yn cael eu datblygu drwy'r Gronfa Ffyniant Gyffredin. Dywedodd y Cyfarwyddwr Corfforaethol: Llywodraethu a Busnes fodd hynny'n fwy perthnasol i gylchoedd gwaith y Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu neu'r Pwyllgorau Craffu. Amlygodd y gellid gwneud cais gan ddefnyddio'r Ffurflen Cynnig Craffu i Grŵp Cadeiryddion ac Is-gadeiryddion Craffu yn gofyn iddynt ystyried dyrannu'r pwnc, i'r Pwyllgor Craffu Partneriaethau o bosib'.

PENDERFYNWYD – Nodi rhaglen gwaith i'r dyfodol y Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd.

Adroddiad i'r	Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd Arbennig
Dyddiad y cyfarfod	Dydd Llun, 27 Tachwedd 2023
Aelod Arweiniol / Swyddog	Catrin Roberts (Pennaeth Gwasanaethau Cymorth Corfforaethol: Pobl), y Cynghorydd Julie Matthews (Aelod Arweiniol Polisi, Cydraddoldeb a Strategaeth Gorfforaethol)
Awdur yr adroddiad	Jo Sutton (Swyddog Ymgysylltu â'r Cyhoedd)
Teitl	Cymeradwyo'r Polisi Ymgysylltu â'r Gymuned drafft a'r Strategaeth Cyfranogiad y Cyhoedd ar gyfer ymgynghoriad cyhoeddus cyn eu cadarnhau

1. Am beth mae'r adroddiad yn sôn?

- 1.1. Mae'r adroddiad yn ymwneud â chynnydd Polisi Ymgysylltu â'r Gymuned a Strategaeth Cyfranogiad y Cyhoedd y Cyngor.

2. Beth yw'r rheswm dros lunio'r adroddiad hwn?

- 2.1. Ceisiodd y Cyngor farn y Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd Arbennig ym mis Mehefin 2023 ar y ddogfen ddrafft cyn paratoi'r fersiwn derfynol ar gyfer ymgynghoriad.
- 2.2. Rydym bellach yn ceisio cymeradwyaeth gan y pwyllgor i ymgynghori â'r cyhoedd ar y dogfennau hyn cyn eu cadarnhau a'u gweithredu ar draws y Cyngor

3. Beth yw'r Argymhellion?

3.1. Bod y Pwyllgor yn cymeradwyo'r ddwy ddogfen i'w cyfieithu a'u rhannu â'r cyhoedd fel gwiriad terfynol cyn ceisio eu cadarnhau a'u cymeradwyo i'w gweithredu yn y dyfodol

4. Manylion yr adroddiad

- 4.1. Nid oes gan y Cyngor ddull ffurfiol ar gyfer ymgysylltu, ymgynghori a chyfranogiad y cyhoedd mewn unrhyw broses benderfynu arall gan y Cyngor ar hyn o bryd.
- 4.2. Yn 2017, penododd y Cyngor Swyddog Ymgysylltu â'r Cyhoedd gyda'r nod o ymchwilio a datblygu dull ffurfiol/safonol i helpu Swyddogion i sicrhau cysondeb, tryloywder a thegwch ym mhrosesau penderfynu'r Cyngor.
- 4.3. Rhwng 2019 a 2021, cwblhawyd gwaith i ddatblygu Polisi Ymgysylltu â'r Cyhoedd, gan gynnwys prosiect ymchwil annibynnol tair blynedd i ddeall a meincnodi barn preswylwyr am eu dealltwriaeth o gyfleoedd i gymryd rhan a nodi meysydd i'w gwella gan y Cyngor.
- 4.4. Roedd y Polisi bron yn barod i'w gymeradwyo yn 2021, fodd bynnag, daeth Deddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021 i rym, gan ei wneud yn ofynnol i'r Cyngor ddatblygu Strategaeth Cyfranogiad y Cyhoedd. Bodlonwyd gofynion y Strategaeth yn rhannol drwy waith a oedd eisoes yn mynd rhagddo i ddatblygu'r Polisi Ymgysylltu, fodd bynnag, nid oedd bob un o'r gofynion yn cael eu bodloni. Bu'n rhaid oedi'r Polisi Ymgysylltu â'r Cyhoedd er mwyn ymchwilio i, a bodloni, gofynion deddfwriaethol y Ddeddf.
- 4.5. Mae'r Strategaeth yn ei gwneud yn ofynnol i'r Cyngor sicrhau bod darpariaethau ar waith, ond nid yw'n darparu unrhyw ganllawiau ar y dull y dylai swyddogion ei ddefnyddio, felly aeth y ddwy ddogfen drwy'r broses ddatblygu derfynol gyda'i gilydd: gyda'r Polisi'n anelu at gynnig arweiniad i ddull swyddogion o feddwl o ran dulliau ymgysylltu a gweithgarwch ymgynghori, a'r Strategaeth Cyfranogiad y Cyhoedd yn amlygu'r ddarpariaeth bresennol ac yn nodi meysydd i'w gwella, a fydd yn destun adolygiad parhaus.
- 4.6. Mae'n bwysig nodi fod gan nifer o'r prosesau y mae'r awdurdod lleol yn gyfrifol amdanynt (cynllunio, newidiadau parhaol i rwydwaith priffyrdd yr awdurdod lleol,

cyflwyno rhai trwyddedau, gorchmynion gwarchod manau cyhoeddus a llawer mwy) eu canllawiau neu eu gofynion deddfwriaethol eu hunain ar gyfer cynnal ymgynghoriadau ac felly lluniwyd y Polisi i annog swyddogion i ystyried beth sy'n bosibl, heb fod yn rhy ragnodol. Fe ddylai hyn sicrhau dull cyson heb fynd yn groes i ofynion ymgynghori deddfwriaethol presennol.

4.7. Mae'r ddwy ddogfen wedi eu cynnwys fel atodiadau i'r adroddiad hwn.

5. Sut mae'r penderfyniad yn cyfrannu at y Blaenoriaethau Corfforaethol?

5.1. Sir Ddinbych sydd wedi cysylltu'n well - Datblygu cynlluniau ymgysylltu cymunedol i gefnogi cynnwys y gymuned mewn penderfyniadau am adfywio lleol.

5.2. Sir Ddinbych teg, diogel a mwy cyfartal - Sicrhau fod profiadau pobl o gefndiroedd amrywiol, grwpiau nas clywir yn aml, a'r rheiny dan anfantais economaidd-gymdeithasol yn cael eu clywed ac yn llywio penderfyniadau.

5.3. Cyngor sy'n cael ei gynnal yn dda, ac sy'n uchel ei berfformiad - Bod yn sefydliad 'dysgu' sy'n defnyddio adborth.

6. Faint fydd hyn yn ei gostio a sut y bydd yn effeithio ar wasanaethau eraill?

6.1. Nid oes unrhyw gostau uniongyrchol ynghlwm â gweithredu'r Strategaeth na'r Polisi.

6.2. Mae yna oblygiadau ariannol ynghlwm â pharhau i gynnal platfform ymgysylltu ar-lein y Cyngor, sef *Sgwrs y Sir*. Mae cylch Cynllun Corfforaethol 2017-2022 yn ariannu'r porth hwn ar hyn o bryd, fodd bynnag, pan fydd y drwydded bresennol yn dod i ben, bydd yn rhaid ceisio llwybr ariannu newydd. Mae'r platfform hwn yn boblogaidd iawn (cafwyd dros 4,600 o ymatebion i ymgynghoriad diweddar ar Lyfrgelloedd), ac mae'r costau cynnal ar hyn o bryd yn oddeutu £8,000.00, sy'n cynrychioli gwerth da am arian.

7. Beth yw prif gasgliadau'r Asesiad o Effaith ar Les?

7.1. Ar y cyfan, bydd cymysgedd o effeithiau cadarnhaol a niwtral ynghlwm â'r Polisi Ymgysylltu â'r Gymuned a'r Strategaeth Cyfranogiad y Cyhoedd. Bydd yr

effeithiau niwtral yn ymwneud â gwaith cyfalaf, isadeiledd ac ati. Bydd yr effeithiau cadarnhaol yn ymwneud â chadernid cymunedol, cydlyniant cymunedol, ac ati.

8. Pa ymgynghoriadau sydd wedi'u cynnal gyda Chraffu ac eraill?

- 8.1. Cwblhawyd prosiect ymchwil annibynnol dros dair blynedd rhwng 2019 a 2021 i gefnogi datblygiad y Polisi Ymgysylltu â'r Cyhoedd. Roedd hyn yn cynnwys arolygon stryd, arolwg ar-lein, gweithdai ar-lein a chyfweliadau gydag aelodau o'r Tîm Arwain Strategol a'r Aelodau Etholedig Arweiniol allweddol ar y pryd
- 8.2. Cwblhawyd prosiect ymchwil annibynnol pellach yn 2023 i fynd i'r afael â rhai bylchau yn y Polisi Ymgysylltu â'r Cyhoedd a oedd yn ofynion deddfwriaethol yn y Strategaeth Cyfranogiad y Cyhoedd. Roedd hyn hefyd yn cynnwys arolygon stryd, arolwg ar-lein, ac yn ogystal â hynny, mynychodd Swyddogion gyfarfod arbennig o'r Pwyllgor Gwasanaethau Democraataidd ym mis Mehefin 2023 i gyflwyno'r dogfennau drafft a cheisio mewnbwn cynnar cyn datblygu'r drafftiau terfynol (sydd bellach ynghlwm â'r ddogfen hon)

9. Datganiad y Prif Swyddog Cyllid

- 9.1. Amherthnasol

10. Pa risgiau sydd ac a oes unrhyw beth y gallwn ei wneud i'w lleihau?

- 10.1. Drwy beidio â gweithredu'r Strategaeth Cyfranogiad y Cyhoedd fel lleiafswm, mae'r awdurdod yn wynebu perygl o fynd yn groes i Ddeddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021. Gellir lliniaru hyn drwy gymeradwyo'r ddogfen ar gyfer ymgynghoriad cyhoeddus a'i chadarnhau yn dilyn hynny.
- 10.2. Bydd peidio â gweithredu'r Polisi Ymgysylltu â'r Cyhoedd yn golygu y bydd yn anodd iawn i'r Cyngor ddefnyddio dull cyson ar gyfer creu a rheoli gweithgarwch ymgysylltu, a bydd yn anodd darparu adnoddau a chyfeiriadau mewnol ychwanegol heb y Polisi i'w cefnogi. Gellir lliniaru hyn drwy gymeradwyo'r ddogfen ar gyfer ymgynghoriad cyhoeddus a'i chadarnhau yn dilyn hynny.

11. Pŵer i wneud y penderfyniad

11.1. Y Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd Arbennig sydd â'r pŵer i gymeradwyo'r dogfennau ar gyfer ymgynghoriad cyhoeddus.

12. Atodiadau

Participation Strategy
Draft Strategy.docx

12.1. Strategaeth Cyfranogiad y Cyhoedd

12.2. Asesiad o Effaith ar Les Strategaeth Cyfranogiad y Cyhoedd

12.3. Polisi Ymgysylltu â'r Gymuned

Community
Engagement Policy_N

Mae tudalen hwn yn fwriadol wag

Public Participation Strategy 2022-2027 (draft)

Approved by	TBC
Date implemented	TBC
Owner	Corporate Communications and Engagement Team
Review date	June 2027

Public Participation Strategy 2022-2027 (draft)

Changes to this document

This document is reviewed regularly to keep up with changes in policy or legislation. The latest versions of our publications can be found on our website. Before contacting us about the content of this document, we recommend that you refer to the most recent version on the website and any relevant guidance.

Version	Date approved	Approved by	Notes / changes
1.0			
2.0			

Public Participation Strategy 2022-2027 (draft)

Contents

Changes to this document	2
Contents	3
The purpose of this strategy	4
Legislative Background	4
Key findings from the consultation	5
Our key approach aims	7
Compliance with the act	8

Public Participation Strategy 2022-2027 (draft)

The purpose of this strategy

The purpose of this Public Participation Strategy is to set out how the Council aims to encourage local people to participate in Council decision-making.

It complements the existing Engagement Policy which gives guidance and support for officers and Councillors to carry out a range of public engagement and consultation activities.

Legislative Background

The Local Government and Elections Act (Wales) 2021 (hereafter referred to as The Act) requires principal Councils (of which Denbighshire County Council is one such Council) in Wales to develop and implement a Public Participation Strategy that in particular addresses:

- Ways of promoting awareness among local people of the principal council's functions;
- Ways of promoting awareness among local people of how to become a member of the principal council, and what membership entails;
- Ways of facilitating access for local people to information about decisions made, or to be made, by the principal council;
- Ways of promoting and facilitating processes by which local people may make representations to the principal council about a decision before, and after, it is made;
- Arrangements made, or to be made, for the purpose of the council's duty in section 62 of the 2011 Measure (bringing views of the public to attention of overview and scrutiny committees);
- Ways of promoting awareness among members of the principal council of the benefits of using social media to communicate with local people.

Principal Councils are required to consult with the local community in developing and reviewing the Public Participation Strategy. This strategy must be reviewed at least once after every ordinary local government election.

Public Participation Strategy 2022-2027 (draft)

Consultation requirements and key findings

The Act states (section 41.2) that *“In preparing that strategy the council must consult local people, and such other persons as it considers appropriate”*

To support the development of this strategy, Denbighshire County Council has carried out research over two separate projects:

1. Prior to the instigation of The Act, work was already being carried out by Denbighshire County Council under a project from the 2017-2022 Corporate Plan cycle. The project was called *People are involved in shaping and improving services*. This project aimed to investigate and address key concerns raised in previous Residents Surveys where respondents felt it was difficult to get involved in Council decision-making, and even if they did, respondents were not sure whether their involvement would make a difference. The eventual aim of the *People Are Involved...* project was to develop an Engagement Policy for the Council which would guide officers' thinking when creating and managing engagement and consultation projects, and bring transparency and consistency of approach to engagement activities carried out across the council. Research was carried out over three years to identify consistent requirements when consulting and engaging with the public.
2. Following the introduction of the Local Government Act (Wales) 2021 legislation, and the requirement to carry out a consultation to support the development of the Public Participation Strategy, additional research was carried out to address some 'knowledge gaps' required under the Act which was not covered by the work done on the Engagement Policy, such as the requirement to raise awareness on how to become a Councillor.

The research for both pieces of work was appointed to external researchers and included an independent audit of the council's existing activities, an online survey, and some street surveys where researchers would approach members of the public to ask them for their opinion. In terms of the surveys, both pieces of research received a combined total of 1,215 responses, of which approximately 750 were carried out as 'street surveys' (it should

Public Participation Strategy 2022-2027 (draft)

be noted however that due to the Covid pandemic one year's worth of surveys was conducted exclusively online)

In summary the data from both pieces of research showed that:

1. On average, around 75% of survey respondents wanted to get involved in decisions made which affect them
2. On average, around 73% of respondents felt that 'meaningful engagement' meant that they felt included, informed and listened to (even if the eventual decision made was not one they agreed with). Around 19% of respondents only felt that engagement would be meaningful if the council made a decision that they personally agreed with. Around 8% of respondents weren't sure or didn't have an opinion
3. There is more knowledge around what the Council does and how it impacts people's lives in the south of the County. This is likely to be because communities in rural Denbighshire are generally smaller and therefore the decisions the council makes will have a wider impact within that community.
4. This was reflected in the number of respondents who said they had attended a Council committee meeting (or knew it was possible to do this). In Corwen, over 50% of respondents surveyed said they had either attended a meeting or knew it was possible to do this, compared to Rhyl where 27% of respondents had either attended a meeting or knew it was possible to do this.
5. Respondents were generally not interested in becoming involved in decision-making to the extent that they would consider becoming a Councillor. Across the county fewer than 1 in 10 people thought this would be something they might like to do.
6. Reasons why people felt they might not become a Councillor included: being unsure what would be involved, not having a campaign issue/not being sure people would vote for them, they were too busy, too old, or unsure as to what level of commitment would be required, or the remuneration received was not proportionate to the responsibilities of being a Councillor.
7. In terms of the mechanisms by which respondents wanted to find out or get involved in decision-making which affects or impacts them:

Public Participation Strategy 2022-2027 (draft)

- a. Around 43% want the Council to write to them
 - b. Around 30% would like to attend a public information session or public meeting
 - c. Around 42% would like to see something on social media
 - d. Around 29% would like to see something on the Council's website
8. The important thing in terms of reaching people is to 'meet them where they are at' – letters (either email or post) as a means of direct contact are likely to be the most personal and most effective means of contacting people. Public meetings or information drop-ins should be as close to the target community as possible, rather than (for example) expecting people to visit the nearest Council office or other amenity to attend. To ensure both of these methods are effective, Council officers will need to have high levels of confidence before starting a project that they have accurately and adequately mapped all of their stakeholder groups and be confident they are approaching them via the most appropriate means.
9. A large number of respondents are on social media and would like to see it better used as a communication tool than it is currently. Further research may be needed to A/B test different mechanisms within social media (for example participation in local community groups/spaces on social media, versus paid advertising, versus standardised posts on the Council's own social media channels)

Our key approach aims

The following aims will set out how we intend to approach each requirement of the strategy.

Consistency

Our approach to involving local people in Council decision-making will be consistent.

Transparency

Our approach to involving local people in decision-making will be transparent, and people will understand why we may take a particular approach.

Public Participation Strategy 2022-2027 (draft)

Fairness

We will recognise the differences between 'equality' and 'equity' and work to ensure that nobody who wishes to be involved in Council decision-making is prevented from doing so due to their particular circumstances. Where this means that some people require more support to participate in Council decision-making, we will do our best to enable this wherever it is possible to do so.

Compliance with the act

This section will set out what the Council is currently doing, and where improvements can be identified, how we aim to carry out these improvements.

Ways of promoting awareness among local people of the principal council's functions

Denbighshire County Council's existing approach includes:

- The Council's website
- Press releases
- The social media channels Twitter and Facebook

To improve this, the Council will consider:

- People who are digitally excluded
- People using social media channels other than Twitter and Facebook
- Supporting local Councillors to take a more active role in promoting their own work

Public Participation Strategy 2022-2027 (draft)

Ways of promoting awareness among local people of how to become a member of the principal council, and what membership entails

Denbighshire County Council currently has a website page called 'Be A Councillor':

<https://www.denbighshire.gov.uk/en/your-council/voting-and-elections/be-a-councillor.aspx>

Ahead of election periods, this page is promoted via press release (which may be picked up in the local press) and via social media channels Facebook and Twitter

To improve this, the Council will:

- Regularly ask people how they would like to receive information – this is a standard item as part of the Council's Engagement Policy
- Ensure that the information is available in print or alternative format for people who are digitally excluded
- Continue to research how best to contact people, with specific considerations given to any circumstances which may be a barrier to their engagement

Ways of facilitating access for local people to information about decisions made, or to be made, by the principal council

The Council currently has an Engagement Policy which states that people must be able to obtain information:

- Online via any or all of the following:
 - The Council's main website
 - The County Conversation Portal
 - The Planning Portal
 - Via online drop-in or public meeting sessions (currently via Microsoft Teams)
- Offline via any or all of the following:
 - Information to be made available in local libraries
 - Information to be made available in the local press either by press release, advertisement or public notice

Public Participation Strategy 2022-2027 (draft)

- Where appropriate, via public information sessions (either drop-in or meeting)
- Where appropriate, by posting letters to those impacted by decisions, or by carrying out door-knocking

To improve this, the Council will:

- Regularly ask local people if the channels we are using to provide them with information are the right ones
- To regularly review our Engagement Policy in line with what people are telling us

Ways of promoting and facilitating processes by which local people may make representations to the principal council about a decision before, and after, it is made

The Council currently has an Engagement Policy which states that, where appropriate, people must be able to participate in local decision-making in (at least) the following ways:

- Online via any or all of the following:
 - The County Conversation Portal and associated citizen's panel *Y Panel*
 - The Planning Portal
 - Via online drop-in or public meeting sessions (currently via Microsoft Teams)
- Offline via any or all of the following:
 - By viewing consultation or engagement documents and completing feedback forms in local libraries or other venues as appropriate
 - Where appropriate, via public engagement or consultation drop-in sessions
 - Where appropriate, by facilitating discussions with specific communities or service users (e.g. focus groups)

To improve this, the Council will:

- Regularly ask local people if the channels we are using to engage with them and facilitate their participation are the right ones
- To regularly review our Engagement Policy in line with what people are telling us

Public Participation Strategy 2022-2027 (draft)

Arrangements made, or to be made, for the purpose of the council's duty in section 62 of the 2011 Measure (bringing views of the public to attention of overview and scrutiny committees)

The Council has arrangements in place to bring the views of the public to the attention of its three Scrutiny committees.

Members of the public may contact their local councillor, to raise issues through their councillor, or they can make a direct request using a 'Public Scrutiny Request Form', available from the Council's website on this page:

<https://www.denbighshire.gov.uk/en/your-council/about-the-council/how-the-council-works/scrutiny-committees.aspx>

The following criteria are used when considering whether a request is suitable for consideration by a Scrutiny Committee:

- Public interest – is the matter of concern to residents?
- Ability to have an impact – can Scrutiny influence and change things?
- Performance – is it an underperforming area or service?
- Extent – does it affect a large number of residents or a large geographic area?
- Replication – is anyone else looking at it?

To improve how scrutiny committees are brought to public attention and to improve the means by which members of the public can raise issues or concerns, the council will:

- Seek to promote Scrutiny committee meetings on corporate social media channels in advance of their taking place
- Look at creating a digital 'web form' version of the Public Scrutiny request form (which is currently a Microsoft Word document).

Public Participation Strategy 2022-2027 (draft)

Ways of promoting awareness among members of the principal council of the benefits of using social media to communicate with local people

Denbighshire County Council currently includes some basic social media training as part of its Members' Induction Process.

To improve this, the Council will:

- Consult with Councillors after every ordinary Council election to ascertain their current level of understanding about the social media channels available to them, and how these can complement the channels the Council uses
- Arrange regular social media training for Councillors:
 - At least once per year
 - After any extra-ordinary election or by-election
- Develop and publish a social media toolkit to support officers and Councillors

Public Participation Strategy: Well-being Impact Assessment Report

This report summarises the likely impact of the proposal on the social, economic, environmental and cultural well-being of Denbighshire, Wales and the world.

Assessment Number: 1178

Brief description: We are impact assessing the Council's proposed Public Participation Strategy. It is a legislative requirement for all principle councils/unitary local authorities in Wales to produce a Public Participation Strategy to satisfy the Local Government and Elections (Wales) Act 2021. In brief the Strategy must address: • Ways of promoting awareness among local people of the principal council's functions; • Ways of promoting awareness among local people of how to become a member of the principal council, and what membership entails; • Ways of facilitating access for local people to information about decisions made, or to be made, by the principal council; • Ways of promoting and facilitating processes by which local people may make representations to the principal council about a decision before, and after, it is made; • Arrangements made, or to be made, for the purpose of the council's duty in section 62 of the 2011 Measure (bringing views of the public to attention of overview and scrutiny committees); • Ways of promoting awareness among members of the principal council of the benefits of using social media to communicate with local people. Principal Councils are required to consult with the local community in developing and reviewing the Public Participation Strategy. This strategy must be reviewed at least once after every ordinary local government election.

Date Completed: [TEXT HERE] Version: 0

Completed by: [TEXT HERE]

Responsible Service: Corporate Support Service: People

Public Participation Strategy

Localities affected by the proposal: Whole County,

Who will be affected by the proposal? The proposal affects Denbighshire County Council officers who facilitate public participation in decision-making, it affects County Councillors and it affects residents or other members of the public who wish to be involved in how Denbighshire County Council makes decisions which affect them

Was this impact assessment completed as a group? Yes

Summary and Conclusion

Before we look in detail at the contribution and impact of the proposal, it is important to consider how the proposal is applying the sustainable development principle. This means that we must act "in a manner which seeks to ensure that the needs of the present are met without compromising the ability of future generations to meet their own needs."

Score for the sustainability of the approach

3 out of 4 stars

Actual score : 26 / 36.

Summary for each Sustainable Development principle

Long term

The Strategy once in place must be reviewed after every ordinary Council election. We are impacting assessing a Strategy, therefore some of the questions relating to capital works projects (e.g. highways infrastructure) are not relevant in this case.

Prevention

The Strategy aims to facilitate public participation in Council decision-making. Where the Council aims to co-produce services with local communities this will promote independence, however where the Strategy requires the Council to facilitate involvement in the democratic process (e.g. by standing to become a Councillor) the strategy will promote other ways of working.

Integration

The LDP has its own engagement process. The development of the Public Participation Strategy may make it easier for people to get involved in participation processes to support the development of the LDP but this is not a specific aim of this Strategy. The Strategy will aim to make a positive contribution to peoples' overall wellbeing by ensuring they are empowered to get involved in decisions which impact their lives

Collaboration

Public Participation Strategy

The strategy development will be supported by a comprehensive research programme which includes consulting with teams from around the authority as well as a period of public consultation.

Involvement

We have carried out stakeholder mapping to ensure that everyone who wants to contribute to the development of a Participation Strategy is facilitated to have their say

Summary of impact

Well-being Goals	Overall Impact
A prosperous Denbighshire	Positive
A resilient Denbighshire	Neutral
A healthier Denbighshire	Neutral
A more equal Denbighshire	Positive
A Denbighshire of cohesive communities	Positive
A Denbighshire of vibrant culture and thriving Welsh language	Neutral
A globally responsible Denbighshire	Neutral

Main conclusions

Overall the Public Participation Strategy will have a net positive impact on themes around a more equal Denbighshire, a Denbighshire of cohesive communities and a resilient Denbighshire. This is because increased public awareness of principal council functions and aiming to increase public participation in corporate decision-making processes should lead to a greater percentage of people within communities being empowered to get involved in decisions which affect them.

Public Participation Strategy

It has neutral or no impact on themes around global responsibility, prosperity, health, Welsh language or the Welsh culture

The likely impact on Denbighshire, Wales and the world.

A prosperous Denbighshire

Overall Impact

Positive

Justification for impact

Flexibility in the means of participation enables greater participation

Further actions required

[TEXT HERE]

Positive impacts identified:

A low carbon society

More engagement online, reducing travel need

Quality communications, infrastructure and transport

The Strategy would aim to work in conjunction with other policies to facilitate greater online involvement and digital literacy

Economic development

Local voice coming through in council decision-making may present opportunities to support the local economy

Quality skills for the long term

Participation does improve community capacity

Quality jobs for the long term

N/A

Childcare

Virtual participation options may allow those with caring or childcaring responsibilities to get involved in Council decision-making

Negative impacts identified:

A low carbon society

Where groups are identified who need more support to get involved, if we are facilitating this, there could be a net negative carbon impact

Quality communications, infrastructure and transport

N/A

Economic development

[TEXT HERE]

Quality skills for the long term

[TEXT HERE]

Quality jobs for the long term

N/A

Childcare

N/A

A resilient Denbighshire

Overall Impact

Neutral

Justification for impact

The Public Participation Strategy would have a neutral impact on A Resilient Denbighshire because it has no direct impact on the environment or biodiversity.

Further actions required

N/A

Positive impacts identified:

Biodiversity and the natural environment

N/A

Biodiversity in the built environment

N/A

Reducing waste, reusing and recycling

N/A

Reduced energy/fuel consumption

N/A

People's awareness of the environment and biodiversity

N/A

Flood risk management

N/A

Negative impacts identified:

Biodiversity and the natural environment

N/A

Biodiversity in the built environment

N/A

Reducing waste, reusing and recycling

N/A

Reduced energy/fuel consumption

N/A

People's awareness of the environment and biodiversity

N/A

Flood risk management

N/A

A healthier Denbighshire

Overall Impact

Neutral

Justification for impact

The primary purpose of the Participation Strategy will have no impact on improving people's physical health and mental health and wellbeing

Further actions required

N/A

Positive impacts identified:

A social and physical environment that encourage and support health and well-being

N/A

Access to good quality, healthy food

N/A

People's emotional and mental well-being

The Strategy aims to ensure that people are empowered to get involved in making decisions which impact them, which may have a positive impact on their mental health.

Access to healthcare

N/A

Participation in leisure opportunities

N/A

Negative impacts identified:

A social and physical environment that encourage and support health and well-being

N/A

Access to good quality, healthy food

N/A

People's emotional and mental well-being

A small risk that known barriers to engagement and participation continue to be an issue whilst the council works toward improvements

Access to healthcare

N/A

Participation in leisure opportunities

N/A

A more equal Denbighshire

Overall Impact

Positive

Justification for impact

Overall the Participation Strategy aims to identify gaps where people are not participating in decisions which affect them, and ensure that they are facilitated to get involved and have their say if they wish to do so.

Further actions required

[TEXT HERE]

Positive impacts identified:

Improving the well-being of people with protected characteristics. The nine protected characteristics are: age; disability; gender reassignment; marriage or civil partnership; pregnancy and maternity; race; religion or belief; sex; and sexual orientation

The Participation Strategy should identify any areas where people with protected characteristics are currently unable to participate in meaningful engagement, and set out ways to improve or remove these barriers.

People who suffer discrimination or disadvantage

The Participation Strategy should consider any disadvantages within communities and seek to equalise these, as far as getting involved in Council decision-making and public life is concerned

People affected by socio-economic disadvantage and unequal outcomes

The Participation Strategy should consider any disadvantages within communities and seek to equalise these, as far as getting involved in Council decision-making and public life is concerned

Areas affected by socio-economic disadvantage

N/A

Negative impacts identified:

Improving the well-being of people with protected characteristics. The nine protected characteristics are: age; disability; gender reassignment; marriage or civil partnership; pregnancy and maternity; race; religion or belief; sex; and sexual orientation

None

People who suffer discrimination or disadvantage

None

People affected by socio-economic disadvantage and unequal outcomes

[TEXT HERE]

Areas affected by socio-economic disadvantage

N/A

A Denbighshire of cohesive communities

Overall Impact

Positive

Justification for impact

The Participation Strategy aims to build the confidence of individuals and communities to get

involved and have their say in decisions that impact them.

Further actions required

[TEXT HERE]

Positive impacts identified:

Safe communities and individuals

N/A

Community participation and resilience

The Participation Strategy will encourage communities to take a more active role in how the council designs, develops and delivers services which meet their needs

The attractiveness of the area

N/A

Connected communities

N/A

Rural resilience

N/A

Negative impacts identified:

Safe communities and individuals

N/A

Community participation and resilience

None

The attractiveness of the area

N/A

Connected communities

N/A

Rural resilience

N/A

A Denbighshire of vibrant culture and thriving Welsh language

Overall Impact

Neutral

Justification for impact

The Public Participation Strategy has no direct impact on the Welsh language and the Welsh culture

Further actions required

N/A

Positive impacts identified:

People using Welsh

N/A

Promoting the Welsh language

N/A

Culture and heritage

N/A

Negative impacts identified:

People using Welsh

N/A

Promoting the Welsh language

N/A

Culture and heritage

N/A

A globally responsible Denbighshire

Overall Impact

Neutral

Justification for impact

The Public Participation Strategy will have no direct impact on "A Globally responsible Denbighshire"

Further actions required

N/A

Positive impacts identified:

Local, national, international supply chains

N/A

Human rights

N/A

Broader service provision in the local area or the region

N/A

Reducing climate change

N/A

Negative impacts identified:

Local, national, international supply chains

N/A

Human rights

N/A

Broader service provision in the local area or the region

N/A

Reducing climate change

N/A

Community Engagement Policy

Contents

Contents	2
Executive Summary	3
Purpose and scope of this policy	3
Definitions	4
The Council	4
Communities	4
Our principles for engagement	6
Understanding what we mean by 'engagement'	6
Measuring and monitoring engagement	8
Staff responsibility towards engagement	8
Resources and support for this policy	9

Executive Summary

This policy aims to describe how Denbighshire County Council involves its communities in decision-making.

The policy will be a public document, and Council staff will be supported with an Engagement Framework and further resources to enable them to carry out their duties in accordance with this policy.

Purpose and scope of this policy

Denbighshire County Council aims to create a culture of engagement whereby:

Staff and contractors working for Denbighshire County Council know and understand what is expected of them in terms of involving communities in decisions which affect them

Communities in Denbighshire are engaged with the Council and understand how and when the Council will be able to involve them in decision-making

This policy will cover all forms of community engagement, across all service areas and across all geographical regions of the County. This policy is in line with legal duties around consultation and engagement, however it will not provide legal definitions or set out legal guidelines for engagement as these may be subject to change, and will aim instead to provide a broad overview of the principles and standards by which the Council expects engagement to be managed from a strategic perspective.

It is also important to note that some statutory processes such as Planning processes, the creation of Traffic Regulation Orders, granting of some licences etc. come with their own statutory guidelines for consultation which are set out by authorities other than Denbighshire Council, but to which the Council must adhere. The intention of this Policy is to be supplementary to other guidance and where legal guidance on statutory consultations exists this Policy will not override or supersede it.

Definitions

The Council

Denbighshire County Council, or 'The Council' – a county council and unitary authority performing local government functions in the county of Denbighshire

Communities

Communities are groups of people who hold a shared identity based on a range of factors.

For the purposes of this policy, Communities will be loosely described as sharing one of three common factors:

Community Engagement Policy

Communities of Place	Communities of Interest	Communities of Circumstance
<p>Communities of place are those communities which exist within geographical borders.</p> <p>Most people identify with a range of place-based communities at any given time.</p>	<p>Communities of interest are communities that people identify with based on shared common interests, and where people have a choice about being active in that community. There can be a lot of overlap between communities of interest and communities of circumstance or communities of place</p>	<p>Communities of circumstance are communities that people belong to or identify with because of who they are as people. For many, there is significant overlap between their circumstances and their interests, and most people are proud to identify with the communities they belong to.</p>
<p>Some examples of Communities of Place include:</p> <p>A residential building or workplace; a street or a housing estate; a village, town or city; the county of Denbighshire</p>	<p>Some examples of Communities of Interest:</p> <p>Businesses; environmental action groups; sporting communities; arts/crafts communities; volunteering communities; veterans groups; interest groups based on place; interest groups based on circumstances</p>	<p>Some examples of Communities of Circumstance:</p> <p>Young people; older people; disabled people People of different nationalities; people with different ethnic backgrounds; people who are carers or young carers; parents and people who are pregnant; people who identify as LGBTQA+ and people who identify as transgender or non-binary</p>

The Council understands that most people will identify with multiple communities, and that the strength of their identity with any particular community is context-dependent and subject to change.

Our principles for engagement

Following the participation spectrum model allows the Council and communities to understand what types of engagement can be used, as well as when they are appropriate.

In addition to understanding these types, the Council also has some principles by which it will aim to engage with communities.

These are similar to Participation Cymru's [National Principles for Public Engagement in Wales](#) and are as follows:

- We will ensure that our communities understand what we are doing and why we are doing it
- We will help our communities to understand what they can expect from us
- We will encourage and enable our communities to take part in an appropriate way
- We will ensure that any engagement is timed and planned in an appropriate way
- We will make it as easy as possible for our communities to take part
- We will support our engagement activities with appropriate resources, support and training
- We will ensure that communities understand what difference their involvement will make
- We will learn from our engagement activities and foster a culture of continuous improvement

Understanding what we mean by 'engagement'

'Engagement' and 'consultation' are not the same thing, although consultation **is** a form of engagement.

The Council should always aim to engage communities in the most appropriate manner for the activity at hand, however consultation is not always appropriate because the Council may have limited powers to consider the outcomes of a consultation, for example during an emergency response or due to legislative limitations.

With this in mind, the Council will work to a model known as a *participation spectrum*. This model treats all mechanisms of engagement equally and requires that the Council and communities understand what is most appropriate under the circumstances of the project/activity at hand. Several different mechanisms for participation from the spectrum model are likely to be employed over the life cycle of a project.

Community Engagement Policy

A full copy of the participation spectrum model is on the next page, however in brief the model revolves around:

Inform when the Council is unable to (for whatever reason) involve a community in a decision, the Council will ensure that the community is well-informed

Consult when the Council has to make a decision, but could benefit from community input, it should carry out a consultation

Involve when a Council needs to work with a community more closely than a consultation will allow, but the community are not or cannot be equal partners in the design/development of a project/activity/service

Co-produce when the Council and the Community can be equal partners in the design and development of a project/activity/service

Empower when the Community is in control of the decision-making and the Council is there as an enabler

The table on the next page sets out a range of activities which officers may wish to consider undertaking when planning or managing a programme of public participation. Prior to engaging in any public participation programme (and the suggested activities outlined for each type of participation), Officers should consider:

- Undertaking stakeholder mapping activities which demonstrate that Officers have considered who may be impacted by a decision the Council makes and/or may wish to have a say in it
- Ensuring that appropriate consideration is given to the best ways to reach any identified stakeholders, with a focus on 'digital first' where possible, in accordance with the Council's objectives towards in reducing carbon emissions and preventing nature's decline. Where digital engagement is not possible or not appropriate, Officers should be able to demonstrate they have considered the Council's environmental obligations in any print or procurement processes associated with public participation activities

Tudalen 60

	Inform	Consult	Involve	Co-produce	Empower
Our participation Goal	We will aim to provide balanced, bias-free information which will help our communities to understand: - What is going on - Any opportunities for community involvement - Any solutions available to us (the Council)	We will aim to obtain community feedback or analysis that we can use to help us decide what to do next. We may combine community feedback with other research/feedback to help us make the right decision	We will aim to work with communities on some aspects of the design and delivery of services, so we can better understand what matters to them	We will work with communities as equal partners to design, develop, deliver, monitor and evaluate services together	We will work with communities to support them to design and develop their own services, using their own assets and resources, and only becoming involved if requested
Our promise to communities	We will keep you informed at all times	- We will keep you informed at all times - We will listen to and acknowledge your concerns - We will let you know how your feedback has influenced our decision	- Your contributions are valuable to us - We will provide opportunities for you to get involved and we will let you know how your contributions will help us	- We will work with you to build a partnership based on trust, with mutual benefits and a common goal - We will work with you to design, develop and deliver services, and you will monitor them	- We will have the flexibility to assist you when you need us to - We will do what we can to help you realise your own potential as a community
How we'll do it	Press releases, social media posts, fact sheets or leaflets/flyers, public drop-in meetings or sessions, letters	Focus groups, open forums, public drop-in meetings or sessions, questionnaires/surveys	Workshops, focus groups or knowledge-sharing networks, peer support groups and participatory budgeting	Advisory committees comprised of community members, workshops, participatory decision-making, community networking	Facilitate and encourage community-led initiatives, sharing of best practice / lessons learned, provision of assets/resources

Measuring and monitoring engagement

Where possible, the Council will aim to make sure that the engagement it is carrying out with communities is effective. Depending on the nature of the work being undertaken, we may:

- Monitor the number of people we who are engaging with us including:
 - on social media
 - on our website/via a mobile app
 - via the telephone or by post
 - physical footfall at events and activities
- Measure the extent to which people who are engaging with us understand what is happening. Amongst other methods of measurement we may use:
 - Surveys
 - Focus groups/workshops
 - Telephone calls
 - Pop-up shops/drop-in surgeries

Staff responsibility towards engagement

Where decisions are being made by the Council that are likely to impact communities in Denbighshire, it is reasonable for those communities to expect the Council to engage with them in an appropriate way.

Responsibility for ensuring that appropriate engagement happens will primarily lie with staff with decision-making powers (i.e. Middle Managers and above), although they may take a coordinating rather than a participatory role.

Engagement is listed a specific consideration in the Council's **Wellbeing Impact Assessment** (WIA) process, meaning that Council staff with decision-making powers should generally be considering how they can engage with target communities as part of their project-planning objectives.

Resources and support for this policy

For communities, additional information about how the Council aims to facilitate and practice engagement is available by contacting the Council's Public Engagement Officer.

Email: public.engagement@denbighshire.gov.uk

Telephone: 01824 708027

Write: Public Engagement, Customers and Communities, 3rd Floor, County Hall, Wynnstay Road, Ruthin LL15 1YN

For Council staff:

A wide range of resources can be obtained from the Council's staff intranet *Linc*, including:

- Further guidance, templates and resources
- Equipment for loan
- Access and training to the Council's *County Conversation* engagement platform

If you do not have access to Linc then please call 01824 708027 or email

public.engagement@denbighshire.gov.uk

Adroddiad i'r	Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd
Dyddiad y cyfarfod	27 Tachwedd 2023
Aelod Arweiniol / Swyddog	Julie Matthews, Aelod Arweiniol Polisi Corfforaethol a Chydraddoldeb
Pennaeth Gwasanaeth	Catrin Roberts, Gwasanaethau Cymorth Corfforaethol – Pobl
Awdur yr Adroddiad	Lisa Jones/Steve Price
Teitl	Mesurau i fynd i'r afael â bygythion yn erbyn Aelodau

1. Am beth mae'r adroddiad yn sôn?

Mae'r adroddiad yn sôn am y mesurau y mae'r Cyngor wedi'u rhoi ar waith i gefnogi Aelodau sy'n cael eu bygwth ac yn cynnwys camau gweithredu eraill y gellir eu rhoi ar waith yn dilyn derbyn sylwadau neu argymhellion y Pwyllgor.

2. Beth yw'r rheswm dros lunio'r adroddiad hwn?

Ystyried cymeradwyo pecyn o wybodaeth a mesurau i gefnogi Cynghorwyr sy'n profi ymddygiadau gelyniaethus, bygythiol, difenwol neu dreisgar wrth ymgymryd â'u dyletswyddau fel Cynghorwyr.

3. Beth yw'r Argymhellion?

3.1 Nodi'r adroddiad a darparu sylwadau ar a yw'r mesurau yn ddigonol a darparu unrhyw gyfeiriad pellach neu awgrym ar gefnogaeth a ellir ei rhoi o safbwynt eu hunain a'u grŵp.

3.2 Ystyried yr argymhelliad yn yr adroddiad o ran cael pwynt cyswllt penodol ar gyfer Aelodau a bod y swyddog perthnasol hwnnw yn cael hyfforddiant priodol.

3.3 Bod y trefniadau yn cael eu rhoi ar brawf am 12 mis a'r eitem yn cael ei rhoi ar raglen Gwaith i'r Dyfodol y Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd.

3.4 Os cytunir ar yr adroddiad hwn a'r camau gweithredu cysylltiedig, bod ymwybyddiaeth o'r gefnogaeth a'r fframwaith yn cael ei amlygu i'r Aelodau yn uniongyrchol a gan Arweinwyr y Grwpiau.

3.5 Bod pob Aelod newydd yn y dyfodol yn cael gwybodaeth am y fframwaith hwn fel rhan o'r rhaglen hyfforddiant a'r broses sefydlu.

4. Manylion yr adroddiad

4.1 Mae'r byd yn wahanol iawn i Aelodau heddiw. Mae'r dulliau hanesyddol o gefnogi Aelodau a'u gadael i ddelio â chamdriniaeth ar eu pen eu hunain a'r ymagwedd 'ymlaen â thi, mae'n rhan o'r swydd' bellach wedi dyddio. Mae marwolaeth Jo Cox a David Amiss yn ein hatgoffa i gymryd aflonyddwch a chamdriniaeth o ddifrif ac fel Cyngor ni fyddwn yn goddef ymddygiad penodol dros y trothwy.

4.2 Mae denu aelodau o bob cefndir yn un o bolisiau Llywodraeth Cymru i gael 'Cymru Decach' ac mae'r adroddiad hwn yn cyfrannu at hynny drwy roi cymaint o sicrwydd ag y gellid i unigolion sy'n ystyried gyrfa mewn gwleidyddiaeth, ond sy'n ofni bod yn darged i gamdriniaeth, fod gan y Cyngor fframwaith ymarferol ar waith os ydynt yn profi camdriniaeth neu fygythiad personol. Mae hyn yn bwysig iawn os ydym ni'n mynd i ddenu aelodaeth amrywiol.

4.3 Mae'r mesurau canlynol wedi'u rhoi ar waith neu'n cael eu hargymell:

- Penodi Un Pwynt Cyswllt o'r gweithlu presennol a fydd yn dilyn y fframwaith a nodir yn Atodlen 1. Yr hyn sy'n amlwg o'r trafodaethau ar sut y gallwn weithredu'r fframwaith hwn yw bod angen cael un unigolyn (neu dîm hysbys) i fod yn bwynt cyswllt canolog. Y meysydd amlwg sydd â'r sgiliau perthnasol yw Iechyd a Diogelwch Corfforaethol, AD, Gwarchod y Cyhoedd neu'r Gwasanaethau Democrataidd ond efallai bod gwasanaethau eraill sydd â phrofiad o weithio gydag Aelodau a sefyllfaoedd allanol cynhennus neu danllyd.
- Mae tudalen bwrpasol ar les Aelodau hefyd yn cael ei chreu ar y fewnrwyd. Bydd yn darparu adnoddau amrywiol i Aelodau ar sut i fod yn ddiogel ar-lein a sgrïptiau enghreifftiol i'w defnyddio gyda thrigolion.
- Mae'r tîm Diogelwch Cymunedol wedi cael gwybod am y fframwaith ac yn gweithio'n agosach gyda Heddlu Gogledd Cymru ar y maes hwn fel eu bod hwythau hefyd yn ymwybodol ein bod ni'n bwriadu cael Un Pwynt Cyswllt. Efallai bod cyfle i fanteisio ar wybodaeth neu hyfforddiant.

- Bydd Arweinwyr Grwpiau yn cael gwybodaeth am y fframwaith a'r dudalen newydd ar les Aelodau a bydd disgwyl iddynt rannu'r wybodaeth honno.

4.4 Mae Atodlen 1 yn cynnwys fframwaith syml a rhad a fydd yn cael ei defnyddio gan y Pwynt Cyswllt i gefnogi Aelodau gyda'u pryderon. Nid yw'r camau gweithredu yn gyfyngedig i'r rhai sydd wedi'u rhestru ac mae'n siŵr y bydd y rhain yn newid wrth i'r fframwaith gael ei roi ar brawf. Nid yw'r Pwynt Cyswllt yn disodli rôl yr Arweinydd Grŵp ac unrhyw blaid wleidyddol sy'n darparu cefnogaeth i'w Cynghorwyr. Nid yw Aelodau yn weithwyr gyda'r hawl, yn unol â'r gyfraith, i gael eu hamddiffyn rhag camdriniaeth ac aflonyddwch yn y gweithle; fodd bynnag mae'r Cyngor o'r farn na ddylai neb fod yn destun ymddygiad o'r fath ac fel sefydliad mawr fe ddylai gael fframwaith i alluogi pob Aelod i ymgymryd â busnes y Cyngor a'r Ward heb ofn ac i fyw eu bywydau pob dydd heb gyfyngiadau.

5. Sut mae'r penderfyniad yn cyfrannu at Gynllun Corfforaethol 2022 i 2027: Y Sir Ddinbych a Garem?

Mae'r penderfyniad yn cyfrannu at Sir Ddinbych teg, diogel a mwy cyfartal a Chyngor lle mae Cynghorwyr yn teimlo'n ddiogel wrth ymgymryd â'u dyletswyddau fel Aelodau a Chyngor nad yw'n goddef camdriniaeth nac ymddygiad annerbyniol difrifol.

Mae gan yr adroddiad gyfraniad niwtral at darged y Cyngor i ddod yn sefydliad Ecolegol Gadarnhaol a Di-Garbon Net erbyn 2030. Mae rhagor o wybodaeth am y ddau nod yma ar gael yn Strategaeth ar Newid Hinsawdd a Newid Ecolegol y Cyngor.

6. Faint fydd hyn yn ei gostio a sut y bydd yn effeithio ar wasanaethau eraill?

Efallai y bydd rhywfaint o gostau er mwyn hyfforddi'r swyddog perthnasol i gefnogi Aelodau, ac rydym ni'n rhagweld y bydd effaith fach ar swydd ddyddiol y swyddog hwnnw wrth ddarparu cefnogaeth a chyfeirio Aelodau yn ôl yr angen, ac aseinio tasgau i eraill.

7. Beth yw prif gasgliadau'r Asesiad o Effaith ar Les?

Dim angen asesu'r effaith ar les.

8. Datganiad y Prif Swyddog Cyllid

Mae'n briodol fod gan y Cyngor fesurau ar waith i gefnogi Aelodau Etholedig sy'n dioddef bygythion. Mae'r costau sy'n gysylltiedig â'r adroddiad hwn wedi'u hariannu'n defnyddio cyllidebau presennol.

9. Pa risgiau sydd ac a oes unrhyw beth y gallwn ei wneud i'w lleihau?

Nid oes risgiau wrth sefydlu'r fframwaith hwn; mae mwy o risg i iechyd a diogelwch drwy beidio â rhoi rhyw fath o fenter ar waith.

10. Pŵer i wneud y penderfyniad

Pŵer Cymhwysedd Cyffredinol dan Ddeddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru).

ATODLEN 1

Cyngor Sir Ddinbych

Proses / Rhestr Wirio ar gyfer cefnogi Aelodau sy'n wynebu bygythiadau neu gamdriniaeth ar-lein.

Pan mae Aelod yn rhoi gwybod inni am broblemau yn ei ward – bygythiadau, ymddygiad bygythiol neu annifyr, seibr-fwlio neu unrhyw beth arall sy'n peri iddynt deimlo'n agored i niwed neu berygl arall, mae yno nifer o bethau y gallwn ni fel Cyngor eu gwneud. Darperir Pwynt Cyswllt Unigol a fydd yn dyrannu a chydlynu camau sy'n gymesur â'r risg.

Gellir defnyddio'r rhestr wirio wrth gefnogi aelodau y mae rhywun yn eu bygwth neu'n peri iddynt deimlo'n anesmwyth.

Bydd pob sefyllfa'n wahanol a bydd angen dod i farn bersonol a ddylid ymchwilio i'r digwyddiad, ei anwybyddu neu'i gydnabod yn gwrtais. Os yw'r Aelod wedi dioddef neu fod yn dyst i drosedd casineb neu sefyllfa debyg, mae'n ddyletswydd arnynt dan Gôd Ymddygiad yr Aelodau i roi gwybod am y peth. Gall cymryd y camau priodol atal digwyddiad o'r fath rhag digwydd eto.

ENW A MANYLION CYSWLLT Y SWYDDOG ARWEINIOL/PWYNT CYSWLLT UNIGOL		
DYDDIAD ADOLYGU (os oes angen)		DYDDIAD YN Y DYDDIADUR Y/N
CYDSYNIAD YR AELOD I DDATGELU'R WYBODAETH I'R DERBYNWYR A GYTUNWYD A HYSBYSU ARWEINYDD Y GRŴP.	Rhestrwch y derbynwyr isod:	A GAFWYD CYDSYNIAD? Do/Naddo DYDDIAD: CYDSYNIAD YSGRIFENEDIG ynteu AR LAFAR?
PRYDERON EHANGACH POSIB YNGLŶN Â DIOGELU	Oes/Nac oes	Os oes, dilynwch y gweithdrefnau diogelu lleol yn ddiymdroi.

ASESIAD RISG	UCHEL/CANOLIG/ISEL	Os oes pryderon risg Uchel dylai'r Pwynt Cyswllt Unigol hysbysu'r uned lechyd a Diogelwch Corfforaethol a'r Cyfarwyddwr Corfforaethol.
MANYLION CYSWLLT YR AELOD MEWN ARGYFWNG (gan gynnwys rhif ffôn cartref, ffôn symudol a manylion unrhyw ffrind agos, cymydog neu berthynas)		

Cam Gweithredu	Sylwadau	Dyrannwyd i
Rhoi gwybod y gallwn ddileu eu cyfeiriad o'r wefan (os na wnaed hynny'n barod)		
Rhoi gwybod y gallwn wneud cais i'r Swyddog Monitro i beidio â chyhoeddi eu cyfeiriad cartref a gwybodaeth sensitif arall neu'u darparu i'r cyhoedd		
Unrhyw gamau sydd angen eu cymryd yn syth, fel hysbysu'r cwmni cyfryngau cymdeithasol o'r gamdriniaeth, gofyn am ddileu negeseuon sarhaus neu godi pryderon am gyfrif penodol		
Rhoi gwybod i'r Cynghorydd y gallant ymateb drwy ddweud bod neges yn sarhaus neu'n fygythiol os dymunant amlygu'r ymddygiad gwael. Dylid ystyried y risg o wneud hynny a'r tebygolrwydd o lwyddo		
Os yw'n ymwneud â grŵp cymunedol neu fudiad ymgyrchu, dylid ystyried cyfeirio'r mater at Dîm Cyfathrebu'r Cyngor		
Os yw'n briodol, ac ymhob achos difrifol, gofynnwch a ydynt wedi hysbysu'r heddlu lleol o'r hyn sy'n peri iddynt deimlo dan fygythiad. Cyfeirnod y drosedd?		

Rhoi gwybod y gallai'r Tîm Diogelwch Cymunedol [rhif ffôn] fod o gymorth		
A yw'r ymddygiad yn fygythiol, yn aflonyddol neu'n sarhaus? A yw'r Cynghorydd yn dymuno cael cefnogaeth wrth gysylltu â'r heddlu, gan yr Arweinydd Grŵp neu'r Pwynt Cyswllt Unigol, er enghraifft?		
Dylid ystyried chwilio Cofrestr Gorfforaethol y Cyngor o Unigolion Treisgar / trafod y mater â'r uned lechyd a Diogelwch Corfforaethol os yw'n briodol		
Rhoi gwybod i'r Cynghorydd y dylai gadw cofnod/dyddiadur/sgrinluniau o unrhyw ymddygiad bygythiol neu sarhaus		
Mae llinell gymorth gyfrinachol ar gael i Gynghorwyr a staff - Vivup. Y rhif ffôn yw 0800 023 9387		
Effaith ar iechyd meddwl/lles? Holwch a hoffent gael sgwrs gyfrinachol ag un o swyddogion y Cyngor sydd wedi'i hyfforddi fel Swyddog Cymorth Cyntaf lechyd Meddwl? A fyddai'n well ganddynt siarad â dyn ynteu ddynes/pa faes gwasanaeth?		
Sôn y gallai fod cyrff cyhoeddus eraill sy'n cadw eu manylion fel aelod (Cyngor Tref neu Gymuned, er enghraifft, Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru neu gorff allanol arall y mae'r Cyngor wedi'u henwebu iddo)		
Cyfyngau cymdeithasol – cyfeirio at bolisi cyfyngau cymdeithasol y Cyngor a chanllawiau Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru i Gynghorwyr ynglŷn ag ymdrin â chamdriniaeth ar-lein. Cyfeirio'r aelod at wefan Aelodau Cyngor Sir Ddinbych lle mae mwy o adnoddau ar gael (gweler isod)		
Sôn fod gan bob Aelod ffôn i'w ddefnyddio ar gyfer gwaith y Cyngor yn unig a bod modd diffodd hwnnw, neu'i dawelu pan nad ydynt yn gwneud gwaith ar ran y Cyngor. Mae'n bwysig neilltuo amser i ymlacio		

Sôn sut i atal galwadau o rifau ffôn penodol		
Sôn am atal/tawelu cysylltiadau ar gyfryngau cymdeithasol ac atal eu cyfrifon eu hunain dros dro		
Argymhell bod y Cynghorydd yn creu cyfrifon cyfryngau cymdeithasol ar wahân ar gyfer eu gwaith ar ran y Cyngor, os nad yw wedi gwneud hynny'n barod. Gall hyn i ryw raddau gelu unrhyw fwlio neu aflonyddu rhag ffrindiau a pherthnasau a fedrai weld unrhyw gamdriniaeth ar gyfrifon personol		
Rhoi gwybod am yr adran o'r fewnrwyd ynglŷn â lles aelodau a'r dolenni at bolisiau ynglŷn ag ymddygiad annerbyniol. Atgoffa'r aelod fod yno ymateb safonol y gallant ei ddefnyddio		
Rhoi gwybod sut i ddileu eu henw o'r gofrestr etholiadol		
Rhoi gwybod y gallant rannu eu pryderon - yn gyfrinachol ag uwch-swyddogion, y Cyfarwyddwr Corfforaethol Llywodraethu a Busnes, Pennaeth y Gwasanaethau Democrataidd, Pennaeth Gwasanaethau Cymorth Corfforaethol - Pobl neu'r Prif Weithredwr.		
Rhoi gwybod y gallant ystyried rhannu eu pryderon â'u grŵp neu arweinyddion y grŵp.		
Os yw'n briodol, trefnu cyfarfod adolygu er mwyn cadw mewn cysylltiad. Gall siarad am broblemau ei gwneud yn haws eu rheoli		
Os yw'r gamdriniaeth yn parhau, y camau pellach sy'n ofynnol fel anfon llythyr at yr unigolyn (oddi wrth y Cynghorydd/Grŵp neu'r Cyngor) i ddweud y bydd camdriniaeth o'r fath yn arwain at hysbysu'r heddlu ac atal unrhyw ohebiaeth yn y dyfodol		
Rhoi copi o ganllawiau Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru i gynghorwyr ynglŷn ag ymdrin â bygythiadau.		

FFURFLEN WEDI'I LLENWI GAN:

DYDDIAD CWBLHAU:

FFURFLEN WEDI'I CHADW AR YRIANT CYFRINACHOL Y GWASANAETH:

Mae tudalen hwn yn fwriadol wag

Adroddiad i'r	Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd
Dyddiad y cyfarfod	27 Tachwedd 2023
Aelod Arweiniol	Y Cyngorydd Julie Matthews, Aelod Arweiniol Polisi, Cydraddoldeb a Strategaeth Gorfforaethol
Pennaeth Gwasanaeth	Catrin Roberts, Pennaeth Gwasanaeth Cymorth Corfforaethol: Pobl
Awdur yr adroddiad	Steve Price, Rheolwr Gwasanaethau Democrataidd
Teitl	Adolygiad i 'Sut y Cynhelir Cyfarfodydd'

1. Am beth mae'r adroddiad yn sôn?

1.1. Mae'r adroddiad hwn yn sôn am drefniadau'r Cyngor ar gyfer cynnal ei gyfarfodydd ar lefel Aelodau.

2. Beth yw'r rheswm dros lunio'r adroddiad hwn?

2.1. Ychydig cyn etholiadau diwethaf y Cyngor, gwnaeth gweinyddiaeth flaenorol y Cyngor benderfyniadau am sut y byddai cyfarfodydd y Cyngor yn cael eu cynnal. Roedd hyn mewn ymateb i newidiadau yn ystod 2020 a 2021, cyfnod o gyfnodau clo oherwydd y pandemig a arweiniodd at oedi cyfarfodydd wyneb i wyneb traddodiadol, newidiadau i'r gyfraith sy'n llywodraethu cyfarfodydd penodol y Cyngor a chyfarfodydd pwyllgor, a'r datblygiadau technegol a wnaed yn ystod y cyfnod hwnnw sydd wedi caniatáu i fusnes gael ei wneud gan ddefnyddio cyfarfodydd ar-lein neu gyfarfodydd hybrid.

3. Beth yw'r Argymhellion?

3.1 Bod y Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd yn ystyried y materion o ran sut y caiff cyfarfodydd y Cyngor eu cynnal ac yn rhoi sylwadau yn unol â hynny.

4. Manylion yr adroddiad

- 4.1. Ym mis Rhagfyr 2021, ystyriodd y Cyngor llawn adroddiad ar “Gynigion i Aelodau fabwysiadu Ffyrdd Newydd o Weithio”. Roedd yr adroddiad hwnnw'n amlinellu argymhellion a gytunwyd mewn grŵp tasg a gorffen i Aelodau a gan y Pwyllgor Gwasanaethau Democratiaidd a oedd yn edrych ar yr agenda Ffyrdd Newydd o Weithio, gan ganolbwyntio'n bennaf ar sut y dylai cyfarfodydd Aelodau gael eu cynnal, a'r offer TGCh oedd ei angen ar Aelodau.
- 4.2. Roedd yr adroddiad a'r drafodaeth yng nghyfarfod y Cyngor yn ystyried pwyntiau o blaid cyfarfodydd ar-lein a phwyntiau o blaid cyfarfodydd wyneb i wyneb.

O blaid cyfarfodydd ar-lein

- Mae'r Cyngor wedi datgan Argyfwng Newid Hinsawdd ac Ecolegol. Nid yw cyfarfodydd ar-lein yn arwain at allyriadau carbon a gynhyrchir pan fydd Aelodau a Swyddogion yn teithio i leoliadau cyfarfodydd.
- Gostyngiad o ran costau teithio.
- Gostyngiad o ran amser a dreulir yn teithio i gyfarfodydd.
- Gall cyfarfodydd ar-lein fod yn fwy hygyrch (gall cyfranogwyr fynychu o le bynnag maen nhw'n digwydd bod, ac mae'r amser wedi'i gyfyngu i amser y cyfarfod ei hun) ac maen nhw'n debygol o hyrwyddo cyfranogiad mewn democratiaeth leol.

O blaid cyfarfodydd wyneb i wyneb

- Mae rhai Aelodau'n teimlo bod cyfarfodydd wyneb i wyneb yn eu galluogi i ymgysylltu'n well â thrafodaethau a gallu dehongli awyrgylch cyfarfod neu iaith y corff y cyfranogwyr.
- Mae rhai Aelodau'n gweld colli buddion cymdeithasol rhyngweithio'n uniongyrchol â'u cyfoedion yn yr un lleoliad.
- Gall unrhyw broblemau technegol effeithio ar faterion sy'n cael eu trafod neu gyfranogiad y rhai sy'n cael problem dechnegol.

- 4.3. Roedd y Cyngor yn cydnabod na allai gynnal cyfarfodydd cyhoeddus o'i bwyllgorau statudol fel cyfarfodydd wyneb i wyneb. Roedd newidiadau diweddar i'r gyfraith yng Nghymru a oedd yn deillio o bandemig COVID yn ei gwneud yn ofynnol i Awdurdodau Lleol gynnig presenoldeb o bell ar gyfer y cyfarfodydd hynny, gan adael dewis o gyfarfod ar-lein neu gyfarfod hybrid.
- 4.4. Yn ogystal â phrif gyfarfodydd cyhoeddus y Cyngor a phwyllgorau, mae Cynghorwyr yn cymryd rhan mewn amrywiaeth o gyfarfodydd mewnol, i baneli a grwpiau a sefydlwyd gan y Cyngor i ymgynghori ac ymgysylltu ag Aelodau ar bynciau penodol. Nid yw'r cyfarfodydd hyn dan ofynion statudol y pwyllgorau cyhoeddus ac felly gall y Cyngor ddewis a fyddant yn cael eu cynnal fel cyfarfodydd wyneb i wyneb, ar-lein neu hybrid. Yn 2021, penderfynodd y Cyngor y byddai'r cyfarfodydd mewnol hyn yn cael eu cynnal fel cyfarfodydd ar-lein fel dewis diofyn (oni bai bod gofyniad i gyfarfodydd penodol gael eu cynnal fel cyfarfodydd wyneb i wyneb neu gyfarfodydd hybrid).

Gweithgor 'Sut y Cynhelir Cyfarfodydd' (2023)

- 4.5. Yn 2023, galwodd Arweinwyr Grwpiau'r Cyngor am ffurfio gweithgor newydd i Aelodau i adolygu penderfyniadau 2021. Byddai hyn yn caniatáu i'r Cyngor newydd fynegi ei farn am drefniadau cyfarfodydd y Cyngor blaenorol. Tasg y gweithgor oedd ystyried y fframwaith cyfreithiol a'r dewisiadau sydd ar gael er mwyn cyflwyno unrhyw argymhellion i'r Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd a'r Cyngor llawn. Cyfarfu'r gweithgor 'Sut y Cynhelir Cyfarfodydd' ar 28 Medi 2023 a chytunwyd y byddai arolwg yn cael ei gynnal i gasglu barn Aelodau a swyddogion perthnasol. Y bwriad yw y bydd yr arolwg ar gael yn ystod mis Tachwedd a darperir y wybodaeth ddiweddaraf i'r Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd yng nghyfarfod heddiw. Bydd y gweithgor yn ailgynnull pan fydd canlyniadau'r arolwg ar gael.
- 4.6. Mae gweithgor 2023 yn edrych ar arfer gorau ar gyfer cyfarfodydd hybrid a chyfarfodydd ar-lein hefyd. Yn 2021, mabwysiadodd y Cyngor brotocol cyfarfodydd pwyllgor hybrid a ddyluniwyd i roi arweiniad i gyfranogwyr ac egluro disgwyliadau. Mae'r darpariaethau yn y protocol yn briodol ar gyfer cyfarfodydd ar-lein hefyd gan mwyaf. Mae'r protocol wedi ei atodi fel Atodiad 1.

5. Sut mae'r penderfyniad yn cyfrannu at Gynllun Corfforaethol 2022 i 2027: Y Sir Ddinbych a Garem?

5.1. Mae'r materion sydd wedi'u cynnwys yn yr adroddiad hwn yn ymwneud â themâu'r Cynllun Corfforaethol, sef 'Sir Ddinbych sydd wedi cysylltu'n well' a 'Cyngor sy'n cael ei gynnal yn dda, ac sy'n uchel ei berfformiad'.

6. Faint fydd hyn yn ei gostio a sut y bydd yn effeithio ar wasanaethau eraill?

6.1. Mae paragraff 4.2 yn amlinellu'r elfennau cost o ran sut y cynhelir cyfarfodydd a gafodd eu hystyried gan y Cyngor llawn yn 2021. Mae'r rhain yn cynnwys allyriadau carbon, costau teithio a'r amser a gaiff ei dreulio neu ei arbed wrth i Aelodau a swyddogion fynychu cyfarfodydd.

7. Beth yw prif gasgliadau'r Asesiad o Effaith ar Les?

7.1. Nid oes angen asesiad o'r effaith ar les ar gyfer yr adroddiad hwn.

8. Pa ymgynghoriadau sydd wedi'u cynnal gyda Chraffu ac eraill?

8.1 Y fforwm perthnasol ar gyfer adrodd ac ymgynghori ar y materion a godwyd yn yr adroddiad hwn yw'r Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd.

9. Datganiad y Prif Swyddog Cyllid

9.1. Nid oes angen datganiad gan y Prif Swyddog Cyllid ar gyfer yr adroddiad hwn.

10. Pa risgiau sydd ac a oes unrhyw beth y gallwn ei wneud i'w lleihau?

10.1. Mae adolygiad y gweithgor 'Sut y Cynhelir Cyfarfodydd' yn ystyried manteision ac anfanteision pob fformat cyfarfod, a thrwy adolygu protocol cyfarfodydd hybrid y Cyngor, mae'n ceisio bod â mesurau priodol ar waith sydd â chefnogaeth yr Aelodau presennol.

11. Pŵer i wneud y penderfyniad

11.1. Adroddiad ymgynghori yw hwn ac nid oes angen gwneud unrhyw benderfyniadau ffurfiol. Mae'r ddeddfwriaeth y cyfeirir ati yn yr adroddiad hwn yn cynnwys Deddf

Llywodraeth Leol 1972, Deddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021 a deddfwriaeth a rheoliadau brys o Ddeddf y Coronafeirws 2020.

Mae tudalen hwn yn fwriadol wag

DENBIGHSHIRE COUNTY COUNCIL

HYBRID COMMITTEE MEETINGS PROTOCOL

1. PURPOSE OF THE PROTOCOL

- 1.1 The purpose of this protocol is to provide guidance to Members and the public as to the processes to be undertaken by the Council when conducting hybrid committee meetings.
- 1.2 Hybrid meetings are a combination of face to face meetings and virtual meetings, whereby some Members, officers and the public attend the Council Chamber and some members attend remotely.
- 1.3 During Hybrid meetings, all participants will be able to see and hear each other and translation facilities will be available for all.

2. GENERAL PRINCIPLES

- 2.1. The Local Government and Elections (Wales) Act 2021 requires the Council to make and publish arrangements that enable persons who are not in the same place to attend meetings of the Council. This provision in effect requires hybrid meetings.
- 2.2. To continue to ensure the public and press have access to public meetings of Council and to ensure transparency of decision-making, principal meetings will be live streamed simultaneously. Recordings will be uploaded to the Council's website for public record and be available for viewing for 6 months from the date of the meeting.
- 2.3. All voting will be carried out either by affirmation of the meeting, by using the electronic voting system within the Council Chamber and on the virtual meeting platform in use, or by means of a roll-call of all Members present both remotely and in person.
- 2.4. All voting results will be announced by the Chair before moving to the next item of business.
- 2.5. Underpinning this Protocol are the fundamental principles that conduct shall be compliant with the Code of Conduct for Members and that the integrity and security of any confidential information is maintained.

- 2.6. Hybrid meetings will follow the Council's usual meetings practice in terms of publication of agendas and reports, and they will follow normal procedural rules in the Constitution where possible.
- 2.7. A fundamental principle is that the attendance of a Member or an Officer is equally valid irrespective of whether they are attending in the Council Chamber or from a remote location. It will not be appropriate for any Member to make any adverse comment or inference in respect of any other Member or Officer's chosen location for attendance.
- 2.8. No member will record the proceedings of any meeting, which, for the avoidance of doubt includes all remote and hybrid meetings whether open to the public or not, without notifying and seeking the consent of the members and officers attending the meeting.
- 2.9. Meetings which are being webcast to the public will be recorded by Democratic Services and made available on the Council's website.

3. PROTOCOL FOR HYBRID MEETINGS

- 3.1. Council will operate hybrid meetings using the video conferencing and webcasting facilities within the Council Chamber to enable both remote attendance and physical attendance at meetings.
- 3.2. Prior to the meeting, Democratic Services will ensure that all Members, relevant officers and any other relevant participating individual have been invited to join the meeting and have been informed as to how they must connect to the meeting.
- 3.3. Any Member wishing to attend in person will need to give prior notice to Democratic Services as soon as possible that s/he wishes to attend in person
- 3.4. Members attending remotely will be expected to join the meeting at least ten minutes before the proposed start time for the meeting to ensure that they are able to connect and that the translation channel may be tested.
- 3.5. If a quorum is achieved the meeting will proceed in any event, notwithstanding a Member's or Members' failure to achieve a connection. If a Member joins the meeting at a later time they must make themselves known immediately to the Chairman and comment and vote only on those complete agenda items remaining.
- 3.6. When attending remotely, Members need to use their best endeavours to remain on-line throughout debates and during voting in order to maintain the integrity of the decision-making process and to reduce the opportunity for legal challenge of any decision.

- 3.7. When attending remotely, Members and any participants must ensure that the room from which they are accessing the remote meeting is suitable in terms of privacy and that no disturbance occurs during the course of the meeting as it is important to ensure a degree of formality in the proceedings. It must be remembered that as proceedings will be live, viewers will effectively be able to view you working in your home.
- 3.9. When attending remotely, Members must access the meeting individually via their Council issued equipment and ensure a suitable background. Members are able to make use of other Council facilities to ensure a stable internet connection but they must liaise with Democratic Services in advance of the meeting giving sufficient time for such arrangements to be made.
- 3.10. If remote attendees declare a personal and prejudicial interest in a particular item, in order to continue to comply with the Code of Conduct for Members, they will be removed from the meeting by the Democratic Services Officer and placed in the 'waiting room' for the duration of the relevant item. The Democratic Services Officer as moderator can also add and remove other attendees such as public speakers. If attendees are in the chamber, they will physically leave the chamber for the duration of the item.
- 3.11. During the meeting whilst a Member is not speaking, their microphone should be set to mute and this should be clicked to un-mute (sound) when s/he is invited to speak by the Chairman. Members should avoid setting their devices to the highest volume, sit too close to the microphone, have other electronic devices operating or shuffle papers in front of the microphone as this is likely to cause feedback. Committee Members are encouraged to keep their cameras on at all times in order that they may be seen by members of the public throughout debates and voting. However, it is recognised that if a Member is experiencing poor connectivity it may be necessary to turn their video off.
- 3.12. Members recognise and accept that their microphones may be switched off remotely by Democratic Services Officers if they have been left on inadvertently when the Member is not speaking.
- 3.13. Members should ensure that the name that appears on screen in connection with their image should be their full name and include the title Councillor in order that the public can identify elected members.
- 3.14. It is accepted that the Chair plays a vital role in the orderly conduct of the committee meeting. Chairs will be fully supported by Democratic Services

Officers and the Monitoring Officer to enable the Chair to conduct the meeting in accordance with the Rules of Procedure and the principles of this Protocol

- 3.15. At the start of the meeting, the Chair will ensure that the system allows everyone to participate. The Chair will make an introduction to the meeting, and provide a reminder of the meeting arrangements.
- 3.16. Given the nature of hybrid meetings the Chair will ensure that every member has the opportunity to participate in the meeting and that members are called to speak in the order that they indicate their wish to do so wherever they are attending the meeting from. Members who are attending remotely should use the 'raise hand' function to indicate that they wish to speak. Democratic Services officers will assist the Chair in monitoring the requests to speak. The Chair must allow officers to speak if they indicate that they wish to do so.
- 3.17. Members use of the 'chat' function should be restricted to issues such as informing the meeting that they are leaving temporarily or permanently, or that they are having connectivity issues. The 'chat' function should not be used to make contributions to the debate or to send informal messages to other attendees. Members are reminded that 'chat' messages will be visible to viewers of the meeting.
- 3.18. In relation to reports that are presented that are deemed exempt from publication, Members will be reminded that the item is an exempt report and asked to vote to recognise this accordingly. If the debate then proceeds in 'Part II', Members must ensure that they are able to strictly maintain the privacy of the proceedings at their location. The live link will cease before the item commences and therefore there may be a hiatus in proceedings to ensure that no recording is taking place. Individuals who are not entitled to be present during the item will physically leave the meeting in the chamber, and will be removed from the virtual meeting by the Democratic Services Officer.
- 3.19. If connectivity is lost for any remote attendee during the proceedings so that the quorum is not met, the Chairman will require the meeting to be paused in order to allow re-establishment of connectivity if at all possible. If it proves impossible to re-establish connection for a sufficient number of Members to reach a quorum, the meeting will be adjourned to a later date. The Chairman will make every effort as is reasonable to enable those Members experiencing connectivity problems to take part in the debate.
- 3.20. Public speakers will be contacted by Democratic Services in advance of the committee meeting to establish whether they wish to attend in person or remotely. Remote attendees will be provided with a link to the meeting. All remote public speakers will be invited to join the meeting when they enter the

'waiting room' but must remain in mute mode and not speak unless invited by the Chair to do so. The Chair will invite each speaker to begin their presentation at the appropriate time. Speakers are requested to provide their presentation in writing to the Chair in advance of the meeting. In the event of issues with connectivity, the Chair will read the speaker's presentation on their behalf. Speakers will then 'leave' the meeting following the relevant agenda item, if necessary with support from the meeting host.

3.21. Members of the press will be able to view the livestream of the meeting.

Mae tudalen hwn yn fwriadol wag

Adroddiad i'r	Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd
Dyddiad y cyfarfod	27 Tachwedd 2023
Aelod Arweiniol	Y Cynghorydd Julie Matthews, Aelod Arweiniol Polisi, Cydraddoldeb a Strategaeth Gorfforaethol
Pennaeth Gwasanaeth	Catrin Roberts, Pennaeth Gwasanaeth Cymorth Corfforaethol: Pobl
Awdur yr adroddiad	Steve Price, Rheolwr Gwasanaethau Democrataidd
Teitl	Adroddiad Blynyddol drafft Panel Annibynnol Cymru ar Gydnyddiaeth Ariannol 2024 - 2025

1. Am beth mae'r adroddiad yn sôn?

- 1.1. Mae'r adroddiad yn sôn am adroddiad blynyddol drafft Panel Annibynnol Cymru ar Gydnyddiaeth Ariannol (y 'Panel') ar gyfer blwyddyn ariannol 2024 - 2025.

2. Beth yw'r rheswm dros lunio'r adroddiad hwn?

- 2.1. Mae'r Panel yn ymgynghori ar y cynigion a nodir yn yr adroddiad drafft. Wrth adolygu'r adroddiad drafft, bydd y Pwyllgor yn ymwybodol o'r cynigion ar gyfer cydnabyddiaeth i aelodau, a bydd yn gallu ymateb i'r Panel cyn i'r cyfnod ymgynghori ddod i ben ar 8 Rhagfyr 2023. Bydd y Panel yn cyhoeddi ei adroddiad blynyddol terfynol ym mis Chwefror.

3. Beth yw'r Argymhellion?

- 3.1 Bod y pwyllgor yn ystyried Adroddiad Blynyddol drafft y Panel ac yn rhoi sylwadau'n unol â hynny.
- 3.2 Bod y pwyllgor yn rhoi sylwadau ar y trefniadau arfaethedig ar gyfer talu i aelodau cyfetholedig.

3.3 Bod y pwyllgor yn ystyried ymateb i ymgynghoriad y Panel.

4. Manylion yr adroddiad

- 4.1. Sefydlwyd Panel Annibynnol Cymru ar Gydabyddiaeth Ariannol yn 2008. Cafodd cylch gwaith a swyddogaethau'r Panel eu hymestyn ym Mesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2011. Mae cylch gwaith y Panel yn cynnwys cynghorwyr, aelodau eraill o awdurdodau parc cenedlaethol, awdurdodau tân ac achub Cymru a chynghorau tref a chymuned, yn ogystal â chynghorau sir a bwrdeistref sirol. Mae'r Panel yn nodi'r rolau a wneir gan aelodau y gellir rhoi cydnabyddiaeth amdanynt, a faint yw'r taliadau hynny.
- 4.2. Mae'n ofynnol i'r Panel gynhyrchu adroddiad blynyddol yn nodi lefelau tâl yr aelodau ar gyfer gwahanol ddyletswyddau a chyfrifoldebau ar gyfer blwyddyn y Cyngor i ddod. Mae Mesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2011 yn ei gwneud yn ofynnol i awdurdodau lleol weithredu argymhellion y Panel. Mae adroddiad blynyddol drafft 2024 - 2025 ynghlwm fel atodiad 1.
- 4.3. Mae'r cwestiynau yr hoffai'r Panel gael atebion iddynt ynghlwm fel atodiad 2. Yn naturiol, gallai'r pwyllgor ddewis cyflwyno ymatebion ar faterion perthnasol y tu hwnt i'r rhai a ofynnir yng nghwestiynau penodol y Panel.

Penderfyniadau Drafft ar gyfer 2024 i 2025.

- 4.4. Mae'r cyflog sylfaenol a delir i bob aelod etholedig yn dâl i gydnabod y cyfrifoldeb o gynrychioli cymuned a chymryd rhan yn y broses o graffu, rheoleiddio a swyddogaethau perthnasol llywodraethu lleol. Telir y cyflog cyfwerth â 3 diwrnod yr wythnos. Mae'r Panel yn ystyried ei bod yn briodol cadw'r cysylltiad rhwng cyflog sylfaenol cynghorwyr a chyflogau cyfartalog eu hetholwyr. Cynigir bod y cyflog sylfaenol ar gyfer y flwyddyn ariannol nesaf yn cyd-fynd â thair rhan o bump o ystadegau 2022 Cymru (y ffigurau diweddaraf oedd ar gael i'r Panel pan ysgrifennwyd yr Adroddiad Blynyddol drafft) yn yr 'Arolwg Blynyddol o Oriau ac Enillon yng Nghymru'. Byddai hyn yn golygu bod y cyflog sylfaenol yn codi o £17,600 i £18,666 y flwyddyn.
- 4.5. Mae'r Panel yn gosod Sir Ddinbych fel Cyngor grŵp C ac mae'n cynnig cynnydd cyfatebol i'r elfennau cyflog uwch, sef y rhan o'r taliadau cyflog uwch sy'n

ychwanegol at y cyflog sylfaenol, sydd ar gyfer y swyddi a wneir gan aelod o'r Cabinet neu gadeirydd pwyllgor er enghraifft.

Aelodau Cyfetholedig

- 4.6 Ar hyn o bryd, mae rheolau'r Panel yn nodi bod yn rhaid talu i aelodau cyfetholedig y Cyngor ar sail diwrnod neu hanner diwrnod, yn seiliedig ar daliadau penodol am hyd am 4 awr, a 4 awr neu fwy. Mae'r Panel yn caniatáu i'r swyddog perthnasol benderfynu ar gyfanswm y dyddiau lle mae tâl yn berthnasol mewn blwyddyn a nodi amser rhesymol ar gyfer paratoi ar gyfer cyfarfodydd. Canlyniad ymgynghoriadau blaenorol â'r Cyngor llawn a'r Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd oedd nad yw Sir Ddinbych wedi bod yn nodi uchafswm y dyddiau y gellir hawlio tâl amdanynt na nifer yr oriau o baratoi y gellir eu hawlio.
- 4.7 Mae'r Panel wedi nodi'r newidiadau i arferion gweithio yn ystod y blynyddoedd diwethaf, gyda defnydd mwy rheolaidd o gyfarfodydd neu gyrsiau hyfforddiant ar-lein, sy'n aml iawn yn fyrrach, yn ogystal â chyfarfodydd pwyllgor mwy rheolaidd. Cafodd y Panel adborth hefyd gan Benaethiaid y Gwasanaethau Democrataidd, oedd yn codi'r mater hwn. Felly, mae'r Panel yn cynnig y dylid cael hyblygrwydd lleol i'r swyddog perthnasol benderfynu pryd mae'n briodol defnyddio cyfradd diwrnod neu hanner diwrnod neu ddefnyddio cyfradd fesul awr lle credir bod hynny'n synhwyrol mewn achosion o nifer o gyfarfodydd byr.

5. Sut mae'r penderfyniad yn cyfrannu at Gynllun Corfforaethol 2022 i 2027: Y Sir Ddinbych a Garem?

- 5.1. Mae'r adroddiad yn amlinellu'r penderfyniadau drafft a wneir gan y Panel ac nid yw ynddo'i hun yn cyfrannu at y Blaenoriaethau Corfforaethol.

6. Faint fydd hyn yn ei gostio a sut y bydd yn effeithio ar wasanaethau eraill?

- 6.1. Mae adroddiad blynyddol y Panel ar y cyfan yn parhau â'r strwythur taliadau blaenorol. Byddai cynigion y Panel ar gyfer y cyflogau sylfaenol, uwch a dinesig yn golygu cynnydd o £65,355 neu 6% yng nghostau cyflogau aelodau etholedig yn 2024 - 2025. Byddai'r costau sy'n gysylltiedig â gwaith yr aelodau cyfetholedig sy'n pleidleisio yn dibynnu ar y swm o fusnes swyddogol mae'n ofynnol iddynt gyflawni, ac unrhyw newidiadau mae'r Cyngor yn ei wneud i reolau taliadau ymrwymiad amser.

7. Beth yw prif gasgliadau'r Aseiad o Effaith ar Les?

7.1. Gwneir yr adroddiad hwn yn unol â rhwymedigaethau statudol a phenderfyniadau Panel Annibynnol Cymru ar Gydnabyddiaeth Ariannol. Nid oes angen Aseiad o'r Effaith ar Les ar gyfer yr adroddiad hwn.

8. Pa ymgynghoriadau sydd wedi'u cynnal gyda Chraffu ac eraill?

8.1 Mae'r adroddiad hwn yn hwyluso'r ymarfer ymgynghori â'r Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd.

9. Datganiad y Prif Swyddog Cyllid

9.1. Nid oedd angen datganiad ar gyfer yr adroddiad hwn.

10. Pa risgiau sydd ac a oes unrhyw beth y gallwn ei wneud i'w lleihau?

10.1. Mae'n rhaid i fwyafrif y taliadau (cyflogau sylfaenol, arweinydd grŵp yr wrthblaid fwyaf, aelodau cyfetholedig gyda hawliau pleidleisio) a nodir yn yr adroddiad blynyddol fod ar gael ac mae cyllideb wedi'i ddyrannu i dalu am y taliadau.

11. Pŵer i wneud y penderfyniad

11.1. Adran 111 Deddf Llywodraeth Leol 1972; a Mesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2011.

Panel Annibynnol Cymru ar Gydabyddiaeth Ariannol

Adroddiad Blynyddol

Hydref 2023

Cynnwys

Rhagair

Cyflwyniad

Rôl a Chyfrifoldebau'r Panel

Methodoleg

Trafodaethau a phenderfyniadau ar gyfer 2024 i 2025

Crynodeb o'r Penderfyniadau ar gyfer 2024 i 2025

Cafodd y ddogfen hon ei lawrlwytho o LLYW.CYMRU, efallai nad dyma'r fersiwn mwyaf diweddar.

Ewch i <https://www.llyw.cymru/panel-annibynnol-cymru-ar-gydnabyddiaeth-ariannol-adroddiad-blynyddol-drafft-2024-i-2025.html> i weld y ddogfen hon yn llwyr.

Gwybodaeth am [hawlfrain](#).

Rhagair

Croeso i Adroddiad drafft Panel Annibynnol Cymru ar Gydnabyddiaeth Ariannol, sy'n amlinellu ein cynigionynglŷn â chyflog, treuliau a buddiannau i aelodau etholedig Prif Gynghorau, Cynghorau Cymuned a Thref, Awdurdodau Parciau Cenedlaethol ac Awdurdodau Tân ac Achub i'w cyflwyno o fis Ebrill 2024.

Bu hon yn flwyddyn o newid i'r Panel, gydag ymadawiad un aelod hirsefydlog a phenodiad dau aelod newydd. Hoffwn ddiolch i Helen Wilkinson am ei chyfraniad drosy blynyddoedd i'r Panel a dymuno'n dda iddi at y dyfodol.

Yn ystod y flwyddyn diwethaf, dim ond tri aelod o'r Panel oedd, sef lleiafswm yr aelodau a ganiateir er mwyn i gyfarfodydd y Panel wneud cworwm. Yn gynharach yn ystod y flwyddyn hon, llwyddwyd i benodi dau aelod newydd sy'n golygu bod gan y Panel bum aelod erbyn hyn. Hoffwn groesawu Dianne Bevan a Kate Watkins i'r Panel a diolch i Saz Willey yr Is-gadeirydd, a Bev Smith am eu cyfraniad drwy gydol y flwyddyn. Gallwch weld rhagor o wybodaeth am aelodau'r Panel ar ein gwefan.

Mae Mesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2011, Rhan 8 (Y Mesur), sy'n rhoi'r awdurdod statudol dros waith y Panel, yn caniatáu i o leiaf 3 aelod a hyd at 7 aelod gael eu penodi.

Mae'r Adroddiad Blynyddol drafft hwn bellach yn cael ei gyhoeddi ar gyfer ymgynghoriad. Unwaith eto, rydym wedi gofyn nifer o gwestiynau penodol y byddem yn croesawu eich adborth arnynt. Byddem yn croesawu unrhyw sylwadau ychwanegol ar fanylion y Penderfyniadau arfaethedig neu ar feysydd perthnasol eraill y dylai'r Panel eu hystyried yn eich barn chi.

Daw'r Ymgynghoriad i ben ar 8 Rhagfyr ac ar ôl trafod eich adborth, a rhoi sylw i unrhyw newid mewn amgylchiadau, bydd y Panel yn cyhoeddi ei Benderfyniadau Terfynol a'i Adroddiad Blynyddol erbyn 28 Chwefror 2024.

Cafodd y ddogfen hon ei lawrlwytho o LLYW.CYMRU, efallai nad dyma'r fersiwn mwyaf diweddar.

Evch i <https://www.llyw.cymru/panel-annibynnol-cymru-ar-gydnabyddiaeth-ariannol-adroddiad-blynyddol-drafft-2024-i-2025.html> i weld y fersiwn diweddaraf.

Gwybodaeth am [hawlfraint](#).

Frances Duffy
Cadeirydd

Aelodau'r Panel

Saz Willey, Is-gadeirydd
Bev Smith
Dianne Bevan
Kate Watkins

Ceir gwybodaeth fanwl am yr aelodau, ein Cynllun Strategol, ein trafodaethau ac ymchwil a thystiolaeth ategol ar y wefan [Gwefan y panel](#).

Cyflwyniad

Y flwyddyn hon, gwnaethom gyhoeddi ein Cynllun Strategol cyntaf. Mae hwn yn cwmpasu'r cyfnod rhwng 2023 a 2025 ac mae'n amlinellu'r fframwaith ar gyfer ein trafodaethau a chyd-destun ehangach ein penderfyniadau. Mae'r yr elfennau allweddol wedi'u nodi isod o dan Rolau a Chyfrifoldebau'r Panel.

Ar ôl cryfhau'r Panel, roeddem yn gallu canolbwyntio ar lunio ein cynllun ymchwil a thystiolaeth i gefnogiein trafodaethau ar ein fframwaith cydnabyddiaeth ariannol. Caiff ein cynllun tystiolaeth ei gyhoeddi ar ein gwefan yn unol â'n nod o fod yn agored ac yn dryloyw yn ein holl benderfyniadau.

Ein nod o hyd yw sicrhau bod lefelau cydnabyddiaeth ariannol yn deg ac yn rhesymol. Gwnaethom gytuno i barhau i gysoni lefelau cydnabyddiaeth ariannol i aelodau etholedig Prif Gynghorau, Awdurdodau Parciau Cenedlaethol ac Awdurdodau Tân ac Achub yng nghyd-destun enillion cyfartalog yng Nghymru. Mae hyn wedi golygu defnyddio'r Arolwg Blynyddol o Oriau ac Enillion yng

Cafodd y ddogfen hon ei lawrlwytho o LLYW.CYMRU, efallai nad dyma'r fersiwn mwyaf diweddar.

Ewch i <https://www.llyw.cymru/panel-annibynnol-cymru-ar-gydnabyddiaeth-ariannol-adroddiad-blynyddol-drafft-2024-i-2025.html> i weld y fersiwn diweddaraf.

Gwybodaeth am [hawlfraint](#).

Nghymru (ASHE) a gyhoeddir gan y Swyddfa Ystadegau Gwladol (SYG) fel y prif feincnod wrth bennu cydnabyddiaeth ariannol.

Mae'r Mesur yn nodi bod yn rhaid i'r Panel ystyried beth yn ei farn ef fydd effaith ariannol debygol ei benderfyniadau ar awdurdodau perthnasol. Ystyriodd y Panel dystiolaeth ynglŷn â sefyllfa ariannol y sector cyhoeddus a'r effaith ar gyllidebau Prif Awdurdodau. Er bod cyfanswm cost cydnabyddiaeth ariannol i aelodau etholedig yn gymharol isel yn nhermau'r cyllidebau cyffredinol, roedd y Panel yn ystyriol o'r pwysau economaidd a chyllidol cynyddol ar Brif Gynghorau.

Wrth wneud ein penderfyniad i barhau i gysylltu cydnabyddiaeth ariannol aelodau etholedig agenillion cyfartalog eu hetholwyr, cred Panel o hyd y bydd pecyn cydnabyddiaeth ariannol teg a rhesymol yn parhau i gefnogi aelodau etholedig a heb greu rhwystr i gyfranogi. Mae hon yn egwyddor bwysig, sy'n sail i'n hystyriaethau o gydnabyddiaeth ariannol briodol.

Yn unol â'n hymrwymiad i symleiddio prosesau adrodd a chydymffurfio, y flwyddyn hon, edrychodd y Panel ar y gofynion adrodd ar gyfer Cynghorau Cymuned a Thref. Rydym yn parhau i gael ymholiadau ynglŷnâ thriniaeth TWE y lwfans gorfodol am weithio gartref (£156 y flwyddyn) a'r opsiwn o dalucyfradd safonol o £52 y flwyddyn am nwyddau traul. Byddwn yn diweddarau ein canllawiau ar y mater hwn, a ddylai roi eglurder i glercod lleol.

Rydym hefyd yn ystyriol o'r cynghorwyr Cymuned a Thref sy'n penderfynu peidio â hawlio'r symiau y mae ganddynt hawl iddynt, yn gyfan gwbl neu'n rhannol, ac er bod rhai yn parhau i wneud hyn, mae'r niferoedd yn lleihau. Credwn yn gryf y dylai cynghorwyr gael eu had-dalu am rai o'r treuliau y mae'n rhaid iddynt fynd iddynt wrth gyflawni eu dyletswyddau.

Ar hyn o bryd, mae'n rhaid i bob cyngor gyflwyno adroddiad i'r Panel bob blwyddyn, a chyhoeddi manylion ac enwau pob cynghorydd sy'n cael unrhyw dreuliau ar ei wefan. Mewn blynyddoedd blaenorol, gwnaethom gytuno, o ran costau lwfansau gofal a chymorth personol, y byddai'n amhriodol enwi

Cafodd y ddogfen hon ei lawrlwytho o LLYW.CYMRU, efallai nad dyma'r fersiwn mwyaf diweddar.

Ewch i <https://www.llyw.cymru/panel-annibynnol-cymru-ar-gydnabyddiaeth-ariannol-adroddiad-blynyddol-drafft-2024-i-2025.html> i weld y fersiwn diweddaraf.

Gwybodaeth am [hawlfraint](#).

cynghorwyr unigol, ac y byddai'n ddigon rhestru'r cyfansymiau a dalwyd a chyfanswm nifer y derbynyddion.

Mae'r Panel yn teimlo y byddai'n briodol i hyn ymestyn i'r taliad gorfodol am weithio gartref, y lwfans cyfradd safonol am nwyddau traul a hawliadau teithio a chynhaliaeth. Bydd hyn yn sicrhau'r cydbwysedd cywir rhwng atebolrwydd cyhoeddus a phreifatrwydd unigolion, ac rydym yn gobeithio y bydd yn annog pawb i hawlio'r taliadau y mae ganddynt yr hawl i'w derbyn.

Felly, byddwn yn darparu adroddiad templed newydd i'w ddefnyddio o fis Medi 2024 a byddwn yn parhau i fonitro lefel y taliadau a wneir.

Y maes olaf a ystyriwyd gan y Panel y flwyddyn hon oedd y dull o gyfrifo taliadau a wneir i aelodau cyfetholedig o Brif Gynghorau, Awdurdodau Parciau Cenedlaethol ac Awdurdodau Tân ac Achub.

Yn dilyn adborth ar Adroddiad Blynyddol y flwyddyn diwethaf ac ymholiadau a godwyd drwy gydol y flwyddyn gan rai aelodau cyfetholedig a chan sawl Pennaeth Gwasanaethau Democrataidd, cymerodd y Panel dystiolaeth gan y gohebwyrs ynglŷn ag effaith y cynnydd yn nifer yr aelodau cyfetholedig a natur newidiol patrymau gwaith. Roedd hyn yn dangos nad oedd y trefniant presennol o gyfradd hanner diwrnod am unrhyw beth hyd at 4 awr a chyfradd diwrnod llawn am unrhyw beth dros hynny, yn ddigon hyblyg i adlewyrchu'r patrymau gwaith sy'n fwy arferol erbyn hyn, yn bennaf o ganlyniad i fwy o weithio ar-lein neu weithio hybrid.

Felly, mae'r Panel yn cynnig y dylai fod hyblygrwydd i'r swyddog perthnasol lleol benderfynu pryd y bydd yn briodol cymhwyso cyfradd diwrnod neu hanner diwrnod a phryd y dylid defnyddio cyfradd yr awr lle mae'n gwneud synnwyr cyfuno nifer o gyfarfodydd byr.

Mae'r Panel yn ymwybodol o adborth y gall ein gwefan fod yn anodd i'w defnyddio ac nad yw bob amser yn hawdd dod o hyd i'r Penderfyniad cywir i

Cafodd y ddogfen hon ei lawrlwytho o LLYW.CYMRU, efallai nad dyma'r fersiwn mwyaf diweddar.

Ewch i <https://www.llyw.cymru/panel-annibynnol-cymru-ar-gydnabyddiaeth-ariannol-adroddiad-blynyddol-drafft-2024-i-2025.html> i weld y ddogfen hon yn eiddo'r we. **Tudalen 94**

Gwybodaeth am [hawlfraint](#).

yndrin â mater penodol, yn enwedig i aelodau etholedig neu swyddogion newydd. Felly, byddwn yn diweddarau'r dolenni ar y wefan ac yn creu dolen newydd i dudalen fydd yn nodi'r holl Benderfyniadau cyfredol y dylid eu cymhwyso. Caiff ei diweddarau bob blwyddyn pan gaiff yr Adroddiad Blynyddol Terfynol ei gyhoeddi, a'r gobaith yw y bydd hyn yn haws i'w ddefnyddio na gorfod cyfeirio at Adroddiad pob blwyddyn.

Rydym hefyd yn adolygu ein tudalennau ar Ganllawiau (a elwid yn Rheoliadau gynt) a Chwestiynau Cyffredin.

Rôl a Chyfrifoldebau'r Panel

Ein Rôl

Mae'r Panel yn gyfrifol am bennu lefelau cydnabyddiaeth ariannol aelodau etholedig a chyfetholedig y sefydliadau canlynol a'r trefniadau ar eu cyfer:

- Prif
- Gynghorau: Cynghorau Sir a Chynghorau Bwrdeistref Sirol
- Cynghorau Cymuned a Thref
- Cynghorau cymuned a thref
- Awdurdodau Parciau Cenedlaethol
- Awdurdodau Tân ac Achub
- Cyd-bwyllgorau Trosolwg a Chraffu
- Cyd-bwyllgorau Corfforedig

Mae'r Panel yn sefydliad annibynnol ac mae'n ofynnol, yn ôl y gyfraith, i'r sefydliadau a restrir uchod roi'r penderfyniadau a wneir ganddo ar waith.

Rydym yn penderfynu ar y canlynol:

Cafodd y ddogfen hon ei lawrlwytho o LLYW.CYMRU, efallai nad dyma'r fersiwn mwyaf diweddar.

Ewch i <https://www.llyw.cymru/panel-annibynnol-cymru-ar-gydnabyddiaeth-ariannol-adroddiad-blynyddol-drafft-2024-i-2025.html> i weld y fersiwn diweddaraf.

Gwybodaeth am [hawlfraint](#).

- y strwythur cyflog ar gyfer rhoi cydnabyddiaeth ariannol i aelodau
- y math o lwfansau a delir i aelodau a'u natur
- a yw taliadau yn orfodol neu a oes rhywfaint o hyblygrwydd lleol
- trefniadau mewn perthynas ag absenoldeb teuluol
- trefniadau ar gyfer monitro cydymffurfiaeth â phenderfyniadau'r Panel

Ein nod cyffredinol:

- cefnogi democratiaeth leol a rhoi llais i gymunedau, drwy sefydlu fframwaith cydnabyddiaeth ariannol priodol a theg, sy'n annog cynhwysiant a chyfranogiad

Ein nodau:

- dylai ein Penderfyniadau sicrhau bod lefelau cydnabyddiaeth ariannol yn deg, yn rhesymol ac yn werth am arian i drethdalwyr, ac y cânt eu pennu yng nghyd-destun enillion yng Nghymru ac amgylchiadau ariannol ehangach Cymru
- dylai ein Penderfyniadau gefnogi aelodau etholedig o amrywiaeth eang o gefndiroedd
- ni ddylai lefelau cydnabyddiaeth ariannol fod yn rhwystr i gyfranogi

Ein hamcanion strategol:

- gwneud Penderfyniadau ar sail tystiolaeth
- cyfathrebu mewn ffordd glir a hygyrch
- mynd ati i ymgysylltu ac ymgynghori'n rhagweithiol
- symleiddio trefniadau cydymffurfio ac adrodd
- cydweithio

Y Panel:

- Frances Duffy (Cadeirydd)
- Saz Willey (Is-gadeirydd)

Cafodd y ddogfen hon ei lawrlwytho o LLYW.CYMRU, efallai nad dyma'r fersiwn mwyaf diweddar.

Evch i <https://www.llyw.cymru/panel-annibynnol-cymru-ar-gydnabyddiaeth-ariannol-adroddiad-blynyddol-drafft-2024-i-2025.html> i weld y fersiwn diweddaraf.

Gwybodaeth am [hawlfraint](#).

- Dianne Bevan (Aelod)
- Bev Smith (Aelod)
- Kate Watkins (Aelod)

Ceir rhagor o wybodaeth am aelodau'r Panel ar [wefan y Panel](#).

Methodoleg

Fel y noda ein hamcanion strategol, mae'r Panel wedi ymrwymo i wneud penderfyniadau ar sail tystiolaeth. Y flwyddyn hon, gwnaethom baratoi papur tystiolaeth ac ymchwil i ddwyn ynghyd y gwahanol ffynonellau o wybodaeth a ystyriwyd gan y Panel wrth wneud ei Benderfyniadau drafft. Rhoddodd amrywiaeth eang o ddata, tystiolaeth a ffactorau cyd-destunol er mwyn llywio proses gwneud penderfyniadau'r Panel mewn perthynas â'i Benderfyniadau ar gyfer y flwyddyn ariannol 2024 i 2025. Roedd hyn yn cynnwys:

- data ar enillion wythnosol cyfartalog yn y DU ac yng Nghymru, gan gynnwys ASHE yr Arolwg Blynyddol o Oriau ac Enillion
- cyfraddau chwyddiant CPIH a CPI blynyddol
- meincnodau, gan gynnwys cydnabyddiaeth ariannol i gynghorwyr yn yr Alban
- ymchwil i lwyth gwaith cynghorwyr, safbwyntiau ac agweddau tuag at gydnabyddiaeth ariannol ac amrywiaeth (Llywodraeth Cymru)
- Canfyddiadau Pwyllgor Cydraddoldeb, Llywodraeth Leol a Chymunedau Senedd Cymru (2019)
- data a gasglwyd ar nifer y cynghorwyr sy'n hawlio cydnabyddiaeth ariannol a pheccynnau buddiannau
- data ar sefyllfa ariannol awdurdodau lleol

Caiff y set gyflawn o dystiolaeth ac ymchwil a ystyriwyd ei chyhoeddi ar ein [gwefan](#).

Cafodd y ddogfen hon ei lawrlwytho o LLYW.CYMRU, efallai nad dyma'r fersiwn mwyaf diweddar.

Ewch i <https://www.llyw.cymru/panel-annibynnol-cymru-ar-gydnabyddiaeth-ariannol-adroddiad-blynyddol-drafft-2024-i-2025-html> i weld y fersiwn diweddaraf.

Gwybodaeth am [hawlfraint](#).

Bu'r y Panel yn trafod uniongyrchol â grwpiau sy'n cynrychioli rhanddeiliaid allweddol, gan gynnwys Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru a'i phwyllgor i Benaethiaid Gwasanaethau Democrataidd, Un Llais Cymru, Chymdeithas Clercod Cynghorau Lleol, a Chymdeithas Cynghorau Lleol Gogledd a Chanolbarth Cymru. Mae'r trafodaethau hyn yn rhoi cyfle i'r Panel ystyried safbwyntiau ynglŷn â'r trefniadau presennol, effaith penderfyniadau ar unigolion, sut mae'r trefniadau'n gweithredu'n ymarferol ac unrhyw faterion neu bryderon y mae unigolion am eu codi. Mae hefyd yn gyfle i drafod sefyllfaoedd sy'n dod i'r amlwg y bydd angen i'r Panel eu hystyried o bosibl mewn perthynas â'i brosesau gwneud penderfyniadau.

Helpodd y Panel i hwyluso sesiynau yn ystod digwyddiadau "Amrywiaeth mewn Democratiaeth" yn gynharach eleni. Drwy hyn, cawsom gyfle i glywed profiadau uniongyrchol nifer o aelodau etholedig, darpar ymgeiswyr a sefydliadau sy'n gweithio i ehangu cynrychioliaeth mewn llywodraeth leol. Rydym wedi defnyddio'r wybodaeth honno i lywio'r adroddiad hwn ac archwilio meysydd i'w hystyried yn y dyfodol.

Y flwyddyn hon, canolbwyntiodd hyn ar dri phrif fater fforddiadwyedd, taliadau a wneir i aelodau cyfetholedig a gofynion adrodd i Gynghorau Cymuned a Thref. Hoffai'r Panel ddiolch i bawb a gyfrannodd at ein trafodaethau, naill ai'n uniongyrchol neu drwy adborth a chwestiynau am ein hadroddiad diwethaf.

Bydwn nawr yn ymgynghori ar gynigion y Panel ac ar ôl ystyried y safbwyntiau a gawn mewn ymateb i'r ymgynghoriad hwn bydd y Panel yn gwneud ei benderfyniadau terfynol a chyhoeddi Adroddiad Terfynol 2024 i 2025 ym mis Chwefror 2024.

Cafodd y ddogfen hon ei lawrlwytho o LLYW.CYMRU, efallai nad dyma'r fersiwn mwyaf diweddar.

Ewch i <https://www.llyw.cymru/panel-annibynnol-cymru-ar-gydnabyddiaeth-ariannol-adroddiad-blynyddol-drafft-2024-i-2025.html> i weld y ddogfen hon yn llwyr.

Gwybodaeth am [hawlfraint](#).

Trafodaethau a phenderfyniadau ar gyfer 2024 i 2025

Cyflog sylfaenol i aelodau etholedig prif gynghorau: Penderfyniad 1

Mae'r cyflog sylfaenol, a delir i bob aelod etholedig, yn gydnabyddiaeth ariannol am ymgymryd â chyfrifoldeb cynrychioliaeth gymunedol ac am gymryd rhan yn swyddogaethau craffu, swyddogaethau rheoleiddio a swyddogaethau cysylltiedig llywodraeth leol. Mae'n seiliedig ar yr hyn sy'n gyfwerth â gweithio tri diwrnod yr wythnos yn amser llawn. Mae'r Panel yn adolygu'r ymrwymiad hwn o ran amser yn rheolaidd, ac ni chynigir unrhyw newidiadau ar gyfer 2024 i 2025.

Mae'r Panel yn ymwybodol iawn o'r cyfyngiadau presennol ar gyllid cyhoeddus ac effaith ei benderfyniadau ar gyllidebau Prif Awdurdodau. Mae'r Panel hefyd yn ystyriol o'n Nodau a'n Hamcanion i gynnig pecyn cydnabyddiaeth ariannol teg a rhesymol i gefnogi aelodau etholedig ac annog amrywiaeth mewn cynrychioliaeth.

Nododd y Panel hefyd, yn y cylchoedd etholiadol blaenorol, fod cydnabyddiaeth ariannol cynghorwyr dipyn yn is na meincnod allweddol Enillion Cyfartalog yr Awr yng Nghymru (ASHE) a bod angen codiad sylweddol felly yn 2022.

Felly, mae'r Panel wedi penderfynu, ar gyfer y flwyddyn ariannol rhwng 1 Ebrill 2024 a 31 Mawrth 2025 ei bod yn briodol cadw'r cysylltiad rhwng cyflog sylfaenol cynghorwyr a chyflogau cyfartalog eu hetholwyr. Bydd y cyflog sylfaenol yn gyson â thair rhan o bump o ASHE 2022 i Gymru gyfan, sef y ffigur diweddaraf sydd ar gael ar adeg drafftio'r adroddiad hwn. Y ffigur fydd £18,666.

Cyflogau a delir i Uwch-aelodau, aelodau Dinesig ac

Cafodd y ddogfen hon ei lawrlwytho o LLYW.CYMRU, efallai nad dyma'r fersiwn mwyaf diweddar.

Ewch i <https://www.llyw.cymru/panel-annibynnol-cymru-ar-gydnabyddiaeth-ariannol-adroddiad-blynyddol-drafft-2024-i-2025.html> i weld y fersiwn diweddaraf.

Gwybodaeth am [hawlfraint](#).

aelodau Llywyddol prif gynghorau: Penderfyniad 2

Bydd y terfyn ar nifer yr uwch gyflogau sy'n daladwy ("y cap") yn parhau.

Mae'r holl uwch gyflogau yn cynnwys taliad y cyflog sylfaenol. Cydnabyddir lefelau gwahanol cyfrifoldeb ychwanegol pob rôl a rhwng pob rôl mewn fframwaith â bandiau. Ni chynigir unrhyw newidiadau i'r bandiau eleni. Bydd yr elfen cyflog sylfaenol yn cynyddu yn unol ag ASHE a bydd y cynnydd hwn hefyd yn gymwys i elfen rôl Bandiau 1, 2, 3 a 4. Lle y telir Band 5, nid oes unrhyw gynnydd yn yr elfen rôl am fod y band hwn wedi'i rewi dros dro. Bydd y cynnydd yn y cyflog sylfaenol yn gymwys.

Felly, cyflog arweinydd y cyngor mwyaf (Grŵp A) fydd £69,998. Penderfynwyd ar yr holl daliadau eraill wrth gyfeirio at y cyflog hwn ac maent wedi'u nodi yn Nhabl 1.

Grŵp A

- Caerdydd
- Rhondda Cynon Taf
- Abertawe

Tabl 1 Cyflogau a delir i Aelodau Sylfaenol, Uwch-aelodau, aelodau Dinesig ac Aelodau Llywyddol Prif Gynghorau

Disgrifiad	Swm
Cyflog sylfaenol (sy'n daladwy i bob aelod etholedig)	£18,666

Cafodd y ddogfen hon ei lawrlwytho o LLYW.CYMRU, efallai nad dyma'r fersiwn mwyaf diweddar.

Ewch i <https://www.llyw.cymru/panel-annibynnol-cymru-ar-gydnabyddiaeth-ariannol-adroddiad-blynyddol-drafft-2024-i-2025.html> i weld y fersiwn diweddaraf.

Gwybodaeth am [hawlfraint](#).

Disgrifiad	Swm
Band 1 Arweinydd	£69,998
Band 1 Dirprwy Arweinydd	£48,999
Band 2 Aelodau Gweithrediaeth	£41,999
Band 3 Cadeiryddion Pwyllgorau (os y'u telir)	£27,999
Band 4 Arweinydd y Grŵp Gwrthbleidiol Mwyaf	£27,999
Band 5 Arweinydd Grwpiau Gwleidyddol Eraill (os y'i telir)	£22,406
Pennaeth Dinesig (os y'i telir)	£27,999
Dirprwy Bennaeth Dinesig (os y'i telir)	£22,406
Aelod Llywyddol (os y'i telir)	£27,999
Dirprwy Aelod Llywyddol (sylfaenol yn unig)	£18,666

Grŵp B

- Pen-y-bont ar Ogwr
- Caerffili
- Sir Gaerfyrddin
- Conwy

Cafodd y ddogfen hon ei lawrlwytho o LLYW.CYMRU, efallai nad dyma'r fersiwn mwyaf diweddar.

Ewch i <https://www.llyw.cymru/panel-annibynnol-cymru-ar-gydnabyddiaeth-ariannol-adroddiad-blynyddol-drafft-2024-i-2025.html> i weld y fersiwn diweddaraf.

Gwybodaeth am [hawlfraint](#).

- Sir y Fflint
- Gwynedd
- Casnewydd
- Castell-nedd Port Talbot
- Sir Benfro
- Powys
- Bro Morgannwg
- Wrecsam

Tabl 1 Cyflogau a delir i Aelodau Sylfaenol, Uwch-aelodau, aelodau Dinesig ac Aelodau Llywyddol Prif Gynghorau

Disgrifiad	Swm
Cyflog sylfaenol (sy'n daladwy i bob aelod etholedig)	£18,666
Band 1 Arweinydd	£62,998
Band 1 Dirprwy Arweinydd	£44,099
Band 2 Aelodau Gweithrediaeth	£37,799
Band 3 Cadeiryddion Pwyllgorau (os y'u telir)	£27,999
Band 4 Arweinydd y Grŵp Gwrthbleidiol Mwyaf	£27,999
Band 5 Arweinydd Grwpiau Gwleidyddol Eraill (os y'i telir)	£22,406

Cafodd y ddogfen hon ei lawrlwytho o LLYW.CYMRU, efallai nad dyma'r fersiwn mwyaf diweddar.

Ewch i <https://www.llyw.cymru/panel-annibynnol-cymru-ar-gydnabyddiaeth-ariannol-adroddiad-blynyddol-drafft-2024-i-2025-html> i weld y fersiwn diweddaraf.

Gwybodaeth am [hawlfraint](#).

Disgrifiad	Swm
Pennaeth Dinesig (os y'i telir)	£27,999
Dirprwy Bennaeth Dinesig (os y'i telir)	£22,406
Aelod Llywyddol (os y'i telir)	£27,999
Dirprwy Aelod Llywyddol (sylfaenol yn unig)	£18,666

Grŵp C

- Blaenau Gwent
- Ceredigion
- Sir Ddinbych
- Merthyr Tudful
- Sir Fynwy
- Torfaen
- Ynys Môn

Tabl 1 Cyflogau a delir i Aelodau Sylfaenol, Uwch-aelodau, aelodau Dinesig ac Aelodau Llywyddol Prif Gynghorau

Disgrifiad	Swm
Cyflog sylfaenol (sy'n daladwy i bob aelod etholedig)	£18,666

Cafodd y ddogfen hon ei lawrlwytho o LLYW.CYMRU, efallai nad dyma'r fersiwn mwyaf diweddar.

Ewch i <https://www.llyw.cymru/panel-annibynnol-cymru-ar-gydnabyddiaeth-ariannol-adroddiad-blynyddol-drafft-2024-i-2025.html> i weld y fersiwn diweddaraf.

Gwybodaeth am [hawlfraint](#).

Disgrifiad	Swm
Band 1 Arweinydd	£59,498
Band 1 Dirprwy Arweinydd	£41,649
Band 2 Aelodau Gweithrediaeth	£35,699
Band 3 Cadeiryddion Pwyllgorau (os y'u telir)	£27,999
Band 4 Arweinydd y Grŵp Gwrthbleidiol Mwyaf	£27,999
Band 5 Arweinydd Grwpiau Gwleidyddol Eraill (os y'i telir)	£22,406
Pennaeth Dinesig (os y'i telir)	£27,999
Dirprwy Bennaeth Dinesig (os y'i telir)	£22,406
Aelod Llywyddol (os y'i telir)	£27,999
Dirprwy Aelod Llywyddol (sylfaenol yn unig)	£18,666

Nid oes unrhyw newidiadau pellach i'r taliadau a'r buddiannau a delir i aelodau etholedig. Bydd yr holl Benderfyniadau cyfredol ym cael eu cyhoeddi ar ein [gwefan](#).

Ni wnaed unrhyw newidiadau i lwfansau Teithio a Chynhaliaeth; Cymorth Gofal a Phersonol; Absenoldeb Salwch; Cyd-bwyllgorau Corfforedig, Cynorthwywyr i'r Weithrediaeth, cyflogau ychwanegol a threfniadau rhannu swydd.

Cafodd y ddogfen hon ei lawrlwytho o LLYW.CYMRU, efallai nad dyma'r fersiwn mwyaf diweddar.

Ewch i <https://www.llyw.cymru/panel-annibynnol-cymru-ar-gydnabyddiaeth-ariannol-adroddiad-blynyddol-drafft-2024-i-2025.html> i weld y tabl a'r ddogfen ddiweddaraf.

Gwybodaeth am [hawlfraint](#).

Cyflogau Cyd-bwyllgorau Trosolwg a Chraffu: Penderfyniad 3

Bydd cyflog cadeirydd Cyd-bwyllgor Trosolwg a Chraffu yn parhau i fod yn gyson â Band 3 a chaiff ei bennu ar £9,333.

Pennir cyflog is-gadeirydd yn 50% o gyflog y Cadeirydd, sef £4,667.

Ni fydd unrhyw newidiadau eraill.

Taliadau i Awdurdodau Parciau Cenedlaethol ac Awdurdodau Tân ac Achub: Penderfyniad 4

Ffurfiwyd y tri pharc cenedlaethol yng Nghymru, Eryri, Arfordir Penfro a Bannau Brycheiniog, i ddiogelu tirweddau ysblennydd a chynnig cyfleoedd hamdden i'r cyhoedd. **Arweiniodd Deddf yr Amgylchedd 1995** at greu Awdurdod Parc Cenedlaethol (APC) ar gyfer pob parc. Mae Awdurdodau Parciau Cenedlaethol yn cynnwys aelodau sydd naill ai'n aelodau etholedig a enwebir gan y prif gynghorau o fewn ardal y parc cenedlaethol neu'n aelodau a benodir gan Lywodraeth Cymru drwy broses Penodiadau Cyhoeddus. Caiff aelodau a benodir gan Lywodraeth Cymru ac aelodau a enwebir gan gyngor eu trin yn gyfartal o ran cydnabyddiaeth ariannol.

Ffurfiwyd y tri gwasanaeth tân ac achub (ATAau) yng Nghymru, Canolbarth a Gorllewin Cymru, Gogledd Cymru a De Cymru, fel rhan o ad-drefnu Llywodraeth Leol yn 1996. Maent yn cynnwys aelodau etholedig sy'n cael eu henwebu gan y Prif Gynghorau o fewn ardal pob gwasanaeth tân ac achub.

Yn unol â phenderfyniad y Panel i gynyddu cyflog sylfaenol aelodau etholedig prif gynghorau, bydd lefel cydnabyddiaeth ariannol aelodau cyffredin yn APCau a ATAau hefyd yn cynyddu yn unol ag ASHE.

Cafodd y ddogfen hon ei lawrlwytho o LLYW.CYMRU, efallai nad dyma'r fersiwn mwyaf diweddar.

Evch i <https://www.llyw.cymru/panel-annibynnol-cymru-ar-gydnabyddiaeth-ariannol-adroddiad-blynyddol-drafft-2024-i-2025.html> i weld y fersiwn diweddaraf.

Gwybodaeth am [hawlfraint](#).

Bydd cydnabyddiaeth ariannol Cadeiryddion yn parhau'n gysylltiedig â chyflog uwch-aelod Band 3 prif gyngor. Felly, bydd eu helpen rôl yn cynyddu'n unol â hynny. Bydd cysylltiad Dirprwy gadeiryddion, cadeiryddion pwyllgorau ac uwch swyddi eraill a delir â Band 5 yn parhau. Mae'n hyn yn golygu y bydd elfen rôl eu cyflog yn parhau i gael ei rhewi dros dro. Ceir manylion llawn lefelau cydnabyddiaeth ariannol i aelodau APCau ac ATAAu yn Nhabl 2.

Tabl 2: Taliadau i Awdurdodau Parciau Cenedlaethol ac Awdurdodau Tân ac Achub

Awdurdodau Parciau Cenedlaethol	Swm
Cyflog sylfaenol i aelodau cyffredin	£5,265
Cadeirydd	£14,598
Dirprwy gadeirydd (os penodir un)	£9,005
Cadeirydd Pwyllgor neu uwch swydd arall	£9,005

Tabl 2: Taliadau i Awdurdodau Parciau Cenedlaethol ac Awdurdodau Tân ac Achub

Awdurdodau Tân ac Achub	Swm
Cyflog sylfaenol i aelodau cyffredin	£2,632
Cadeirydd	£11,965

Cafodd y ddogfen hon ei lawrlwytho o LLYW.CYMRU, efallai nad dyma'r fersiwn mwyaf diweddar.

Ewch i <https://www.llyw.cymru/panel-annibynnol-cymru-ar-gydnabyddiaeth-ariannol-adroddiad-blynyddol-drafft-2024-i-2025.html> i weld y fersiwn diweddaraf.

Gwybodaeth am [hawlfraint](#).

Awdurdodau Tân ac Achub	Swm
Dirprwy gadeirydd (os penodir un)	£6,372
Cadeirydd Pwyllgor neu uwch swydd arall	£6,372

Cyhoeddir yr holl Benderfyniadau cyfredol, gan gynnwys cyfyngiadau ar dderbyn lwfansau dwbl, ar ein gwefan. Heblaw am y codiadau uchod, ni chynigir unrhyw newidiadau y flwyddyn hon.

Taliadau a wneir i aelodau etholedig Prif Gyngorau, Awdurdodau Parciau Cenedlaethol ac Awdurdodau Tân ac Achub: Penderfyniad 5

Mae'r Penderfyniad cyfredol (a wnaed yn Adroddiad Blynyddol 2022 i 2023) yn nodi y dylai aelodau cyfetholedig y cyrff perthnasol gael cydnabyddiaeth ariannol ar sail diwrnod neu hanner diwrnod. Hefyd, gall y swyddog perthnasol benderfynu ar gyfanswm y diwrnodau y rhoddir cydnabyddiaeth ariannol ar eu cyfer mewn blwyddyn a phennu amser rhesymol am baratoi ar gyfer cyfarfodydd.

Mae'r Panel wedi nodi'r newidiadau i arferion gwaith, a roddwyd ar waith yn ystod COVID-19 ac sydd bellach yn dod yn fwy arferol, sydd wedi golygu newid tuag at ddefnydd amlach o gyfarfodydd a/neu gyrsiau hyfforddiant ar-lein, sydd yn aml yn fyr, yn ogystal â chyfarfodydd pwyllgor mwy rheolaidd. Mae'r Panel hefyd wedi cael adborth gan Benaethiaid Gwasanaethau Democrataidd yn codi'r mater hwn.

Ystyriodd y Panel newid i gyfradd yr awr. Byddai hyn yn adlewyrchu'n well y ffyrdd newydd o weithio a'r oriau a weithiwyd mewn gwirionedd. Fodd bynnag,

Cafodd y ddogfen hon ei lawrlwytho o LLYW.CYMRU, efallai nad dyma'r fersiwn mwyaf diweddar.

Ewch i <https://www.llyw.cymru/panel-annibynnol-cymru-ar-gydnabyddiaeth-ariannol-adroddiad-blynyddol-drafft-2024-i-2025.html> i weld y fersiwn diweddaraf.

Gwybodaeth am [hawlfraint](#).

cydnabu'r Panel na fyddai hyn bob amser yn briodol o bosibl, yn enwedig ar gyfer cyfarfodydd wyneb yn wyneb y disgwylir iddynt bara sawl awr.

Felly, mae'r Panel yn cynnig y dylai fod hyblygrwydd lleol i'r swyddog perthnasol benderfynu pryd y bydd yn briodol cymhwyso cyfradd diwrnod neu hanner diwrnod neu ddefnyddio cyfradd yr awr lle mae'n gwneud synnwyr cyfuno nifer o gyfarfodydd byr fel y nodir yn Nhabl 3.

Tabl 3: Taliadau a wneir i aelodau etholedig Prif Gynghorau, Awdurdodau Parciau Cenedlaethol ac Awdurdodau Tân ac Achub

Rôl	Taliad cyfradd fesul awr	Cyfradd talu hyd at 4 awr	Cyfradd talu 4 awr a throsodd
Cadeiryddion pwyllgorau safonau, a phwyllgorau archwilio	£33.50	£134	£268
Aelodau Cyffredin o Bwyllgorau Safonau sydd hefyd yn cadeirio Pwyllgorau Safonau ar gyfer Cynghorau Cymuned a Thref	£29.75	£119	£238
Aelodau Cyffredin o Bwyllgorau Safonau; Pwyllgor Craffu Addysg; Pwyllgor Craffu Trosedd ac Anrhefn a Phwyllgor Archwilio	£26.25	£105	£210
Cynghorwyr Cymuned a Thref sy'n aelodau o Bwyllgorau Safonau Prif Gynghorau	£26.25	£105	£210

Cafodd y ddogfen hon ei lawrlwytho o LLYW.CYMRU, efallai nad dyma'r fersiwn mwyaf diweddar.

Ewch i <https://www.llyw.cymru/panel-annibynnol-cymru-ar-gydnabyddiaeth-ariannol-adroddiad-blynyddol-drafft-2024-i-2025.html> i weld y pwyllgorau a ddiweddarwyd.

Gwybodaeth am [hawlfrain](#)t.

Cynghorau Cymuned a Thref

Mae'r Panel yn parhau i wneud taliadau am gostau ychwanegol gweithio gartref a thaliadau am nwyddau traul swyddfa yn orfodol. Ni fydd unrhyw newid i'r Penderfyniad a wnaed y llynedd.

Taliadau Gorfodol: Penderfyniad 6

Taliad am gostau ychwanegol gweithio gartref

Mae'n rhaid i bob cyngor dalu £156 y flwyddyn i'w aelodau (sy'n cyfateb i £3 yr wythnos) tuag at dreuliau ychwanegol y bydd rhaid i'r aelwyd eu talu (gan gynnwys gwres, golau, ynni a band eang) o ganlyniad i weithio gartref.

Taliad penodol am nwyddau traul

Mae'n rhaid i gynghorau naill ai dalu £52 y flwyddyn i'w haelodau am gost nwyddau traul swyddfa sydd eu hangen i gyflawni eu rôl, neu fel arall mae'n rhaid i gynghorau ei gwneud yn bosibl i'w haelodau hawlio ad-daliad llawn am gost eu nwyddau traul swyddfa.

Mater i bob cyngor yw gwneud a chofnodi penderfyniad polisi mewn perthynas â phryd a sut y caiff y taliadau eu gwneud ac a ydynt yn cael eu talu'n fisol, yn flynyddol neu fel arall. Dylai'r polisi hefyd nodi a fydd unrhyw daliadau a wneir i aelod sy'n gadael neu sy'n newid ei rôl yn ystod y flwyddyn ariannol yn cael eu hadennill, a sut.

Cafodd y ddogfen hon ei lawrlwytho o LLYW.CYMRU, efallai nad dyma'r fersiwn mwyaf diweddar.

Ewch i <https://www.llyw.cymru/panel-annibynnol-cymru-ar-gydnabyddiaeth-ariannol-adroddiad-blynyddol-drafft-2024-i-2025.html> i weld y fersiwn diweddaraf.

Gwybodaeth am [hawlfraint](#).

Digolledu am Golled Ariannol: Penderfyniad 7

Taliad dewisol yw digolledu am golled ariannol. Ni chafodd y swm am golled ariannol ei gynyddu y llynedd.

Yn flaenorol, penderfynodd y Panel y dylid pennu lefel briodol o daliadau ar gyfradd ddyddiol ASHE.

Er mwyn cadw'r cysylltiad hwn, cynigir y dylai'r ffigurau ar gyfer 2024 bellach gael eu pennu fel a ganlyn: £119.62 am ddiwrnod llawn a £59.81 am hanner diwrnod.

Gofynion Adrodd: Penderfyniad 8

Mae'n ofynnol i Gyngorau Cymuned a Thref gyflwyno datganiad blynyddol o daliadau i'r Panel erbyn 30 Medi bob blwyddyn, a hefyd ei gyhoeddi ar eu gwefan. Mae'r Panel wedi darparu ffurflen dempled at ddefnydd clercod.

Mae'r Panel wedi trafod ac wedi ystyried newid y gofynion ar Gyngorau Cymuned a Thref wrth gyflwyno eu datganiad o daliadau. Nod y Panel yw symleiddio'r trefniadau gweinyddol ac annog Cyngorau i sicrhau bod yr holl daliadau gorfodol yn cael eu gwneud i aelodau unigol.

Mae'r Panel yn cynnig, o fis Medi 2024, mai dim ond y cyfansymiau a dalwyd mewn perthynas â'r taliadau gorfodol a grybwyllir uchod y bydd angen i'r datganiadau eu dangos, sef y cyfraniad o £156 at gostau gweithio gartref a'r gyfradd benodedig o £52 am lwfans nwyddau traul a'r treuliau teithio a chynhaliaeth a dalwyd.

Mae hyn yn golygu y bydd y taliadau hyn yn gyson ag adrodd ar gostau lwfansau gofal a chymorth personol.

Cafodd y ddogfen hon ei lawrlwytho o LLYW.CYMRU, efallai nad dyma'r fersiwn mwyaf diweddar.

Evch i <https://www.llyw.cymru/panel-annibynnol-cymru-ar-gydnabyddiaeth-ariannol-adroddiad-blynyddol-drafft-2024-i-2025.html> i weld y panel a ddiweddaraf.

Gwybodaeth am [hawlfraint](#).

Taliadau i gynghorau cymuned a thref

Math o daliad	Grŵp	Gofyniad
Ad-daliad am amser a dreulir ar faterion Cynghorau Cymuned a Thref (a elwid gynt yn Daliad Sylfaenol)	1 (Dros 14,000 o etholwyr)	£156 tâl gorfodol i bob aelod. Mae'n rhaid i bob cyngor dalu £156 y flwyddyn i'w aelodau (sy'n cyfateb i £3 yr wythnos) tuag at dreuliau ychwanegol y bydd yn rhaid i'r aelwyd eu talu (gan gynnwys gwres, golau, ynni a band eang o ganlyniad i weithio gartref
Ad-daliad am nwyddau traul swyddfa wrth weithio gartref	1 (Dros 14,000 o etholwyr)	£52 tâl gorfodol i bob aelod. Mae'n rhaid i bob cyngor dalu £52 y flwyddyn i'w aelodau (sy'n cyfateb i £1 yr wythnos) tuag at gost nwyddau traul swyddfa wrth weithio gartref
Taliad am Uwch-rôl	1 (Dros 14,000 o etholwyr)	Gorfodol i un aelod; dewisol i hyd at saith aelod
Maer neu Gadeirydd Cyngor	1 (Dros 14,000 o etholwyr)	Dewisol, hyd at uchafswm o £1,500
Dirprwy Faer neu Ddirprwy Gadeirydd Cyngor	1 (Dros 14,000 o etholwyr)	Dewisol, hyd at uchafswm o £500
Lwfans mynychu	1 (Dros 14,000 o etholwyr)	Dewisol
Colled ariannol	1 (Dros 14,000 o etholwyr)	Dewisol

Cafodd y ddogfen hon ei lawrlwytho o LLYW.CYMRU, efallai nad dyma'r fersiwn mwyaf diweddar.

Ewch i <https://www.llyw.cymru/panel-annibynnol-cymru-ar-gydnabyddiaeth-ariannol-adroddiad-blynyddol-drafft-2024-i-2025.html> i weld y fersiwn diweddaraf.

Gwybodaeth am [hawlfraint](#).

	etholwyr)
Teithio a chynhaliaeth	1 (Dros Dewisol 14,000 o etholwyr)
Costau gofal	1 (Dros Gorfodol 14,000 o etholwyr)
Ad-daliad am amser a dreulir ar faterion Cynghorau Cymuned a Thref (a elwid gynt yn Daliad Sylfaenol)	2 £156 tâl gorfodol i bob aelod. Mae'n rhaid i bob cyngor dalu £156 y flwyddyn i'w aelodau (sy'n cyfateb i £3 yr wythnos) tuag at dreuliau ychwanegol y bydd yn rhaid i'r aelwyd eu talu (gan gynnwys gwres, golau, ynni a band eang) o ganlyniad i weithio gartref
Ad-daliad am nwyddau traul swyddfa wrth weithio gartref	2 £52 tâl gorfodol i bob aelod. Mae'n rhaid i bob cyngor dalu £52 y flwyddyn i'w aelodau (sy'n cyfateb i £1 yr wythnos) tuag at gost nwyddau traul swyddfa wrth weithio gartref
Taliad am Uwch-rôl	2 Gorfodol i un aelod; dewisol i hyd at bum aelod (10,000 i 13,999 o etholwyr)
Maer neu Gadeirydd Cyngor	2 Dewisol: hyd at uchafswm o £1,500 (10,000 i 13,999 o etholwyr)
Dirprwy Faer neu Ddirprwy Gadeirydd	2 Dewisol: hyd at uchafswm o £500 (10,000 i

Cafodd y ddogfen hon ei lawrlwytho o LLYW.CYMRU, efallai nad dyma'r fersiwn mwyaf diweddar.

Evch i <https://www.llyw.cymru/panel-annibynnol-cymru-ar-gydnabyddiaeth-ariannol-adroddiad-blynyddol-drafft-2024-i-2025.html> i weld y fersiwn diweddaraf.

Gwybodaeth am [hawlfraint](#).

Cyngor 13,999 o etholwyr)

Lwfans Mynychu 2 Dewisol
(10,000 i 13,999 o etholwyr)

Colled Ariannol 2 Dewisol
(10,000 i 13,999 o etholwyr)

Teithio a Chynhaliaeth 2 Dewisol
(10,000 i 13,999 o etholwyr)

Cost Gofal 2 Gorfodol
(10,000 i 13,999 o etholwyr)

Ad-daliad am amser a dreulir ar faterion Cynghorau Cymuned a Thref (a elwid gynt yn Daliad Sylfaenol) 3 (5,000 i 9,999 o etholwyr) £156 tâl gorfodol i bob aelod. Mae'n rhaid i bob cyngor dalu £156 y flwyddyn i'w aelodau (sy'n cyfateb i £3 yr wythnos) tuag at dreuliau ychwanegol y bydd yn rhaid i'r aelwyd eu talu (gan gynnwys gwres, golau, ynni a band eang) o ganlyniad i weithio gartref

Ad-daliad am nwyddau traul swyddfa wrth weithio gartref 3 (5,000 i 9,999 o etholwyr) £52 tâl gorfodol i bob aelod. Mae'n rhaid i bob cyngor dalu £52 y flwyddyn i'w aelodau (sy'n cyfateb i £1 yr wythnos) tuag at gost nwyddau traul swyddfa wrth weithio gartref

Cafodd y ddogfen hon ei lawrlwytho o LLYW.CYMRU, efallai nad dyma'r fersiwn mwyaf diweddar.

Ewch i <https://www.llyw.cymru/panel-annibynnol-cymru-ar-gydnabyddiaeth-ariannol-adroddiad-blynyddol-drafft-2024-i-2025.html> i weld y fersiwn diweddaraf.

Gwybodaeth am [hawlfraint](#).

Taliad am Uwch-rôl	3 (5,000 i 9,999 o etholwyr)	Dewisol i hyd at dri aelod
--------------------	------------------------------	----------------------------

Maer neu Gadeirydd Cyngor	3 (5,000 i 9,999 o etholwyr)	Dewisol hyd at uchafswm o £1,500
---------------------------	------------------------------	----------------------------------

Dirprwy Faer neu Ddirprwy Gadeirydd Cyngor	3 (5,000 i 9,999 o etholwyr)	Dewisol hyd at uchafswm o £500
--	------------------------------	--------------------------------

Lwfans Mynychu	3 (5,000 i 9,999 o etholwyr)	Dewisol
----------------	------------------------------	---------

Colled Ariannol	3 (5,000 i 9,999 o etholwyr)	Dewisol
-----------------	------------------------------	---------

Teithio a Chynhaliaeth	3 (5,000 i 9,999 o etholwyr)	Dewisol
------------------------	------------------------------	---------

Cost Gofal	3 (5,000 i 9,999 o etholwyr)	Gorfodol
------------	------------------------------	----------

Ad-daliad am amser a dreulir ar faterion Cynghorau Cymuned a Thref (a elwid gynt yn Daliad Sylfaenol)	4 (1,000 i 4,999 o etholwyr)	£156 tâl gorfodol i bob aelod. Mae'n rhaid i bob cyngor dalu £156 y flwyddyn i'w aelodau (sy'n cyfateb i £3 yr wythnos) tuag at dreuliau ychwanegol y bydd yn rhaid i'r aelwyd eu talu (gan gynnwys gwres, golau, ynni a band eang) o ganlyniad i weithio gartref
---	------------------------------	---

Cafodd y ddogfen hon ei lawrlwytho o LLYW.CYMRU, efallai nad dyma'r fersiwn mwyaf diweddar.

Ewch i <https://www.llyw.cymru/panel-annibynnol-cymru-ar-gydnabyddiaeth-ariannol-adroddiad-blynyddol-drafft-2024-i-2025.html> i weld y fersiwn diweddaraf.

Gwybodaeth am [hawlfrain](#)t.

Ad-daliad am nwyddau traul swyddfa wrth weithio gartref	4 (1,000 i 4,999 o etholwyr)	£52 tâl gorfodol i bob aelod. Mae'n rhaid i bob cyngor dalu £52 y flwyddyn i'w aelodau (sy'n cyfateb i £1 yr wythnos) tuag at gost nwyddau traul swyddfa wrth weithio gartref
Taliad am Uwch-rôl	4 (1,000 i 4,999 o etholwyr)	Dewisol i hyd at dri aelod
Maer neu Gadeirydd Cyngor	4 (1,000 i 4,999 o etholwyr)	Dewisol hyd at uchafswm o £1,500
Dirprwy Faer neu Ddirprwy Gadeirydd Cyngor	4 (1,000 i 4,999 o etholwyr)	Dewisol hyd at uchafswm o £500
Lwfans Mynychu	4 (1,000 i 4,999 o etholwyr)	Dewisol
Colled Ariannol	4 (1,000 i 4,999 o etholwyr)	Dewisol
Teithio a Chynhaliaeth	4 (1,000 i 4,999 o etholwyr)	Dewisol
Cost Gofal	4 (1,000 i 4,999 o etholwyr)	Gorfodol

Cafodd y ddogfen hon ei lawrlwytho o LLYW.CYMRU, efallai nad dyma'r fersiwn mwyaf diweddar.

Ewch i <https://www.llyw.cymru/panel-annibynnol-cymru-ar-gydnabyddiaeth-ariannol-adroddiad-blynyddol-drafft-2024-i-2025.html> i weld y fersiwn diweddaraf.

Gwybodaeth am [hawlfraint](#).

Ad-daliad am amser a dreulir ar faterion Cynghorau Cymuned a Thref (a elwid gynt yn Daliad Sylfaenol)	5 (O dan 1,000 o etholwyr)	£156 tâl gorfodol i bob aelod. Mae'n rhaid i bob cyngor dalu £156 y flwyddyn i'w aelodau (sy'n cyfateb i £3 yr wythnos) tuag at dreuliau ychwanegol y bydd yn rhaid i'r aelwyd eu talu (gan gynnwys gwres, golau, ynni a band eang) o ganlyniad i weithio gartref
---	----------------------------	---

Ad-daliad am nwyddau traul swyddfa wrth weithio gartref	5 (O dan 1,000 o etholwyr)	£52 tâl gorfodol i bob aelod. Mae'n rhaid i bob cyngor dalu £52 y flwyddyn i'w aelodau (sy'n cyfateb i £1 yr wythnos) tuag at gost nwyddau traul swyddfa wrth weithio gartref
---	----------------------------	---

Taliad am Uwch-rôl	5 (O dan 1,000 o etholwyr)	Dewisol hyd at 3 Aelod
--------------------	----------------------------	------------------------

Maer neu Gadeirydd Cyngor	5 (O dan 1,000 o etholwyr)	Dewisol hyd at uchafswm o £1,500
---------------------------	----------------------------	----------------------------------

Dirprwy Faer neu Ddirprwy Gadeirydd Cyngor	5 (O dan 1,000 o etholwyr)	Dewisol hyd at uchafswm o £500
--	----------------------------	--------------------------------

Lwfans Mynychu	5 (O dan 1,000 o etholwyr)	Dewisol
----------------	----------------------------	---------

Colled Ariannol	5 (O dan 1,000 o etholwyr)	Dewisol
-----------------	----------------------------	---------

Teithio a Chynhaliaeth	5 (O dan 1,000 o etholwyr)	Dewisol
------------------------	----------------------------	---------

Cafodd y ddogfen hon ei lawrlwytho o LLYW.CYMRU, efallai nad dyma'r fersiwn mwyaf diweddar.

Ewch i <https://www.llyw.cymru/panel-annibynnol-cymru-ar-gydnabyddiaeth-ariannol-adroddiad-blynyddol-drafft-2024-i-2025.html> i weld y fersiwn diweddaraf.

Gwybodaeth am [hawlfraint](#).

etholwyr)

Cost Gofal 5 (O dan Gorfodol
1,000 o
etholwyr)

Ni wnaed unrhyw newidiadau i daliadau am ymgymryd ag uwch-rolau; lwfansau Teithio a Chynhaliaeth; Lwfans Gofal a Chymorth Personol na Lwfans Mynychu.

Bydd yr holl Benderfyniadau cyfredol yn cael eu cyhoeddi ar ein gwefan.

Crynodeb o'r Benderfyniadau ar gyfer 2024 i 2025

Penderfyniad 1

Caiff lefel sylfaenol cyflog i aelodau etholedig prif gynghorau ei phennu ar £18,666.

Penderfyniad 2

Cyflog arweinydd y cyngor mwyaf (Grŵp A) fydd £69,998. Penderfynwyd ar yr holl daliadau eraill wrth gyfeirio at y cyflog hwn. Nodir pob taliad yn Nhabl 1.

Penderfyniad 3

Cyflog cadeirydd Cyd-bwyllgor Trosolwg a Chraffu fydd £9,333. Cyflog is-gadeirydd fydd £4,667.

Cafodd y ddogfen hon ei lawrlwytho o LLYW.CYMRU, efallai nad dyma'r fersiwn mwyaf diweddar.

Ewch i <https://www.llyw.cymru/panel-annibynnol-cymru-ar-gydnabyddiaeth-ariannol-adroddiad-blynyddol-drafft-2024-i-2025.html> i weld y fersiwn diweddaraf.

Gwybodaeth am [hawlfraint](#).

Penderfyniad 4

Mae cyflog sylfaenol aelodau o Awdurdodau Parciau Cenedlaethol ac Awdurdodau Tân ac Achub wedi cynyddu. Nodir pob taliad yn Nhabl 2.

Bydd yr holl Benderfyniadau cyfredol, gan gynnwys cyfyngiadau ar dderbyn lwfansau dwbl, yn cael eu cyhoeddi ar ein gwefan. Heblaw am y codiadau uchod, ni chynigir unrhyw newidiadau y flwyddyn hon.

Penderfyniad 5

O ran taliadau i aelodau cyfetholedig, mae'r Panel yn cynnig y dylai fod hyblygrwydd lleol i'r swyddog perthnasol benderfynu pryd y bydd yn briodol cymhwyso cyfradd diwrnod neu hanner diwrnod neu ddefnyddio cyfradd yr awr lle mae'n gwneud synnwyr cyfuno nifer o gyfarfodydd byr.

Nid yw cyfraddau diwrnod llawn na hanner diwrnod wedi newid ers 2023-24. Yr unig newid yw cyfraddau yr awr, fel y'u nodir yn Nhabl 3.

Penderfyniad 6

Bydd aelodau o Gynghorau Cymuned a Thref yn cael taliad o £156 y flwyddyn (sy'n cyfateb i £3 yr wythnos) tuag at dreuliau ychwanegol y bydd rhaid i'r aelwyd eu talu (gan gynnwys gwres, golau, ynni a band eang) o ganlyniad i weithio gartref. Ac mae'n rhaid i gynghorau naill ai dalu £52 y flwyddyn i'w haelodau am gost nwyddau traul swyddfa sydd eu hangen i gyflawni eu rôl, neu fel arall mae'n rhaid i gynghorau ei gwneud yn bosibl i'w haelodau hawlio ad-daliad llawn am gost eu nwyddau traul swyddfa.

Penderfyniad 7

Cafodd y ddogfen hon ei lawrlwytho o LLYW.CYMRU, efallai nad dyma'r fersiwn mwyaf diweddar.

Ewch i <https://www.llyw.cymru/panel-annibynnol-cymru-ar-gydnabyddiaeth-ariannol-adroddiad-blynyddol-drafft-2024-i-2025.html> i weld y rheolau diweddaraf.

Gwybodaeth am [hawlfraint](#).

Taliad dewisol yw digolledu am golled ariannol. Ni chafodd y swm am golled ariannol ei gynyddu y llynedd.

Yn flaenorol, penderfynodd y Panel y dylid pennu lefel briodol o daliadau ar gyfradd ddyddiol ASHE.

Er mwyn cadw'r cysylltiad hwn, cynigir y dylai'r ffigurau ar gyfer 2024 bellach gael eu pennu fel a ganlyn: £119.62 am ddiwrnod llawn a £59.81 am hanner diwrnod.

Penderfyniad 8

Mae'r Panel yn cynnig, o fis Medi 2024, mai dim ond y cyfansymiau a dalwyd mewn perthynas â'r taliadau gorfodol a grybwyllir uchod y bydd angen i'r datganiadau eu dangos, sef y cyfraniad o £156 at gostau gweithio gartref a'r gyfradd benodedig o £52 am lwfans nwyddau traul a'r treuliau teithio a chynhaliaeth a dalwyd.

Mae hyn yn golygu y bydd y taliadau hyn yn gyson ag adrodd ar gostau lwfansau gofal a chymorth personol.

Mae pob Penderfyniad arall a nodwyd yn **Adroddiad Blynyddol** 2023 i 2024 y Panel yn parhau'n ddilys a dylent gael eu cymhwyso.

Efallai na fydd y ddogfen hon yn hollol hygyrch.

Drllenwch ein **datganiad hygyrchedd** i gael rhagor o wybodaeth.

Cafodd y ddogfen hon ei lawrlwytho o LLYW.CYMRU, efallai nad dyma'r fersiwn mwyaf diweddar.

Ewch i <https://www.llyw.cymru/panel-annibynnol-cymru-ar-gydnabyddiaeth-ariannol-adroddiad-blynyddol-drafft-2024-i-2025.html> i weld y fersiwn diweddaraf.

Gwybodaeth am **hawlfraint**.

Mae tudalen hwn yn fwriadol wag

Ymgynghoriad ar Adroddiad Drafft 2024 i 2025

Rydym yn croesawu adborth ar yr Adroddiad drafft hwn ac rydym wedi cynnwys rhai cwestiynau ychwanegol lle y byddem yn gwerthfawrogi clywed eich barn. Daw'r cyfnod ymgynghori i ben ar **8 Rhagfyr 2023** a gallwch naill ai anfon eich sylwadau dros e-bost neu gwblhau'r ffurflen ar ein [gwefan](#).

Mae croeso hefyd ichi gyflwyno sylwadau ysgrifenedig i'r cyfeiriad isod.

I ofyn am fersiynau printiedig o'r Adroddiad, anfonwch e-bost atom neu ysgrifennwch at:

Mae croeso hefyd ichi anfon sylwadau ysgrifenedig i'r cyfeiriad isod.

I ofyn am fersiynau printiedig o'r Adroddiad, gallwch anfon [e-bost](#) atom neu ysgrifennu at:

Panel Annibynnol Cymru ar Gydabyddiaeth Ariannol
Trydydd Llawr - Dwyrain
Adeiladau'r Goron
Parc Cathays
Caerdydd
CF10 3NQ

Cwestiwn 1 - Cynyddu cydnabyddiaeth ariannol drwy ddefnyddio'r Arolwg Blynyddol o Oriau ac Enillion (ASHE)

Mae'r Panel yn gwbl ymwybodol o'r cyfyngiadau presennol ar gyllid cyhoeddus ac effaith ei benderfyniadau ar gyllidebau Prif Awdurdodau. Mae'r Panel hefyd yn ystyriol o'n Nodau a'n Hamcanion i gynnig pecyn cydnabyddiaeth ariannol teg a rhesymol i gefnogi aelodau etholedig ac annog amrywiaeth mewn cynrychioliaeth. Felly, rydym yn cynnig y dylid cynyddu eu cydnabyddiaeth ariannol yn seiliedig ar enillion cyfartalog eu hetholwyr.

A ydych chi'n credu bod y Panel wedi taro'r cydbwysedd cywir rhwng fforddiadwyedd a chydabyddiaeth ariannol ddigonol i gynrychiolwyr? Os nad ydych yn cytuno, a oes gennych unrhyw awgrymiadau eraill?

Ydw
Nac ydw
Dim barn

Unrhyw sylwadau ychwanegol

--

Cwestiwn 2 – Hyblygrwydd lleol ar gyfer taliadau i unigolion cyfetholedig

Mae'r Panel wedi cael tystiolaeth y byddai'n fwy costeffeithiol ac yn decach i roi hyblygrwydd o ran talu'r rhai sy'n aelodau cyfetholedig o bwyllgorau Prif Gyngorau, Awdurdodau Parciau Cenedlaethol ac Awdurdodau Tân ac Achub.

Felly, mae'r Panel yn cynnig y dylai fod hyblygrwydd lleol i'r swyddog perthnasol benderfynu pryd y bydd yn briodol cymhwyso cyfradd diwrnod neu hanner diwrnod neu ddefnyddio cyfradd yr awr lle mae'n gwneud synnwyr cyfuno nifer o gyfarfodydd byr.

A ydych yn cytuno â'r cynnig hwn? Os nad ydych yn cytuno, a oes gennych unrhyw awgrymiadau eraill?

Ydw
Nac ydw
Dim barn

Unrhyw sylwadau ychwanegol

--

Cwestiwn 3 – Annog teithio cynaliadwy

Hoffai'r Panel sicrhau ein bod yn cefnogi cynaliadwyedd amgylcheddol yn ein penderfyniadau ynglŷn â chydabyddiaeth ariannol. Rydym yn ymwybodol bod cynlluniau mewn llawer o gyrff yng Nghymru sy'n annog teithio cynaliadwy ac rydym wedi cyngori y dylai aelodau etholedig, os oes modd, gael eu hannog i gymryd rhan yn y cynlluniau hyn.

A oes gennych unrhyw enghreifftiau da o arferion da neu syniadau eraill ynglŷn â sut y gallem ddefnyddio ein pwerau i annog mwy o deithio cynaliadwy ymhlith aelodau?

Oes

Nac oes

Dim barn

Unrhyw sylwadau ychwanegol

--

Cwestiwn 4 – Ymwybyddiaeth o hawliau cynrychiolwyr

Mae'r Panel wedi gweld tystiolaeth o ddiffyg ymwybyddiaeth ymhlith aelodau etholedig lleol o'r taliadau y maent yn gallu eu hawlio. Hoffem glywed a yw hyn yn broblem sylweddol, ac os felly, byddwn yn anelu at godi ymwybyddiaeth ymhellach, drwy dargedu meysydd lle y gall hyn fod yn broblem.

Nodwch pa fath o gorff rydych yn ei wasanaethu (dewiswch bob un sy'n gymwys):

Prif Gyngor	☐
Cyngor Cymuned neu Gymuned Tref	☐
Awdurdod Tân ac Achub	☐
Awdurdod Parc Cenedlaethol	☐

Beth yw eich statws?

Aelod	☐
Aelod Cyfetholedig	☐
Arall	☐

A ydych chi'n gwybod bod gennych hawl i rai neu bob un o'r canlynol?

- Cydnabyddiaeth ariannol am eich rôl

Ydw	☐
Nac ydw	☐

- Pensiwn (prif gynghorau yn unig)

Ydw	☐
Nac ydw	☐

- Ad-daliad am dreuliau

Ydw	☐
Nac ydw	☐

- Ad-daliad am gyfrifoldebau gofalu

Ydw

Nac ydw

- Taliadau absenoldeb teuluol (Prif Gynghorau yn unig)

Ydw

Nac ydw

Pa gamau y mae eich cyngor neu'ch awdurdod yn eu cymryd i sicrhau bod ei aelodau etholedig a'i aelodau cyfetholedig yn ymwybodol o'r symiau y mae ganddynt hawl iddynt?

--

Cwestiwn 5 – Cyhoeddi symiau wedi'u cyfuno ar gyfer Cyngorau Cymuned a Thref

Mae'n ofynnol i Gyngorau Cymuned a Thref gyflwyno datganiad blynyddol o daliadau i'r Panel erbyn 30 Medi bob blwyddyn, a chyhoeddi hyn ar eu gwefan hefyd. Mae'r Panel wedi darparu templed o ffurflen i glercod ei defnyddio. Mae'r Panel wedi trafod ac ystyried newid y gofynion ar gyfer Cyngorau Cymuned a Thref wrth gyflwyno eu ffurflen datgan taliadau. Nod y Panel yw symleiddio gweinyddiaeth ac annog Cyngorau i sicrhau bod yr holl daliadau gorfodol yn cael eu gwneud i aelodau unigol.

Mae'r Panel yn cynnig, o fis Medi 2024, bod angen i'r ffurflenni ddangos cyfanswm y symiau a dalwyd mewn perthynas â'r taliadau gorfodol a grybwyllwyd uchod. Dyna'r cyfraniad o £156 at gostau gweithio gartref, y lwfans traul cyfradd sefydlog o £52 a'r costau teithio a chynhaliadaeth a dalwyd.

Mae hyn yn dod â'r rhain yn unol ag adrodd costau gofal a lwfansau cymorth personol.

A ydych chi'n cytuno y gall y ffigurau hyn gael eu cyhoeddi fel cyfanswm i'r holl aelodau yn hytrach nag yn unigol?

Ydw

Nac ydw

Dim barn

☐
☐
☐

Beth yw'r rhesymau dros eich barn?

Cwestiwn 6 – Cyhoeddi symiau wedi'u cyfuno ar gyfer cyrff eraill

Mewn adroddiadau yn y dyfodol, rydym yn ystyried caniatáu cyfuno costau teithio a chynhaliadau aelodau prif gynghorau, Awdurdodau Parciau Cenedlaethol ac Awdurdodau Tân ac Achub, a byddai gennym ddiddordeb yn eich barn.

A ydych chi'n cytuno y gall y ffigurau hyn gael eu cyhoeddi fel cyfanswm i'r holl aelodau yn hytrach nag yn unigol?

Ydw

Nac ydw

Dim barn

☐
☐
☐

Beth yw'r rhesymau dros eich barn?

Consultation on Draft Report 2024 to 2025

We welcome feedback on this draft Report and have included some additional questions where we would appreciate your views. The consultation period will end on the **8 December 2023**, and you can either [email us](#) your comments or complete the form on our [website](#).

You are also welcome to submit comments in writing to the address below.

To request a printed versions of the Report please [email us](#) or write to:

Independent Remuneration Panel for Wales
Third Floor East
Crown Buildings
Cathays Park
Cardiff
CF10 3NQ

Question 1 - Uplift of remuneration using the Annual Survey of Hours and Earnings (ASHE)

The Panel is fully aware of the current constraints on public funding and the impact its decisions will have on the budgets of Principal Authorities. The Panel is also mindful of our Aims and Objectives to provide a fair and reasonable remuneration package to support elected members and to encourage diversity of representation. We therefore propose to uplift their remuneration based on the average earnings of their constituents.

Do you think that the Panel has struck the right balance between affordability and adequate remuneration for representatives? If not, do you have other suggestions?

Yes

No

No Opinion

Any additional comments

--

Question 2 - Local flexibility for payments to co-opted individuals

The Panel has received evidence that it would be more cost effective and fairer to provide for flexibility in paying those who are co-opted to serve on committees of Principal Councils, National Park Authorities and Fire and Rescue Authorities.

The Panel has therefore proposed there should be local flexibility for the relevant officer to decide when it will be appropriate to apply a day or half day rate or to use an hourly rate where it is sensible to aggregate a few short meetings.

Do you agree with this proposal? If not, do you have any suggested alternatives?

Yes

No

No Opinion

Any additional comments

Question 3 - Encouraging sustainable travel

The Panel would like to ensure that we support environmental sustainability in our decisions about remuneration. We are aware that there are schemes in many bodies in Wales which encourage sustainable travel and we have advised that, if possible, elected members should be encouraged to participate in these schemes.

Do you have any examples of good practice or other ideas of ways in which we might use our powers to encourage more sustainable travel among members?

Yes

No

No Opinion

Any additional comments

--

Question 4 - Awareness of the entitlements of representatives

The Panel has seen evidence of a lack of awareness amongst local elected members of the payments to which they are entitled. We would like to find out if this is a significant issue, and if so, we will aim to raise awareness further, targeted at areas where this may be a problem.

Please identify which type of body you serve (select all that apply):

Principal Council	☐
Community or Town Council	☐
Fire and Rescue Authority	☐
National Park Authority	☐

What is your status?

Member	☐
Co-opted Member	☐
Other	☐

Did you know that you may be entitled to some of or all the following?

- Remuneration for your role

Yes	☐
No	☐

- Pension (Principal Councils only)

Yes	☐
No	☐

- Reimbursement of expenses

Yes	☐
No	☐

- Reimbursement for caring responsibilities

Yes

No

- Family absence payments (Principal Councils only)

Yes

No

What steps does your council or authority take to make its elected members and co-opted members aware of their entitlements?

--

Question 5 - Publication of consolidated sums for Community and Town Councils

Community and Town Councils are required to submit an annual statement of payments to the Panel by 30 September each year, and also publish this on their website. The Panel have provided a template return for clerks to use. The Panel have discussed and considered changing the requirements for Community and Town Councils when submitting their statement of payment returns. The Panel's aim is to simplify administration and encourage Councils to ensure all mandatory payments are made to individual members.

The Panel proposes that from September 2024, the returns need only show the total amounts paid in respect of the mandatory payments mentioned above. That is the £156 contribution to the costs of working from home, the £52 set rate consumables allowance and the travel and subsistence expenses paid.

This brings these in line with the reporting of the costs of care and personal assistance allowances.

Do you agree that these figures may be published as a global total rather than individually?

Yes

No

No View

☐
☐
☐

What are the reasons for your view?

Question 6 - Publication of consolidated sums for other bodies

In future reports, we are thinking of allowing consolidation of the travel and subsistence expenses of members of principal councils, National Park Authorities and Fire and Rescue Authorities and would be interested in your views.

Do you agree that these figures may be published as a global total rather than individually?

Yes

No

No View

☐
☐
☐

What are the reasons for your view?

Adroddiad i'r	Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd
Dyddiad y cyfarfod	27 Tachwedd 2023
Aelod Arweiniol	Y Cyngorydd Julie Matthews, Aelod Arweiniol Polisi, Cydraddoldeb a Strategaeth Gorfforaethol
Pennaeth Gwasanaeth	Catrin Roberts, Pennaeth Gwasanaeth Cymorth Corfforaethol: Pobl
Awdur yr adroddiad	Steve Price, Rheolwr Gwasanaethau Democrataidd
Teitl	Pleidlais Sengl Drosglwyddadwy

1. Am beth mae'r adroddiad yn sôn?

1.1 Ar 6 Mai 2022, daeth darpariaethau Deddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021 (Deddf 2021) yn ymwneud â'r system Pleidlais Sengl Drosglwyddadwy ar gyfer ethol Cyngorwyr i Brif Gyngor (Cyngor Sir neu Fwrdeistref Sirol) yng Nghymru i rym. Mae'r darpariaethau hyn yn caniatáu i'r Cyngorau hyn benderfynu cynnal etholiadau yn defnyddio system Pleidlais Sengl Drosglwyddadwy yn lle system syml y mwyafrif, a gyfeirir ati'n aml fel System y Cyntaf i'r Felin

2. Beth yw'r rheswm dros lunio'r adroddiad hwn?

2.1. Mae'r Senedd wedi cytuno'n ffurfiol ar y Rheolau Etholiadau Lleol (Prif Ardaloedd) (Pleidlais Sengl Drosglwyddadwy) (Cymru) 2023 ac maent bellach wedi dod i rym. Rhain yw'r rheolau newydd sy'n nodi'r broses ar gyfer etholiad a gynhelir yn defnyddio'r Bleidlais Sengl Drosglwyddadwy o 2027 ymlaen.

2.2. Nid oes angen penderfyniad ynghylch newid system bleidleisio'r Cyngor hwn. Mae'r darpariaethau newydd yn bwerau, nid dyletswyddau. Fodd bynnag, mae yna ddyddiad cau ym mis Tachwedd 2024 ar gyfer cynnal ymgynghoriad a phroses benderfynu os yw'r Cyngor yn dymuno ystyried newid y system bleidleisio.

3. Beth yw'r Argymhellion?

- 3.1 Bod y Pwyllgor Gwasanaethau Democraataidd yn ystyried yr opsiynau ar gael ar gyfer etholiadau Prif Gyngorau ac yn gwneud argymhellion fel y bo'n briodol.

4. Manylion yr adroddiad

- 4.1. System y Cyntaf i'r Felin yw'r system bleidleisio bresennol ar gyfer etholiadau'r llywodraeth leol. Caiff y system hon hefyd ei defnyddio ar gyfer etholiadau seneddol y DU a bydd yn cael ei defnyddio ar gyfer etholiadau Comisiynwyr yr Heddlu a Throsedd o 2024 ymlaen. Mae'r Senedd yn defnyddio system y Cyntaf i'r Felin ar gyfer elfen etholaeth ei hetholiadau, ynghyd ag ymgeiswyr rhestrau pleidiau ar gyfer Aelodau Seneddol Rhanbarthol dan system gynrychiolaeth gymesur o'r enw System Aelodau Ychwanegol.
- 4.2. Mae'r system Pleidlais Sengl Drosglwyddadwy yn fath o gynrychiolaeth gymesur ac mae gan ddarpariaethau Cymru wardiau aml-aelod gyda rhwng 3 a 6 Chynghorydd yn cynrychioli'r ward. Mae Pleidlais Sengl Drosglwyddadwy wedi'i dylunio i roi mwy o ddewis i bleidleiswyr mewn wardiau un aelod ac i osgoi 'gwastraffu' pleidleisiau. Dan system y Cyntaf i'r Felin, dadleuir bod pleidleisiau dros bleidiau neu ymgeiswyr lleiafrifol yn gallu cael eu 'gwastraffu' gan nad ydynt yn cyfrannu at ethol unrhyw ymgeisydd ac felly nid yw'r canlyniadau o reidwydd yn darparu cynrychiolaeth gymesur o'r etholwyr yn eu cyfanrwydd.
- 4.3. Gall Prif Gyngorau bellach ddewis pa system bleidleisio i'w defnyddio, naill ai system bresennol y mwyafrif (Cyntaf i'r Felin) neu system Pleidlais Sengl Drosglwyddadwy. Bydd pob Cyngor yn parhau i ddefnyddio system y Cyntaf i'r Felin oni bai ei fod yn penderfynu newid i'r system Pleidlais Sengl Drosglwyddadwy. Byddai hynny'n gofyn am benderfyniad wedi'i gefnogi gan fwyafrif o ddau draean o'r Cyngor Llawn, yn ystod cyfarfod wedi'i gynnal yn arbennig at y diben hwnnw, gyda rhybudd ysgrifenedig wedi'i roi o leiaf 21 diwrnod o flaen llaw.
- 4.4. Byddai angen gwneud penderfyniad i newid y system bleidleisio cyn 15 Tachwedd dair blynedd cyn yr etholiad cyffredin nesaf. I newid y system ar gyfer etholiadau nesaf y llywodraeth leol yn 2027, byddai'n rhaid gwneud y penderfyniad hwn cyn 15 Tachwedd 2024. Cyn arfer ei bwerau i newid y system bleidleisio byddai ar Sir Ddinbych angen ymgynghori'n lleol. Byddai hyn yn cynnwys etholwyr llywodraeth leol, pob Cyngor Cymuned yn yr ardal ac unrhyw unigolyn arall fel y bo'n briodol.

- 4.5. Byddai'n rhaid i unrhyw Gyngor sy'n dewis newid ei system bleidleisio ddefnyddio'r system newydd ar gyfer y ddau rownd nesaf o etholiadau cyffredin, sef 10 mlynedd. O ran is-etholiad ar gyfer swydd achlysurol ar ôl i'r Cyngor newid i system Pleidlais Sengl Drosglwyddadwy, ond cyn y rownd gyntaf o etholiadau cyffredin, bydd y dull pleidleisio a ddefnyddiwyd ar gyfer yr etholiad cyffredin diwethaf yn cael ei ddefnyddio. Ar ôl y ddau rownd, byddai modd i'r Cyngor benderfynu newid yn ôl i'r system bleidleisio flaenorol.
- 4.6. Os bydd Cyngor yn arfer ei bwerau i newid y system bleidleisio, mae'n rhaid i'r Cyngor roi gwybod i Weinidogion Cymru a'r Comisiwn Ffiniau a Democratiaeth Leol ynglŷn â'r newid. Ar ôl derbyn hysbysiad, gall Gweinidogion Cymru roi cyfarwyddyd i'r Comisiwn Ffiniau a Democratiaeth Leol yng Nghymru i gynnal adolygiad cychwynnol o ardal y Cyngor. Mae'r darpariaethau ar gyfer yr adolygiadau cychwynnol hyn yn cynnwys gwneud nifer gofynnol y Cynghorwyr ymhob ward etholiadol yn o leiaf tri, ond dim mwy na chwech.

5. Sut mae'r penderfyniad yn cyfrannu at Gynllun Corfforaethol 2022 i 2027: Y Sir Ddinbych a Garem?

- 5.1. Nid yw'r adroddiad yn cyfrannu'n uniongyrchol at y Cynllun Corfforaethol.

6. Faint fydd hyn yn ei gostio a sut y bydd yn effeithio ar wasanaethau eraill?

- 6.1. Byddai'n rhaid i'r Cyngor ymgysylltu a chyfathrebu â budd-ddeiliaid cyn etholiad yn defnyddio'r system Pleidlais Sengl Drosglwyddadwy.
- 6.2. Yn ôl profiadau ardaloedd eraill yn y DU lle caiff Pleidlais Sengl Drosglwyddadwy ei chyfrif â llaw, mae hon yn broses faith a chymhleth sy'n cael ei chynnal fesul camau ac a all gymryd sawl diwrnod i'w chwblhau. Mae costau lleoliad a staff i gyfrif Pleidleisiau Sengl Trosglwyddadwy yn llawer uwch na'r costau ar gyfer system gyfrif Cyntaf i'r Felin.

7. Beth yw prif gasgliadau'r Asesiad o Effaith ar Les?

- 7.1. Nid oes angen asesiad o'r effaith ar les ar gyfer yr adroddiad hwn.

8. Pa ymgynghoriadau sydd wedi'u cynnal gyda Chraffu ac eraill?

- 8.1. Pwrpas yr adroddiad hwn yw ymgynghori gyda'r Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd ynghylch y Bleidlais Sengl Drosglwyddadwy.

9. Datganiad y Prif Swyddog Cyllid

- 9.1. Nid oes angen datganiad ar gyfer yr adroddiad hwn.

10. Pa risgiau sydd ac a oes unrhyw beth y gallwn ei wneud i'w lleihau?

- 10.1. Bydd y pwerau deddfwriaethau newydd, os caent eu datblygu, yn cael eu cefnogi gan ymgynghoriad cyhoeddus ac adolygiad o ffiniau'r sir. Byddai cyfathrebu ac ymgysylltu gyda phleidleiswyr, pleidiau gwleidyddol ac ymgeiswyr posibl yn angenrheidiol i fynd i'r afael ag unrhyw ddryswch posibl.

11. Pŵer i wneud y penderfyniad

- 11.1. Deddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021

Adroddiad i'r	Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd
Dyddiad y cyfarfod	27 Tachwedd 2023
Pennaeth Gwasanaeth	Catrin Roberts, Pennaeth Gwasanaeth Cymorth Corfforaethol: Pobl
Awdur yr adroddiad	Steve Price, Rheolwr Gwasanaethau Democrataidd
Teitl	Rhaglen Gwaith i'r Dyfodol

1. Am beth mae'r adroddiad yn sôn?

1.1. Bwriad yr adroddiad hwn yw hwyluso trafodaeth ac adborth ar y meysydd o fewn cylch gwaith y pwyllgor, ac i gadarnhau eitemau rhaglen ar gyfer cyfarfodydd yn y dyfodol.

2. Beth yw'r rheswm dros lunio'r adroddiad hwn?

2.1. A yw'n briodol i'r pwyllgor adolygu ei raglen gwaith i'r dyfodol ym mhob cyfarfod. Gall yr eitemau canlynol fod yn briodol (nid yw'r rhestr hon yn un gyflawn):

- Hyfforddiant a datblygu aelodau
- Trefniadau cefnogi er mwyn i aelodau gyflawni eu rolau
- Cefnogaeth ar gyfer swyddogaeth Graffu y Cyngor
- Adolygu'r adnoddau sydd ar gael i aelodau (er enghraifft, llety a thechnoleg)
- Mentrau, deddfwriaeth ac ymgynghoriadau Llywodraeth Cymru ar faterion democratiaeth leol, gan gynnwys amrywiaeth, cydraddoldeb a chyfranogi
- Tâl Aelodau

3. Beth yw'r Argymhellion?

3.1. Bod y Pwyllgor yn ystyried y wybodaeth yn yr adroddiad hwn ac yn cadarnhau ei raglen gwaith i'r dyfodol ar gyfer cyfarfodydd yn y dyfodol.

4. Manylion yr adroddiad

- 4.1 Roedd adroddiad ar 'Bolisi Hyfforddiant Gorfodol i Gynghorwyr' wedi'i gynnwys yn y rhaglen waith ar gyfer y cyfarfod heddiw ond nid yw'r gwaith paratoi ar gyfer yr adroddiad hwn wedi'i gwblhau eto. Mae'r adroddiad wedi'i aildrefnu ar gyfer cyfarfod nesaf y pwyllgor ym mis Mawrth..
- 4.2 Gellir rhoi diweddariad llafar o'r sefyllfa ddiweddaraf wrth ystyried yr adroddiad rhaglen waith hon.
- 4.3 Mae adroddiad mis Mawrth 2024 ar 'Bleidlais Sengl Drosglwyddadwy' wedi'i ddwyn ymlaen i gyfarfod heddiw i'r pwyllgor ei ystyried.

5. Sut mae'r penderfyniad yn cyfrannu at y Cynllun Corfforaethol 2022 i 2027: Y Sir Ddinbych a Garem?

- 5.1. Nid yw'r adroddiad yn cyfrannu'n uniongyrchol at y Cynllun Corfforaethol.

6. Faint fydd hyn yn ei gostio a sut y bydd yn effeithio ar wasanaethau eraill?

- 6.1. Nid oes unrhyw oblygiadau o ran cost o ystyried y rhaglen gwaith i'r dyfodol a'r diweddariadau sydd wedi'u cynnwys yn yr adroddiad.

7. Beth yw prif gasgliadau'r Asesiad o Effaith ar Les?

- 7.1. Nid oes angen Asesiad o'r Effaith ar Les ar gyfer yr adroddiad hwn.

8. Pa ymgynghoriadau sydd wedi'u cynnal gyda Chraffu ac eraill?

- 8.1. Amherthnasol

9. Datganiad y Prif Swyddog Cyllid

- 9.1. Nid oes angen datganiad gan y Prif Swyddog Cyllid ar gyfer yr adroddiad hwn.

10. Pa risgiau sydd yna ac oes yna unrhyw beth y gallwn ei wneud i'w lleihau?

- 10.1 Ni nodwyd unrhyw risgiau penodol o ystyried yr adroddiad hwn. Mae adolygu'r rhaglen gwaith i'r dyfodol a gwybodaeth gysylltiedig yn nodwedd bwysig o swyddogaeth y Pwyllgor Gwasanaethau Democraidd.

11. Pŵer i wneud y penderfyniad

11.1. Mesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2011

Mae tudalen hwn yn fwriadol wag

Cynllun Gwaith i'r Dyfodol y Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd

Cyfarfod	Eitem (disgrifiad / teitl)	Pwrpas yr adroddiad	Awdur	Dyddiad y Cyflwynwyd
22 Mawrth 2024	1 Polisi Hyfforddiant Gorfodol i Gynghorywr	Adolygu canlyniadau'r arolwg o gynghorwyr a gwneud argymhellion i'r Cyngor.	Steve Price	Medi 2023
	2 Deddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru)	Cael gwybodaeth ar oblygiadau'r Ddeddf.	I'w gadarnhau	Medi 2022
	3 Trefniadau Craffu Rhanbarthol	Ystyried sut mae trefniadau Craffu awdurdod lleol yn berthnasol i ddarparu gwasanaethau cyhoeddus rhanbarthol.	Karen Evans / Rhian Evans / Steve Price	Mawrth 2023
	4 Archif ar gyfer Gweddarlliediadau	Adolygiad o'r trefniadau ar gyfer archifo gweddarlliediadau'r Cyngor	Steve Price	Chwefror 2023
	4 ADRODDIAD ER GWYBODAETH Dogfennau Adnabod i Bleidleisio	Ystyried goblygiadau dogfennau adnabod i bleidleisio a newidiadau cysylltiedig ar gyfer cynnal etholiadau.	Steve Price	Mai 2023
20 Medi 2024				

Tudalen 145

Democratic Services fwp.doc

Wedi'i ddiweddarau: SP – 20 Tachwedd 2023

Mae tudalen hwn yn fwiadol wag